

ULUSLARARASI HEMŞİRELİK EĞİTİMİNDE PROGRAM GELİŞTİRME KONGRESİ

“Değişen İhtiyaçlar, Gelişen Program”

16-18 ARALIK 2021

LIVE E-Kongre
www.hepgk.com

Kongre Onursal Başkanı

Prof. Dr. Ayşegül DÖNMEZ
Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dekanı

Kongre Başkanları

Doç. Dr. Fatma ORGUN
Dr. Öğr. Üyesi Nilay ÖZKÜTÜK

Kongre Sekreterleri

Arş. Gör. Gonca NÜZKET
Arş. Gör. Aydan BAYSAN

Organizasyon Sekreteryası

MOTTO
www.motto.tc

0232 446 06 10
info@motto.tc

BİLDİRİ ÖZET KİTABI

İÇİNDEKİLER;

	<u>Sayfa</u>
Davet	3
Kurullar	4 - 6
Sempozyum Ana Konuları	7
Bilimsel Program	8 - 11
Sözel Bildiri Özetleri	12 - 90

“1. Uluslararası Hemşirelik Eğitiminde Program Geliştirme Kongresi”

Değerli Meslektaşlarımız,

Toplumun sağlık ihtiyaçları, sağlık hizmetlerinin sunumu, hemşirelik politika ve uygulamaları, teknoloji gibi birçok alandaki değişimler ve gelişmeler hemşirelik eğitim programlarında iyileştirmeyi ya da değişimi gerektirmiştir.

Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Hemşirelikte Öğretim Anabilim Dalı olarak, İzmir’de 16-18 Aralık 2021 tarihleri arasında online gerçekleştirilecek olan “Değişen İhtiyaçlar, Gelişen Program” ana temalı “1. Uluslararası Hemşirelik Eğitiminde Program Geliştirme Kongresi”ne sizleri davet etmekten onur ve mutluluk duyuyoruz.

Hemşirelik Eğitiminde Program Geliştirme Kongresi ile hemşirelik eğitim programlarının geliştirilme ve iyileştirme süreçlerine dikkat çekilerek öğretim üyelerine, geleceğin öğretim üyeleri olan öğrencilere ve meslektaşlarımıza farkındalık kazandırmak amaçlanmaktadır.

Düzenleme Kurulu Adına

Doç. Dr. Fatma ORGUN

Kongre Başkanı

Dr. Öğr. Üyesi Nilay ÖZKÜTÜK

Kongre Başkanı

DÜZENLEME KURULU

Kongre Onursal Başkanı

Prof. Dr. Ayşegül DÖNMEZ

Kongre Başkanları

Doç. Dr. Fatma ORGUN

Dr. Öğr. Üyesi Nilay ÖZKÜTÜK

Kongre Sekreterleri

Arş. Gör. Gonca NÜZKET

Arş. Gör. Aydan BAYSAN

Düzenleme Kurulu

Doç. Dr. Fatma ORGUN

Dr. Öğr. Üyesi Nilay ÖZKÜTÜK

Öğr. Gör. Yusuf TÜRKÖZ

Öğr. Gör. Ezgi TAMER

Arş. Gör. Berna AKÇAKOCA

Arş. Gör. Gülsüm ÇONOĞLU

Arş. Gör. Gülşah ALINCA

Arş. Gör. Gonca NÜZKET

Arş. Gör. Aydan BAYSAN

Arş. Gör. Cemre PAYLAN AKKOÇ

Arş. Gör. Duygu Ceren GÜNGÖR

BİLİMSEL KURUL

Afife Yurttaş, Atatürk Üniversitesi
Alev Ateş Çobanoğlu, Ege Üniversitesi
Aliye Çayır, Necmettin Erbakan Üniversitesi
Ayfer Karadakovan, Ege Üniversitesi
Ayla Bayık Temel, Hemşirelik Eğitimi Programları ve Akreditasyon Derneği
Ayla Keçeci, Düzce Üniversitesi
Aynur Türeyen, Ege Üniversitesi
Aynur Uysal Toraman, Ege Üniversitesi
Ayşe Hilal Batı, Ege Üniversitesi
Ayşegül Dönmez, Ege Üniversitesi
Ayten Zaybak, Ege Üniversitesi
Birgül Özkan, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Burçin Işık, Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
Dilek Ergin, Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Ehsan Khan, King's College, United Kingdom
Emine Kol, Akdeniz Üniversitesi
Emine Şenyuva, İstanbul Cerrahpaşa Üniversitesi
Esra Akın, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi
Esra Engin, Ege Üniversitesi
Fahriye Vatan, Ege Üniversitesi
Fatma Orgun, Ege Üniversitesi
Figen Yardımcı, Ege Üniversitesi

Fusun Terzioğlu, Kocaeli Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi
Gönül Bodur, İstanbul Cerrahpaşa Üniversitesi
Gülnur Akkaya, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Gülseren Keskin, Ege Üniversitesi
Gülseren Kocaman, Hemşirelik Eğitimi Programları ve Akreditasyon Derneği
Hale Sezer, Bakırçay Üniversitesi
Hasan Uçar, Anadolu Üniversitesi
Hatice Bal Yılmaz, Ege Üniversitesi
Hatice Şahin, Ege Üniversitesi
Hatice Şen, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Hülya Kaya, İstanbul Cerrahpaşa Üniversitesi
Hülya Okumuş, Hemşirelik Eğitimi Derneği
İlke Evin Gencel, İzmir Demokrasi Üniversitesi
Jana Nemcová, Comenius University, Slovakia
Kemal Serdaroğlu, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Kerime Bademli, Akdeniz Üniversitesi
Kerziban Yenal, Lefke Avrupa Üniversitesi
Laura Visiers Jiménez, Centro Universitario San Rafael-Nebrija, España
Mağfiret Kaşıkçı, Atatürk Üniversitesi

“1. Uluslararası Hemşirelik Eğitiminde Program Geliştirme Kongresi”

Maria Malliarou, University Of Thessaly, Greece
Melek Ardahan, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi
Memnun Seven, University Of Massachusetts Amherst College Of Nursing, United States
Merdiye Şendir, Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Meryem Yavuz Van Giersbergen, Ege Üniversitesi
Nadiye Özer, Atatürk Üniversitesi
Necmettin İşçi, Iğdır Üniversitesi
Nesrin Şen Celasin, Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Nilay Bümen, Ege Üniversitesi
Nilay Özkütük, Ege Üniversitesi
Nurdan Akçay Didişen, Ege Üniversitesi
Oya Gümüşkaya, The University Of Newcastle, Australia
Oya Kavlak, Ege Üniversitesi
Özcan Demirel, Emekli Öğretim Üyesi
Özen Kulakaç, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Özgül Erol, Trakya Üniversitesi
Özlem Sürel Karabilgin Öztürkçü, Ege Üniversitesi
Öznur Usta Yeşilbalkan, Ege Üniversitesi
Roger Watson, University Of Hull, United Kingdom
Rukiye Aylaz, İnönü Üniversitesi
Satı Dil, Çankırı Karatekin Üniversitesi

Serap Sökmen, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Sergül Duygulu, Hacettepe Üniversitesi
Serpil İnce, Akdeniz Üniversitesi
Sevim Savaşer, Biruni Üniversitesi
Sevim Ulupınar, İstanbul Cerrahpaşa Üniversitesi
Sherien Ragab Abdelsamed Dorgham, Imam Abdulrahman Bin Faisal University, Saudi Arabia
Souzan Hawala Druy, Howard University, United States
Stuart Cable, Edinburgh Napier University, United Kingdom
Sultan Taşçı, Erciyes Üniversitesi
Süreyya Gümüşsoy, Ege Üniversitesi
Şeyda Ferah Arslan, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Şeyda Seren İntepeler, Dokuz Eylül Üniversitesi
Türkan Özbayır, Ege Üniversitesi
Ükke Karabacak, Acıbadem Üniversitesi
Ülkü Güneş, Ege Üniversitesi
Vesile Ünver, Acıbadem Üniversitesi
Yasemin Tokem, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi
Yıldız Denat, Adnan Menderes Üniversitesi

Tema

Değişen ihtiyaçlar, gelişen program

Ana Konular

- Program Geliştirme Süreci
- İhtiyaç Analizi
- Programlarda Yeterlilik Ve Yetkinlikler
- Hedefe Dayalı Eğitim
- Eğitimde Yenilikler
- Program Geliştirme Tasarım Ve Modelleri
- İçeriğin Ve Eğitim Durumlarının Düzenlenmesi
- Akreditasyon Ve Program Değerlendirme
- Hemşirelik Lisansüstü Eğitimde Program Geliştirme
- Hasta Eğitimi Programları
- Sürekli Mesleki Gelişim Eğitim Programları
- Hemşirelik Eğitiminde Uzaktan Eğitim

“1. Uluslararası Hemşirelik Eğitiminde Program Geliştirme Kongresi”

Bilimsel Program	
17 Aralık 2021, Cuma	
09.00-09.30	Açılış konuşmaları <i>Nilay ÖZKÜTÜK Kongre Başkanı</i> <i>Fatma ORGUN Kongre Başkanı</i> <i>Ayşegül DÖNMEZ Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dekanı</i> <i>Necdet BUDAK Ege Üniversitesi Rektörü</i>
9.30-10.30	Panel: Hemşirelik eğitiminde değişen ihtiyaçlar gelişen program Oturma Başkanları: <i>Ayla Bayık Temel - Ayşegül Dönmez</i>
	Program geliştirmede yeni yönelimler <i>Özcan Demirel</i>
	21. yy’da hemşirelik eğitiminde neredeyiz? <i>Gülseren Kocaman</i>
10.30-10.45	Kahve molası
10.45-12.00	Panel: Program geliştirme süreci - İhtiyaç analizi Oturma Başkanları: <i>Münevver Yalçınkaya - Hatice Şahin</i>
	Program geliştirme süreci: ihtiyaç analizi <i>Nilay Bümen</i>
	Hemşirelik eğitim programları ve ihtiyaç analizi <i>Ayla Keçeci</i>
	İhtiyaç analizinde Delphi yöntemi örneği <i>Hale Sezer</i>
12.00-13.00	Öğle arası - Sponsor tanıtımı
13.00-14.15	Panel: Program geliştirme süreci - İçerik belirleme Oturma Başkanı: <i>Hülya Okumuş - Mağfiret Kaşıkçı</i>
	Amaç-hedef ve içerik belirleme <i>İlke Evin Gencil</i>

“1. Uluslararası Hemşirelik Eğitiminde Program Geliştirme Kongresi”

	Çekirdek eğitim programlarının hazırlanması ve HUÇEP örneği <i>Hülya Kaya</i>
	Çekirdek eğitim programlarının hazırlanması ve Avustralya örneği <i>Oya Gümüşkaya</i>
14.15- 14.30	Kahve molası
14.30- 15.45	Panel: Yeterlilik ve yetkinlikler Oturma Başkanları: <i>Şenay Ünsal Atan - Hülya Kaya</i>
	Program yeterlilik ve yetkinlikleri <i>Hatice Şahin</i>
	Hemşirelik eğitiminde yeterlik ve yetkinlikler <i>Sergül Duygulu</i>
	Hemşirelikte temel yetkinlikler kılavuzu <i>Kemal Serdaroğlu</i>
15.45- 16.15	Panel: Z kuşağı öğrencilerinin motivasyonu Oturma Başkanı: <i>Ayla Keçeci - Umut Özdemir</i>
	ARCS-V modeli tasarımı <i>Hasan Uçar</i>
	Hemşirelik eğitim programları Z kuşağına hazır mı? <i>Sevim Ulupınar</i>
16.15- 16.30	Kahve molası
16.30-20.00	Sözlü bildiri sunumları
18 Aralık 2021, Cumartesi	
09.30-10.15	Panel: Program değerlendirme ve iyi uygulama örnekleri Oturma Başkanları: <i>Sevgi Hatipoğlu - Fatma Orgun</i>
	Program değerlendirme yaklaşımları ve modelleri <i>Ayşe Hilal Batı</i>
	İyi uygulama örneği: CIPP <i>Gülsüm Çonoğlu</i>

“1. Uluslararası Hemşirelik Eğitiminde Program Geliştirme Kongresi”

10.15-10.30	Kahve molası
10.30-12.10	Panel: Hemşirelikte uzaktan eğitim Oturum Başkanı: <i>Fırat Sarsar - Nilay Özkütük</i>
	Pandemi sürecinde uzaktan eğitim <i>Engin Kurşun</i>
	Hemşirelik eğitiminde uzaktan eğitim <i>Emine Şenyuva</i>
	Hemşirelik eğitiminde teknoloji kullanımı, kapsamı ve koşullarının incelenmesi <i>Ehsan Khan</i>
	Hemşirelikte uzaktan eğitimde fırsatlar ve zorluklar <i>Susie Schofield</i>
12.10-13.00	Öğle arası
13.00-13.45	Konferans: Hemşirelikte e-öğrenme Oturum Başkanı: <i>Gülseren Keskin - Hatice Şen</i>
	Etkili çevrimiçi öğretim <i>Roger Watson</i>
13.45-14.15	Konferans: Geleceğin hemşirelik eğitimi Oturum Başkanı: <i>Sergül Duygulu - Burçin Işık</i>
	Millennials: Gelecekteki sağlık çalışanları için resmi ve gizli müfredat <i>Souzan Hawala-Druy</i>
14.15-14.30	Kahve molası
14.30-15.45	Panel: Sürekli mesleki gelişim Oturum Başkanı: <i>Meryem Yavuz van Giersbergen - Fahriye Vatan</i>
	Uygulayıcı merkezli sürekli mesleki gelişim <i>Stuart Cable</i>
	Mezun hemşirelik öğrencilerinin klinik yeterlilik düzeyi <i>Laura Visiers Jiménes</i>

“1. Uluslararası Hemşirelik Eğitiminde Program Geliştirme Kongresi”

	Harmanlanmış öğrenme modeli ile geliştirilen hiperbarik oksijen tedavisi ve dalış kazalarında sürekli mesleki gelişim programı örneği <i>Maria Malliarou</i>
15.45-16.45	Panel: Hemşirelik eğitiminde akreditasyon Oturma Başkanı: <i>Gülseren Kocaman - Ayfer Karadakovan</i>
	Hemşirelik eğitiminde akreditasyon <i>Sherien Ragab Abdelsamed Dorgham</i>
	Türkiye’de hemşirelik eğitiminde akreditasyon <i>Ayla Bayık Temel</i>
16.45-17.30	Değerlendirme ve kapanış

• **SÖZEL BİLDİRİ ÖZETLERİ**

S-01 Hemşirelik Öğrencilerinin Objektif Yapılandırılmış Klinik Sınav Becerisinin Teorik Ve Uygulama Başarısı İle İlişkisi

Dilek Özden¹, Gülşah Gürol Arslan¹, Büşra Ertuğrul¹, **Abdülmenef Adanır**¹

¹Dokuz Eylül Üniversitesi

Özet Giriş: Öğrencilerin teorik bilgilerini uygulamaya yeterince aktaramaması ve uygulama becerilerinin objektif olarak değerlendirilememesi ülkemizdeki hemşirelik eğitiminin eksiklikleri arasında yer almaktadır. Öğrencilerinin neden olabileceği hataları önlemenin yollarından biri, hastaya zarar vermeden becerilerin incelenmesine fırsat sağlayan objektif yapılandırılmış klinik sınavdır (OYKS). Amaç: Bu çalışmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin OYKS becerilerinin ve teorik sınav ve uygulama notlarının OYKS ile ilişkisinin belirlenmesidir. Yöntem: Araştırmada, retrospektif inceleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verilerinin toplanması, 1 Ekim 2020 - 01 Ocak 2021 tarihleri arasında OYKS çeklistlerinin retrospektif olarak incelenmesi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın örneklemini, devamsızlık ya da bireysel nedenler sebebi ile OYKS, vize ve klinik uygulamaya katılmayan öğrencilerin örneklemden dışlanması sonucunda toplamda 490 öğrenci oluşturmuştur. Bulgular: Öğrencilerin puan ortalamaları incelendiğinde, subkutan uygulamanın 35.48 ± 6.62 , kan alma uygulamasının 34.83 ± 9.82 , intramusküler uygulamanın 33.24 ± 7.13 ve üçlü musluktan ilaç uygulamanın puan ortalaması 31.98 ± 8.6 olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin OYKS uygulamalarından aldıkları puan ortalamasının ara sınav not ortalamaları ile anlamlı fakat çok zayıf ($p < .001$, $r = .23$), uygulama not ortalamaları ile anlamlı fakat zayıf ilişkisi olduğu bulunmuştur ($p < .001$, $r = .26$). Bunun yanında öğrencilerin 1. Ara sınav not ortalamaları ile uygulama puanları arasında da anlamlı ancak zayıf ($p < .001$, $r = .39$) ilişki olduğu bulunmuştur. Sonuç: Öğrencilerin beceri puanlarının ortalamadan yüksek olduğu görülse de, hasta güvenliğini tehlikeye atabilecek birçok noktada hataların yüksek oranda olduğu görülmektedir. OYKS sınav sonucunun öğrencilerin teorik ve uygulama başarıları ile anlamlı olmasına rağmen çok düşük ve düşük derecede ilişkili olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda OYKS uygulamasının değerlendirme yöntemlerinin revize edilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Klinik Yeterlilik, Hemşirelik Eğitimi, Hemşirelik Eğitimi Araştırması, Hemşirelik Öğrencisi

S-02 Hasta Güvenliğinin Geliştirilmesinde “Ekip Kaynak Yönetimi” Eğitimi

Figen Yardımcı¹, Ahmet Kömeağaç²

¹Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

²Urla Devlet Hastanesi

Giriş ve Amaç: İnsanların gerek psikolojik gerekse fiziksel kısıtlamalardan kaynaklı hata yapma riski yüksektir. Hatalar farklı düzeylerde kayıplara neden olabilmektedir. Birçok disiplinde bu kayıplar bir şekilde telafi edilirken sağlık sektöründe telafisi olmayan durumlarla karşılaşılabilir. Çünkü, sağlık sektöründe yapılan en küçük bir hata bir insanın yaşamını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Sağlık bakımında hatalar oluşmadan önlemlerin alınması ve bir problemle karşılaşıldığında anında etkin ve doğru girişimin yapılması gerekmektedir. Hataların genellikle ekip çalışmasının kötü olması, etkin olmayan liderlik, var olan ya da olası bir olayda durumsal farkındalığın yetersiz olması, etkisiz iletişim, etkin karar verememe, etkisiz stres yönetimi ve yetersiz özgüven gibi teknik olmayan becerilerin yetersizliğinden kaynaklandığı bilinmektedir. Teknik olmayan becerilerin geliştirilerek hasta güvenliğini tehdit eden tıbbi hataların önlenebileceği, hasta güvenliğinin ve bakım kalitesinin artırılacağı bilinmektedir. Bu çalışmanın amacı ‘Ekip Kaynak Yönetimi’ eğitimi hakkında güncel bilgileri literatür taraması ile ele almaktır. Yöntem: Derleme çalışma olarak planlanmıştır. Hasta güvenliği, ekip kaynak yönetimi, teknik olmayan beceriler anahtar kelimeleri kullanılarak Türkçe ve İngilizce dillerinde tarama yapılmıştır. Bulgular: Teknik olmayan becerileri içeren ‘Ekip Kaynak Yönetimi’ eğitimi ilk kez uçuş ekibi için kritik ve ölümcül hataları kontrol altına almak amacıyla havacılık endüstrisi tarafından geliştirilmiştir. Havacılık sektöründe güvenli risk yönetimi modeli olarak da bilinen bu eğitim modülü, uçak kazalarının mekanik hatalardan çok personellerin teknik olmayan becerilerinden kaynaklandığı görüşüyle ortaya çıkmıştır. 1990’lı yıllardan itibaren Anestezist David Gaba, uçaktaki acil durum yönetimi ile anestezideki kriz yönetimi arasında benzerlikler olduğunu savunarak bu eğitim modülünün sağlık sektörüne özellikle riskli birimlerde çalışan personellere verilmesi gerektiğini bildirmektedir. Sonuç: Hasta güvenliğinin sağlanması, sürdürülmesi ve geliştirilmesinde hemşireler önemli bir pozisyona sahip sağlık profesyonelleridir. Hemşirelerin sağlık hizmetlerinde hasta güvenliği ile ilgili bilgi, beceri ve tutumlarını geliştirmek için Hemşirelik Ekip Kaynak Yönetimi eğitiminin etkin bir uygulama olduğu bildirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Eğitimi, Ekip Kaynak Yönetimi, Hasta Güvenliği

S-03 Öğrenci Ve Yeni Mezun Hemşirelerin Lisans Programı Çıktılarına Ulaşma Düzeyinin Belirlenmesi

Arzu Dikici¹, Gizem Güneş², Nurcan Uysal³

1 İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Ruh Sağlığı Ve Psikiyatri Hemşireliği
Doktora Öğrencisi

¹Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

²İstinye Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Giriş ve Amaç: Eğitim programları toplumların gelişmişlik düzeylerini arttırmak, kültürel ve toplumsal değerlerin korunması ve geliştirilmesini, ülkelerin kalkınmasını sağlamak ve ulusal ve uluslararası alanda kaliteli bir eğitim sistemi kurmak gibi amaçlar doğrultusunda geliştirilir. Bir eğitim programı her lisans programı için planlanmış, üniversitenin, fakültenin ve bölümün öz görevleriyle uyumlu olarak yapılandırılmış programlardır. Program değerlendirme, programın tüm boyutları ve tüm paydaşlarının katılımıyla değerlendirilerek, sürdürülmesi, geliştirilmesi ya da sonlandırılması kararının alındığı bir süreçtir. Bu doğrultuda tüm programların program hedeflerine ulaşıp ulaşamadıkları belirlenmelidir. Bu araştırmanın amacı bir üniversitenin lisans eğitim programında kayıtlı öğrenci ve yeni mezun hemşirelerin lisans programı çıktılarına ulaşma düzeylerini belirlemektir. Yöntem: Araştırma tanımlayıcı bir araştırma olarak planlanmıştır. Araştırmanın evrenini 2021-2022 Güz döneminde bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde kayıtlı olan 3. ve 4. Sınıf öğrencileri ile yeni mezun hemşireleri (2021 mezunları) oluşturmaktadır. Örneklem seçimi yapılmadan tüm öğrencilerin araştırma kapsamına alınması planlanmıştır. Katılımcılara Hemşirelik Lisans Programını Değerlendirme Ölçeği (HLDPÖ), araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan (literatür) Kişisel Bilgi Formu ve Hemşirelik Bölümü Program Çıktılarını içeren Form verilmiştir. Elde edilen veriler SPSS Programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bulgular: Araştırmaya 107 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %87.9'u kız, yaş ortalaması 21 (%33.6) ve %29.9'unun sağlık meslek lisesi mezunu olduğu, %50,5'i 3. Sınıf, %34,6'sı 4.sınıf ve %15'inin mezun olduğu, %73.8'inin bölümün program çıktıları hakkında bilgisi olduğu ve %79.4'ünün bölümün program çıktılarının ulaşılabilir olduğunu düşündüğü belirlenmiştir. Öğrencilerin %25'inin hemşirelik lisans programının mesleki temel kavram ve ilkelerini gerçek yaşamda uygulamasını sağladığı belirlenirken, %20'sinin programın bilimsel gelişmeleri izlemesini sağladığı belirlenmiştir. Sonuç ve Öneriler: Bir eğitim programının amaç ve hedeflerinin öğrenciler tarafından açık ve anlaşılır olması öğrencilerin programın amaçlarının bilincinde olmaları, kendilerinden beklenen hedefleri gerçekleştirebilmeleri açısından da önemlidir. Hemşirelik lisans müfredatının program hedeflerine ulaşmadaki etkisinin belirlenmesi için kapsamlı olarak programın değerlendirme örneklerine gereksinim vardır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Program Geliştirme, Hemşirelik Eğitimi

S-05 Hemşirelerin E-Öğrenmeye Yönelik Tutumları

Aygül Elöz¹

¹Ankara İl Sağlık Müdürlüğü

ÖZET Amaç: Hemşirelerin e-öğrenme tutumlarının ve tutumları etkileyen etmenlerin belirlenmesi amaçlandı. **Gereç ve Yöntem:** Araştırma tanımlayıcı kesitsel tipte planlandı. Araştırmanın evrenini Ankara Şehir Hastanesinde görev yapmakta olan 3556 hemşire; örneklemini ise tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenen 570 hemşire oluşturdu. Veriler Ankara ili Şehir Hastanesinde Küresel COVID-19 Salgını döneminde Temmuz- Aralık 2020 tarihleri arasında ‘Tanıtıcı/Tanımlayıcı Bilgi Formu’ ve ‘E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum Ölçeği’ kullanılarak dijital platform da toplandı. Verilerin analizi için SPSS 23 paket programı kullanıldı. **Bulgular:** Araştırmaya katılan hemşirelerin yaş ortalaması 30,77±7,636’dur. Hemşirelerin %91,6’ı kadın, %53,3’si evli ve %52,5’i lisans eğitimine sahiptir. Hemşirelerin e-öğrenmeye yönelik genel tutum ortalama puanının 73,77 ve alt boyutlardan e-öğrenmeye yatkın olma ile ilgili tutum ortalama puanının 36,62, e-öğrenmeden kaçma ile ilgili tutum ortalama puanının 37,15 olduğu görüldü. Çoklu regresyon analiziyle katılımcıların e-öğrenmeye yönelik genel tutumları “e-öğrenme uygulamaları ile ilgili eğitim alma isteği”, “mobil cihaz sahiplik süresi”, “açık öğretime yönelik deneyimler”, “mobil cihaz kullanma konusundaki yeterlilik” ve “çalışılan kurumdaki e-öğrenme uygulamaları kullanma sıklığı” değişkenlerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkilediği; ‘eğitim düzeyi’, ‘medeni durum’, ‘birlikte yaşanan kişiler’, ‘daha önce e-öğrenme konulu bir eğitime katılma durumu’, ‘yaş’, ‘kurumdaki çalışma süresi’, ‘mesleki çalışma süresi’ ve ‘günlük internet kullanma süresi’ değişkenlerinin etkilemediği belirlendi. **Sonuç:** Araştırmanın bulguları hemşirelerin e-öğrenme ile ilgili tutumlarının olumluya dönük olduğunu göstermektedir. Teknolojik cihazları kullanma yeterliliği ve e-öğrenmeyle ilgili deneyimler dışında kalan etmenlerin e-öğrenmeye yönelik tutumları pek etkilemediği belirlenmiştir. Araştırmanın bulguları e-öğrenmeyle ilgili olumlu deneyimlerin artırılmasının ve sağlık ortamlarında teknolojik cihazların kullanımının yaygınlaştırılmasının e-öğrenmeyle ilgili tutumları daha olumluya kaydıracağını düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, E-öğrenme, Tutum

S-06 Hemşirelikte Eğitim Programı Geliştiren Genç Araştırmacıların Deneyimleri: Nitel Bir Çalışma

Eda Albayrak¹, Ayla Hendekci²

¹Erciyes Üniversitesi

²Giresun Üniversitesi

Nitel araştırma türündeki bu çalışmanın amacı, hemşirelikte eğitim programı geliştiren genç araştırmacıların deneyimlerini açıklamaktır. Araştırmanın çalışma grubunu, hemşirelik bölümü öğretim elemanları ve alandaki bilim uzmanı hemşireler oluşturmaktadır. Amaçlı örneklem yöntemi ile çalışma grubuna ulaşılmış olup bu grup sekiz kişiden oluşmaktadır. Örneklem seçiminde belirlenen ölçütler; hemşirelik alanında uzmanlığını almış ya da doktora eğitimini sürdürüyor olmak ve hemşirelik disiplini için bir eğitim programı geliştirmiş ya da geliştirecek şekilde belirlenmiştir. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme sorularından yararlanarak toplanmıştır. Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme sorularının geçerliliğini sağlamak için alan uzmanlarının görüşlerine başvurulmuştur. Veriler, telefon aracılığıyla yapılan görüşmeler ile toplanmıştır. Bu görüşmeler, her bir katılımcı için ortalama kırk dakika sürmüştür. Araştırma verileri betimsel analiz ile analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda iki tema, on bir kategori ve yüz on sekiz kod belirlenmiştir. Katılımcıların çoğu kadınlardan oluşmakta, araştırma görevlisi unvanına sahip ve yarısı geliştirdiği eğitim programını tamamlamış bulunmaktadır. Katılımcılar hemşirelik mesleğine bilimsel bir katkı oluşturmak amacıyla eğitim programı geliştirmeye yönelmiş ve bu sürecin onları memnun ettiğini belirtmişlerdir. Bu süreçte içerik oluştururken zorlandıklarını, ihtiyaçları ön çalışmalar yaparak belirlediklerini, sürecin zaman aldığını fakat eğitici olduğunu ifade etmişlerdir. İçerik geliştirirken önceliklerinin grubun özelliklerini dikkate almak olduğu ve ölçme değerlendirme sürecinde bir ölçme aracı kullanmanın önemli olduğundan bahsetmişlerdir. Ayrıca katılımcılar, program geliştirme sürecinde çoğunlukla alandaki uzman akademisyenlerden destek aldıklarını, farklı özellikteki hemşirelik eğitim programlarının geliştirmesinin hemşireliğin kalitesini artıracaklarını ifade etmişlerdir. Buna göre hemşirelik eğitiminde program geliştirmenin hem mesleki açıdan hem de bireysel açıdan önemli olduğu ve ihtiyaçlara uygun şekilde geliştirilen programların yaygın kullanımının sağlanması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, eğitim, program geliştirme

S-07 Hemşirelik Öğrencilerinin E-Öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Ve Memnuniyet Düzeylerinin Belirlenmesi

Sevda Arslan Şeker¹, Ayşe Arıkan Dönmez², Hattap İşin³

¹Munzur Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

²Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

³Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Giriş: COVID-19 pandemisi ile birlikte geleneksel öğrenme ortamları yerini elektronik öğrenme ortamlarına bırakmış, alan dersleri de dahil olmak üzere çoğu ders çevrimiçi teknolojiler kullanılarak verilmeye başlanmıştır. Öğrencilerin alışık olmadıkları bu yenilikçi öğrenme-öğretme yaklaşımlarına ve e-öğrenme ortamlarına ilişkin hazır bulunuşluklarının, beklentilerinin ve memnuniyetlerinin belirlenmesi önem arz etmektedir. Amaç: Bu araştırmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin hazır bulunuşluk, beklenti ve memnuniyet düzeylerinin sosyodemografik değişkenlere göre incelenmesidir. Yöntem: Bu araştırma tanımlayıcı niteliktedir. Araştırmanın evrenini, Türkiye’de devlet ve vakıf üniversiteleri hemşirelik fakülteleri/bölümlerinde öğrenim gören hemşirelik öğrencileri, örneklemini ise 291 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Veriler, “Tanıtıcı Özellikler Formu”, “e-Öğrenme Sürecine İlişkin Hazır Bulunuşluk ve Beklenti Ölçeği” ile “e-Öğrenme Sürecine İlişkin Memnuniyet Ölçeği” kullanılarak Google formlar yolu ile çevrimiçi toplanmıştır. Araştırmanın verileri sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, Kolmogorov Smirnov normallik testi, Pearson Korelasyon katsayısı, Bağımsız Örneklem T Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Tukey testi ile değerlendirilmiştir. Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamasının 20,35±1,77, %68,4’ünün kadın olduğu, %36,4’ünün büyükşehirde yaşadığı, %37,8’inin 1.sınıfta öğrenim gördüğü, %88,3’ünün çalışmadığı belirlenmiştir. Katılımcıların e-Öğrenme Sürecine İlişkin Hazır Bulunuşluk ve Beklenti Ölçeği puan ortalamalarının 71,45±15,71, e-Öğrenme Sürecine İlişkin Memnuniyet Ölçeği puan ortalamasının ise 69,52±17,49 olduğu belirlenmiştir. e-Öğrenme Sürecine İlişkin Hazır Bulunuşluk ve Beklenti Ölçeği ile e-Öğrenme Sürecine İlişkin Memnuniyet Ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı orta düzeyde pozitif yönlü ilişki bulunmuştur (r=0,690). Katılımcıların e-Öğrenme Sürecine İlişkin Hazır Bulunuşluk ve Beklenti Ölçeği puan ortalamaları yaş, sınıf, yaşanan yer değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterirken, e-Öğrenme Sürecine İlişkin Memnuniyet Ölçeği puan ortalaması yaş, sınıf değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir (p<0,05). Sonuç: Katılımcıların e-öğrenme sürecine ilişkin hazırbulunuşluk, beklenti ve memnuniyetlerinin orta düzeyde olduğu bulunmuştur. Günümüz ve gelecek koşulları dikkate alındığında öğrencilerin e- öğrenme ortamlarına ilişkin beklenti ve memnuniyetlerini arttırmaya yönelik düzenlemelerin yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: e-öğrenme, uzaktan eğitim, memnuniyet, hazır bulunuşluk, hemşirelik, öğrenci

S-08 Koronavirüs (Covid-19) Salgını Döneminde Hemşirelik Öğrencilerinin Çevrimiçi Bağlılık Düzeyleri Ve E-Öğrenme Ortamlarına Yönelik Sosyal Bulunuşlukları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi

Ayşe Arıkan Dönmez¹, Sevda Arslan Şeker², Hattap İsin³

¹Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

²Munzur Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

³Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Giriş: COVID-19 pandemisi sürecinde etkilenen alanlardan biri olan eğitim sektöründe çevrimiçi eğitim modelini kullanmak, tüm dünya için tek çare haline gelmiştir. Bu süreçte hemşirelik eğitiminde de eğitimin sürdürülebilirliği amacıyla mevcut imkânlar çerçevesinde çevrimiçi eğitim sistemleri yaygın bir şekilde kullanılmıştır. Bu doğrultuda öğrencilerin akademik başarısı ve öğrenme motivasyonlarını etkileyen durumların belirlenmesi uzaktan eğitimle planlanacak derslerin planlanmasında rehber oluşturacaktır. Amaç: Bu araştırmanın amacı, COVID-19 salgını dönemi uzaktan sağlanan eğitimde hemşirelik öğrencilerinin çevrimiçi bağlılık düzeyleri ve e-öğrenme ortamlarına yönelik sosyal bulunuşlukları arasındaki ilişkinin belirlenmesidir. Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel tipte olan çalışmanın evrenini Türkiye’de devlet ve vakıf üniversiteleri hemşirelik fakülteleri/bölümlerinde öğrenim gören, örneklemini ise 285 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Veriler Anket Formu, Çevrimiçi Öğrenme Ortamlarında Öğrenci Bağlılık Ölçeği (ÇÖÖBÖ) ve E-Öğrenme Ortamlarına Yönelik Sosyal Bulunuşluk Ölçeği (EOYSBÖ) ile online olarak toplanmıştır. İstatistiksel analizler SPSS 23.0 paket programı ile yapıldı, iki gruplu Bağımsız Örneklem T Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), üç ve daha fazla gruplu karşılaştırmalarda Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanıldı. Bulgular: Öğrencilerin yaş ortalaması 20.60±1.82 idi. Öğrencilerin %66.3’ü uzaktan eğitimin iş yüklerini artırdığını, %84.3’ü uzaktan eğitimin yüzyüze eğitim kadar etkili olmadığını ve %91.9’u hemşirelik eğitiminin uzaktan eğitim ile öğrenim görmeye uygun olmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin ÇÖÖBÖ toplam puan ortalaması 58.07±13.75 ve EOYSBÖ toplam puan ortalaması 84.00±48.12 idi. Öğrencilerin üniversite türü, uzaktan eğitime erişim sağladıkları ortam, uzaktan eğitime erişim sağlamak için elektronik cihaz ve internet bağlantısına sahip olma durumları ile ÇÖÖBÖ toplam puan ortalamaları arasında, sınıf düzeyi, uzaktan eğitime erişmek için kullandıkları cihaz türü ile ÇÖÖBÖ ve EOYSBÖ toplam puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur (p<0,05). Ayrıca öğrencilerin uzaktan eğitimi yüzyüze eğitim kadar etkili bulma durumu ve derslerin uzaktan eğitim ve/veya yüzyüze eğitim ile yürütülmesini tercih etme durumları ile ÇÖÖBÖ ve EOYSBÖ toplam puan ortalamaları arasındaki farkın da istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur (p<0,05). Ölçekler arasında negatif yönde orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur (r=-.183). Sonuç: Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin ÇÖÖBÖ ve EOYSBÖ puan ortalamalarının orta düzeyde olduğu ve öğrencilerin çevrimiçi eğitimlere olan bağlılık ve sosyal bulunuşluk düzeylerini arttırmaya yönelik stratejilerin geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: çevrimiçi bağlılık, e-öğrenme, sosyal bulunuşluk, hemşirelik eğitimi, uzaktan eğitim

S-09 Ölçülü Doz İnhaler Kullanımında Hasta Eğitimi

Ayşe Portakal¹, Süreyya Bulut¹
¹Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Solunum sistemi hastalıklarına bağlı semptomların azaltılmasında inhaler ilaç gruplarından ölçülü doz inhalerler, solunum sistemi hastalıklarının tedavisinde yaygın olarak tercih edilmektedir. Yeterli etkiyi gösterebilmesi, hastanın doğru teknikle kullanılmasına bağlıdır. İnhalerler gibi uzun süre kullanım gerektiren ilaçların doğru ve etkin kullanılabilmesi için oluşturulan, bilgi, beceri gerektiren ve birçok disiplini de içeren eğitim programlarının ise büyük bir kısmından hemşireler sorumludur. Hemşire koordine edici rolü ile diğer sağlık ekip üyelerini koordine ederken, eğitici rolü ile hastanın öğrenme potansiyelini belirleyerek, vereceği eğitimle hastanın inhaler ilacı doğru ve etkin şekilde kullanılmasını sağlamaktadır. Diğer yandan hastalara doğru eğitim verilmesiyle semptom kontrolünün yanında inhaler ilaçların doğru kullanımını sağlayarak tedavinin etkinliği arttırmaktadır. Eğitim hemşirelerinin ve inhaler ilaç kullanımı konusunda eğitim almış hemşirelerin hasta eğitiminde daha etkili olduğu bilinmektedir. Hasta eğitimi amaçları doğrultusunda, ÖDİ kullanımını ile ilgili hemşire tarafından verilecek eğitim, eğitim süreci basamakları olan; veri toplama/eğitim gereksinimlerini belirleme, tanılama, planlama, uygulama, değerlendirme ve kaydetme/dökümantasyon aşamalarından oluşmaktadır. Sonuç olarak, solunum yolu hastalıklarına bağlı semptomların azaltılması ve hastanın yaşam kalitesinin artırılmasını sağlayacak tedavi sürecinde ÖDİ uygulama becerisinin geliştirilmesinde hasta eğitiminin önemli olduğu ve eğitimin verilmesinde ise alanında uzmanlaşmış eğitim hemşirelerine ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hasta eğitimi, hemşire, ölçülü doz inhaler

S-10 Hasta Eğitimi Ve Hemşirelik

Ayşe Portakal¹, Süreyya Bulut¹
¹Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Hasta eğitimi, sağlığı korumak, geliştirmek ve sürdürmek için gerekli bilgi, tutum ve becerileri geliştirebilmesini amaçlayan, hastanın yeterliliği doğrultusunda, hastanın davranışlarını etkileme sürecidir. Hasta eğitimi, bireylerin sağlık bakımıyla ilgili kararları almasını, ayrıca sağlığı geliştirecek ve sürdürecekt davranışları kazanmasını sağlar. Diğer yandan sağlık bakım maliyetinin düşmesi, hasta ve çalışan memnuniyetinin artması, morbidite ve mortalitenin azaltılması, yaşam kalitesinin yükseltilmesi ve hastanın uygun öz bakım davranışlarını oluşturması açısından çok önemlidir. Hemşireler; sağlık hizmeti veren kuruluşlarda bireyi tüm boyutları ve çevresiyle birlikte ele alan profesyonel grup oldukları için eğitimde anahtar rolündedirler. Eğitim, hemşirelik bakımının ayrılmaz bir parçasıdır ve hemşirelik uygulamalarındaki hemşirelik sürecinde ilk basamakta hasta eğitim süreci de başlamış olur. Hasta eğitiminde kullanılacak yöntem ve tekniklerin seçiminde hastanın öğrenme gereksinimleri, hasta ve hemşirelerin özellikleri ve tercihleri, eğitimin içeriği, eğitimin yapılacağı ortam, eğitimin süresi ile mevcut kaynaklar dikkate alınmalıdır. Hasta eğitiminde sıklıkla kullanılan öğretim yöntemleri; düz anlatım, demonstrasyon, tartışma, soru- cevap, rol oynama, kendi kendine öğrenme, bire- bir öğretim ve grup öğretimi yöntemleridir. Hemşirelerin hastanın öğrenme ihtiyaçlarını değerlendirme ve bu ihtiyaçları karşılama konusundaki bilgi ve becerileri göz önüne alındığında, hemşireler tarafından uygulanan sağlık eğitimi programları hasta uyumunu ve yeterliliğini önemli ölçüde artırmaktadır. Ancak literatür incelendiğinde, sağlık bakım sisteminde hemşirenin görev yetki ve sorumluluklarının arasında önemli bir yere sahip olan hasta eğitiminin yeterli, sistemli ve planlı olmadığı görülmektedir. Hasta eğitimi bu kadar önemliyken ve eğitim sonrasında istenen amaçlara ulaşabilmek için sağlık kuruluşlarında eğitim hemşireliği alanları oluşturularak bu alanların sürekli hizmet için eğitimlerle gelişime açık tutulmasının sağlık sisteminde önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hasta eğitimi, hemşire

S-11 Hemşirelik Eğitiminde Aktif Bir Öğrenme Yöntemi: Takıma Dayalı Öğrenme

Hatice Demirdağ¹, **Bahise Aydın**¹, Emine Ekici¹, Nuriye Pekcan¹, Meftun Akgün¹

¹Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Son yıllarda hemşirelik eğitiminde aktif öğrenme yaklaşımlarının öğrenme becerilerini kolaylaştırdığı, öğrenciyi öğrenmeye yönlendirdiği, sorumluluk almasını sağladığı, düşünme becerilerini geliştirdiği ve onları motive ettiği vurgulanmaktadır. Eğitimde kullanımı yaygınlaşmakta olan aktif öğrenme stratejilerinden biri de takıma dayalı öğrenme (TDÖ) yöntemidir. TDÖ yapılandırılmış bir işbirlikli öğrenme türüdür. TDÖ, yöntem olarak 5-7 kişilik öğrenci takımlarından oluşan bir grupta, konunun uzmanı bir eğiticinin yönetiminde bireysel ve takım düzeyinde öğrenmenin gerçekleşmesi için sınıf içi ve dışı faaliyetlerin ve uygulamaya yönelik özel görevlerin yerine getirilmesini gerektiren bir öğretim stratejisi olarak tanımlanabilir. Uygulamalar tek bir oturumda ya da birbirini takip eden iki ya da daha fazla oturumda gerçekleştirilebilen üç temel aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalar, hazırlık, hazır bulunuşluğun gösterilmesi ve uygulama aşamalarıdır. Eğitimci bilgi aktarıcı değil öğrenmeye yardımcı olan kişidir. Öğrenme, önceki bilgilere bağımlıdır. Dolayısıyla eğitimci öğrenciyi aktif öğrenmeye yöneltecek, önceki bilgilerini kullanmasını ve yeniden yapılandırmasını sağlayacak uygun problemler ve grup etkileşimleri oluşturmalıdır. TDÖ’de temel hedef, program içeriğinin öğrenilmesinden ziyade, öğrencilere öğrendikleri kavramları mesleki yaşamda karşılaşılması muhtemel problemlerin çözümünde kullanmasını sağlayacak fırsatların sunulmasıdır. Ders içeriğinin öğrenilmesi için belli bir zamanın ayrılması kaçınılmazdır, ancak zamanın büyük kısmı takımlara görev olarak verilen problem çözüme ya da uygulama etkinliklerine ayrılmaktadır. TDÖ, oluşturulan grupların problem çözüme ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeyi hedeflemektedir. Problem çözüme, hemşireler için hastalara güvenli ve etkili bakımın planlanması ve sağlanmasında önemli bir süreçtir. Hemşirelik öğrencileri, TDÖ deneyimleri sırasında, hemşirelik uygulamaları için gerekli olan problem çözüme ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirebilirler. TDÖ, sağlık profesyonellerinin eğitiminde etkin bir aktif öğrenme stratejisi olarak kullanılmasına rağmen, hemşirelik öğretiminde kullanımına yönelik az sayıda kanıt temelli çalışma bulunmaktadır. Farklı disiplinlerle yapılan çalışmalar sonucunda, TDÖ’nün sınıf dışı bireysel çalışmayı desteklediği, sınıf katılımını, akademik başarıyı, öğrencilerin öğrenme sorumluluklarını ve takım çalışmasına yatkınlıklarını arttırdığı belirlenmiştir. TDÖ, öğrencilere yüksek düzeyde öğrenme, iletişim ve tutarlılık gibi birçok fayda sağlar. Sonuç olarak, TDÖ’nin hemşirelik eğitiminde kullanılmasının öğrenme çıktılarına yansıyan birçok olumlu sonucu olacağı söylenebilir. Hemşirelik eğitiminde TDÖ kullanımı önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Takıma dayalı öğrenme, hemşirelik, eğitim

S-12 Erişkin Yoğun Bakım Hemşireliği Sertifika Programına Katılmış Hemşirelerin Online Programa Yönelik Görüşleri

Bilge Banu Taşdemir Mecit¹

¹Afsü Tıp Fakültesi Hastanesi

Amaç: Çalışma hastanemizde düzenlenen yoğun bakım hemşireliği sertifika programına katılan kursiyerlerin eğitim merkezini ve programa yönelik görüşlerini değerlendirmek amacıyla yapıldı. **Gereç ve Yöntem:** Çalışma 2021 eylül ayı içinde Afyon Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi’nde yapıldı. Yoğun bakım sertifika eğitimine katılan 18 hemşireye online katıldıkları eğitim programını değerlendirebilmeleri için program bitiminde 20 sorudan oluşan bir anket uygulandı. Kursiyerlerin mesleki ve yoğun bakım deneyim süreleri, kurs programından aldıkları ortalama sınav puanları, eğitim merkezi hakkında görüşlerine yönelik veriler toplandı. Veriler SPSS 22 programı kullanılarak değerlendirildi. **Bulgular:** Katılımcıların %50’si (n:9) kadın, yaş ortalaması 26.44±3.41 (min. 22-maks. 37), %55.6’sı (n:10) lise mezunu, %44.4’ü (n:8) lisans mezunuydu. Yoğun bakımda çalışma süreleri ortalaması 4.72±2.13 (min.2-maks.10) yılı. Kurs programından alınan toplam puanların ortalaması 90±5.57 (min.75-maks.96) olarak saptandı. Kursiyerlerin %60’dan fazlası online programdan ve pratik eğitimden genel olarak memnuniyetinin "iyi" olduğunu; eğitim programı, içeriği, yöntemleri ve eğitimcilerden memnun kaldıklarını ifade etti. Program genel olarak değerlendirildiğinde; katılımcıların %50’si (n:9) online eğitimi yüz yüze eğitime tercih ettiklerini, %66.7’si (n:12) yapılan online eğitimin beklentisini karşıladığını, katılımcıların hepsi aynı merkezde yapılacak başka bir online eğitime katılmak istediğini ifade etti. **Sonuç:** Yoğun bakım hemşireliği sertifika eğitim programına katılan kursiyerler hastanemizde düzenlenen online eğitim programından genel olarak memnun kaldıklarını belirtmişlerdir. Covid-19 pandemisi sürecinde eğitim ve toplantıların online yapılması konusunda tecrübelerimiz arttı. Sonuç olarak hemşirelik sertifikasyon eğitiminde de hem geleneksel hem uzaktan eğitim yöntemlerini birleştiren yöntemlerin kullanılmasının daha etkili olabileceği görüşündeyiz.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, kurs, sertifika, yoğun bakım

S-13 Hemşirelik Mezunlarının Lisans Programı Sonrası Mesleki Faaliyetleri Ve Lisans Programına Yönelik Görüşlerin Belirlenmesi

Burcin Bektas Pardes¹, Gülten Güvenç¹, Emine İyigün¹, Emine Öksüz¹, Fadime Koyuncu¹, Merve Ertuğrul¹, Rumeysa Özçelik Şen¹

¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Hemşirelik Fakültesi

Giriş: Lisans programlarının; belirlenen amaçlara ne ölçüde ulaştığına ilişkin geri bildirim alabilmek, uygulamada ortaya çıkan eksiklikleri tespit edebilmek ve sonrasında giderebilmek için değerlendirilmesi ve geliştirilmesi oldukça önemlidir. Hemşirelik yükseköğretim programlarında var olan durumun değerlendirilmesi ileriye dönük planlamalara ışık tutacak veriler sağlayacaktır. Bu çalışmanın amacı, hemşirelik lisans mezunlarının mesleki faaliyetleri ve lisans programına yönelik görüşlerinin belirlenmesidir. Yöntem: Tanımlayıcı nitelikteki bu araştırma, bir hemşirelik fakültesinden 2015-2021 yılları arasında mezun olan 221 hemşire (N:515) ile gerçekleştirilmiştir. Veriler, Tanıtıcı Özelliklere İlişkin Tanıtıcı Özellikler Bilgi Formu, Hemşirelikte Lisans Programını Değerlendirme Ölçeği (HLDPÖ) kullanılarak, Mart-Ekim 2021 arasında toplanmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluğu Shapiro Wilks testi ile değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde Mann-Whitney U Testi, Kruskal Wallis testi ve Spearman Korelasyon analizi kullanılmıştır. Bulgular: Çalışmaya katılan mezunların yaş ortalaması 25,37±1,88'dir. Mezunların %84,6'sı, çoğunlukla sağlık alanında olmak üzere üniversite veya diğer kurumlarda çalışmaktadır. Mezunların %37,2'si lisansüstü eğitime devam etmektedir. Katılımcıların HLDPÖ toplam puan ortalamaları 87,01±11,60 olarak saptanmıştır. Ölçek alt boyutları incelendiğinde “Mesleki Gelişim ve Yeterliliği Değerlendirme” alt boyut puan ortalaması 21,27±3,20; “Öğretim Sürecini Değerlendirme” alt boyut puan ortalaması 17,58±2,25; “Bireysel Gelişimi Değerlendirme” alt boyut puan ortalaması 23,90±3,50 ve “Evrensel, Ulusal ve Mesleki Değerleri Kazandırma” alt boyut puan ortalaması 24,25±3,33 olarak bulunmuştur. Sonuç: Mezunların HLDPÖ toplam puan ortalaması ve alt boyut puan ortalamalarının oldukça yüksek olduğu tespit edilmiştir. Alt boyutlar incelendiğinde; Evrensel, Ulusal ve Mesleki Değerleri Kazandırma alt boyutunun en yüksek puan ortalamasına sahip olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Lisans Programı, Mezun

S-14 Pediatri Kliniklerde Eğitimde Önemli Bir Alan: Dijital Oyunların Kullanımı

Canan Uluhan¹, Nurdan Akçay Didişen¹

¹Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Çocuk Sağlığı Ve Hastalıkları Hemşireliği A.d.

Giriş: Oyun, çocuğun aktif olarak katıldığı ve içinde olmaktan zevk aldığı, amaçlı ya da amaçsız gerçekleştirilen gerçek yaşam deneyimlerini içinde barındıran çocuğun en önemli uğraşdır. Bir çocuğun fiziksel, bilişsel ve sosyal-duygusal gelişimini etkileyen, çevresini keşfetmesini sağlayan evrensel etkinliktir. Amaç: Bu araştırmada amaç, pediatri kliniklerde özellikle son yıllarda eğitimde önemli bir alan olan dijital oyunların kullanım alanları ve örnekleri hususunda detaylı bilgiler paylaşılacaktır. Bulgular: Piaget, bilişsel gelişim teorisinde, çocuklarda bir bilginin öğretilmesi, yerleştirilmesi ve entelektüel olarak büyümesinin oyun sayesinde çok daha hızlı olacağını ifade etmiştir. Oyun, çocuğun korkularını, yanılgılarını ve kaygılarını hem sözlü hem de sözsüz olarak kendi yollarıyla ifade etmesine izin verir; bu sayede, çocuğun stresli durumlarla baş etmesine katkı sağlar. Kişilik gelişim kuramcılarında Sigmund Freud ise oyunun, çocuğun benliğinde kaygı ve strese neden olan durumlarla baş edebilmesinde iyi bir yol olduğunu belirtmiştir. Son yüzyılda teknolojinin ilerlemesiyle oyunlar da dijital ekranlara taşınmıştır. Bu yeni teknoloji birçok alanda uygulama çeşitliliği getirmiştir. Örneğin, "Asthma Files" oyunu geliştirilerek 7-14 yaşındaki çocukların astımla ilgili kendi bakımına katılması konusunda olumlu sonuçlar alınmıştır. "Packy-Marlon" oyunu ile diyabetik çocuklarda özbakım kavramı öğretilmiştir. Benzer şekilde kanserli çocukların hastalık ve tedavi süreci ile ilgili bilgi vermek ve baş etme yöntemleri geliştirmek amacıyla "Re-mission" oyunu geliştirilmiştir. Sonuç: Dijital oyunların hem popülerliğinin artması hem de teknolojik açıdan büyümesi, oyunları eğlencenin yanı sıra başka rollere itmiştir. Etkileşimli dijital oyunlar ikna edici bir araç olarak eğitim, sağlık ve örgütsel eğitimi teşvik etmek amacıyla giderek daha fazla kullanılmaya başlanılmıştır. Dijital oyunların sağlık alanında kullanılmasını düşündüren temel ilkelerden biri, kişinin sanal ortamda dijital oyuna katılmaya motive olması halinde tedavi, test veya eğitim uygulamalarına daha fazla dahil olacağı görüşüdür. Bu anlamda pediatri hemşireleri modern teknolojinin getirdiği dijital oyunları kullanarak çocuğun sağlıkla ilgili olumlu tutum ve davranış değişiklikleri yapmasında ve aktif katılmasında ise en önemli faktördür.

Anahtar Kelimeler: Pediatri Klinikleri, Eğitim, Dijital Oyunlar

S-15 Pediatrik Bakımda Kanser Tanısı Almış Adölesanların Sağlık Eğitiminde Dijital Oyun Kullanım Örneği: Re-Mission Video Oyunu

Canan Uluhan¹, Nurdan Akçay Didişen¹

¹Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Çocuk Sağlığı Ve Hastalıkları Hemşireliği A.d.

Giriş: Genel bir tanım olarak oyun, belli bir amaca yönelik olan ya da olmayan, kurallı ya da kuralsız gerçekleştirilen fakat her durumda çocuğun isteyerek ve hoşlanarak yer aldığı, fiziksel, bilişsel, dil, duygusal ve sosyal gelişiminin temeli olan, gerçek yaşamın bir parçası ve etkin bir öğrenme sürecidir. Teknoloji ise insan yaşamının bir parçası hâline gelmiştir. Teknolojideki hızlı değişim bilgiye ulaşım yollarını da çeşitlendirmektedir. Literatürde online ya da offline, tablet, cep telefonu, bilgisayar vb. araçlarla oynanan oyunların karşılığı olarak genelde dijital oyun kelimesi kullanılmıştır. Türkiye’de genelde bilgisayar oyunları biçiminde isimlendirilen dijital oyunlar, video ve elektronik oyunlar adıyla da nitelendirilmektedir. Teknolojik ilerlemeler neticesinde oluşan yeni oyun kültürü dijital oyun adıyla anılmaya başlanılmıştır. Amaç: Bu araştırmada amaç, pediatrik bakımda özellikle kanser tanısı almış adölesanların sağlık eğitiminde dijital oyun örneği olan Re-mission video oyunu hakkında detaylı bilgiler paylaşılacaktır. Bulgular: Dijital oyunlar, 1980’li yılların başında kişisel bilgisayarların kullanımının yaygınlaşması ile ortaya çıkmış ve giderek kullanımı artmıştır. Sadece eğlendirme amacı taşımayan, eğlenceyle beraber öğretmeyi de hedefleyen oyunlar “Ciddi Oyunlar” (Serious Games) olarak adlandırılmaktadır. Bilgisayarda hazırlanan oyunlarda, görsel öğelerle anlatılmak istenenin daha iyi anlaşılması, kişisel tatmin sağlanması, üstün yetenekleri güçlendirmesi ve interaktif kaynak sağlanması gibi özellikleri birçok alanda eğitsel amaçlı kullanılmaya başlanmasına neden olmuştur. Sağlık alanında geliştirilen oyunlar ise genellikle hastalık temalı gerçekleştirilmiştir. Re-mission oyunu ise kanser tedavisi gören adölesanların oynaması için tasarlanmış bir video oyunudur. Sonuç: Çocuklar için dijital oyunların sağlık alanında kullanım amacı, sağlık bilgisini geliştirerek sağlıkla ilgili olumlu tutum ve davranış değişiklikleri yapmaktır. Yapılan çalışmalarda dijital sağlık oyunlarının, çocukların yaşam şekillerinde, bilgi ve klinik sonuçlarında olumlu etkilerinin olduğu görülmektedir. Bu araştırma ile Re-mission oyunu hakkında ayrıntılı bilgilendirilme yapılarak alanda tercih ve kullanımının artırılması planlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Oyun, Adölesanlar, Kanser, Eğitim, Re-Mission Video Oyunu.

S-16 Hasta Eğitim Materyali Değerlendirme Aracı (Hemda) Nın Türkçe Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması

Cemre Paylan Akkoç¹, Fatma Orgun¹

¹Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Amaç: Bu çalışma basılı/basılabilir ve görsel-işitsel hasta eğitim materyallerin anlaşılabilirliğini ve uygulanabilirliğini değerlendirmek için 2014 yılında Shoemaker, Wolf ve Brach tarafından geliştirilen Hasta Eğitim Materyali Değerlendirme Aracı (HEMDA) nın Türkçe geçerlik ve güvenirlığının incelenmesi amacıyla yapılan metodolojik türde bir araştırmadır. **Gereç ve yöntem:** Araştırmanın evrenini Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi nde 2019-2020 öğretim yılında öğrenim gören 297 intörn hemşire oluşturmuştur. Araştırma verileri tanıtıcı bilgi formu ve Hasta Eğitim Materyali Değerlendirme Aracı (HEMDA) nın “Basılabilir Materyaller için, Hasta Eğitim Materyali Değerlendirme Aracı (HEMDA - B)” ve “Görsel-İşitsel Materyaller için, Hasta Eğitim Materyali Değerlendirme Aracı (HEMDA - G/İ)” olarak iki versiyonu ile HEMDA Kullanım Rehberi eşliğinde toplanmıştır. Çalışmada araştırmacılar tarafından geliştirilen basılı ve görsel-işitsel materyaller (10 adet) kullanılmıştır. Araştırma verilerinin geçerliğinin incelenmesi için dil, kapsam/içerik, yapı geçerlik analizleri; güvenirlığının incelenmesi için ise iç tutarlık ve değişmezlik ve dış tutarlık analizleri yapılmıştır. **Bulgular:** Ölçek maddelerinin tamamında Kapsam Geçerlik İndeksi (KGI) 1.00 bulunmuştur. Yapı geçerliği için yapılan faktör analizleri sonucunda, ölçeğin anlaşılabilirlik ve uygulanabilirlik olarak iki boyuttan oluştuğu görülmüştür. Ölçeğin iç tutarlığının incelenmesinde Cronbach alfa katsayısı hesaplanmış; HEMDA-B nin Anlaşılabilirlik alt boyutunda 0,877, Uygulanabilirlik alt boyutunda 0,774, ölçek toplamında ise 0,901 bulunmuştur. HEMDA-G/İ nin Anlaşılabilirlik alt boyutunda 0,851, Uygulanabilirlik alt boyutunda 0,932, ölçek toplamı için ise 0.897 bulunmuştur. Test tekrar test korelasyon katsayıları yüksek bulunmuştur (HEMDA - B rtt=0,815, HEMDA - G/İ rtt=0,804). Dış tutarlığın incelenmesi için puanlayıcılar arasında kappa katsayısı hesaplanmıştır. HEMDA-B için hesaplanan 10 adet Kappa katsayısının ortalaması 0,736, HEMDA-G/İ için ise 0,781 olarak elde edilmiş; böylece puanlayıcılar arasında iyi düzeyde uyum olduğu sonucuna ulaşılmıştır. **Sonuç:** HEMDA hem basılı hem de görsel-işitsel materyallerin anlaşılabilirliğinin ve uygulanabilirliğinin değerlendirmesinde Türkçe için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracıdır.

Anahtar Kelimeler: Ölçme; değerlendirme; hasta eğitimi; hasta eğitim materyali; materyal değerlendirme

S-18 Web 2.0 Araçları İle Laboratuvar Ortamında Yürütülen Etkileşimli Ders Tasarımı: Beslenme Ve Parenteral İlaç Uygulamaları Örneği

Çiğdem Gamze Özkan¹, Yeter Kurt²

¹Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

²Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Giriş ve Amaç: Zaman ve mekândan bağımsız, birçok eğitim kaynağına erişim fırsatı sunan, öğrenci ve öğretmenin eş zamanlı olarak çevrimiçi ortamlarda çalışmasına olanak veren ve esnek bir yapıya sahip olan uzaktan eğitim sisteminde başarıyı etkileyen faktörlerden bir tanesi öğrenci motivasyonudur. Öğrencinin dikkatini çekmeyen ve motivasyonunu güdülemeyen bir öğretim ortamında öğrencilerin derse devamı olumsuz yönde etkilenmektedir. Bu bağlamda öğrenenlerin motivasyon ve başarısının artırılmasında laboratuvar ortamında dersin yürütülmesi ve Web 2.0 araçlarının kullanımı, derslerin daha verimli ve anlaşılır olmasında, teorik bilgilerin uygulamaya çevrilmesinde ve öğrenme ortamlarının daha işlevsel hale getirilmesinde büyük avantajlar sağlamaktadır. Bu araçların hemşirelik eğitiminde kullanımı hedeflenen hemşirelik bilgisi ve becerisinin kazandırılmasında etkili olabilecek araçlardır. Bu amaçla gerçek laboratuvar ortamında Web 2.0 araçları ile senkronize yürütülen Hemşirelik Esasları dersine ilişkin örnek bir ders tasarlanmış ve sunulmuştur. Yöntem: 2020-2021 Bahar dönemi hemşirelik birinci sınıf öğrencileri (N=183) ile yürütülmüştür. Hemşirelik Esasları programı dahilindeki seçilmiş konular ele alınmıştır. Dersler Moodle öğretim yönetim sistemi üzerinden Teams programı kullanılarak Hemşirelik Esasları uygulama laboratuvarında yürütülmüştür. Derslerde Kahoot, Mentimeter, Google Forms isimli Web 2.0 araçları, uygulama videoları kullanılmıştır. Dersin planlanması bir öğretim tasarımı modeli olan ARCS kullanılarak yapılmıştır. Eğitimci dersi ekran önünde sabit durmadan, portable kameralar aracılığıyla çift kamera kullanarak gerçekleştirmiş, her bir hemşirelik uygulamasını farklı açılardan senkronize bir şekilde öğrencilere demonstrasyonunu sağlamıştır. Uygulamaları gerçekleştirirken aynı anda öğrencilere soru sormuş, söz hakkı vererek dersin interaktif bir şekilde dersin yürütülmesini sağlamıştır. Bulgular: Öğrencilerin yarısından çoğunun derse aktif şekilde katıldığı, dersin işleniş yönteminden memnun oldukları, heyecanlandıkları ve dersten sıkılmadıkları saptanmıştır. Bununla birlikte hemşirelik uygulamalarının laboratuvar ortamından eşzamanlı olarak gerçekleştirilmesi öğrencilerde derse karşı ilgi uyandırmış, motivasyonlarını ve derse katılımlarını olumlu yönde etkilemiştir. Sonuç: Web 2.0 teknolojilerinin öğrenci öğretici etkileşimini artırdığı, öğrencinin aktif olmasına katkı sağladığı, işlenmiş konuların özetlenmesinde destek olduğu ve öğrencinin derse motivasyonunda kullanılabilir yöntemler arasında olduğu ve uzaktan eğitim sürecinde alternatif öğrenme araçları olarak kullanılabilirliği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Beslenme ve ilaç uygulamaları, etkileşim, hemşirelik öğrencisi, laboratuvar, motivasyon, Web 2.0

S-19 Hemşirelik Öğrencilerinin Sistolik Ve Diastolik Kan Basıncı Değerlerini Okuma Ve Yorumlamasında Kan Basıncı Ölçüm Simülasyon Oyunu Eğitim Materyalinin Geliştirilmesi: Bir Pilot Uygulama

¹Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

²Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Giriş: Her bireyin öğrenme süreçlerinin birbirinden farklı olması; tüm alanlarda bilgi ve beceri öğretimini sağlamak için farklı yöntem ve tekniklerin kullanılmasını gerektirmektedir. Birçok medikal kararı etkileyen ve hemşirelik uygulamaları için temel bir klinik beceri olan Kan Basıncı Ölçümü (KBÖ) gibi temel becerilerde, eğitimin tasarım, uygulama ve değerlendirme bölümlerinin ihtiyaçlara göre yenilenmesi gerekmektedir. Katılımı arttırma ve bilginin anlaşılması özelliklerinden dolayı oyunlaştırma, eğitimi dönüştürmede alternatif bir yol olarak görülmektedir Amaç: KBÖ Simülasyonu (KBÖS) ile öğrencilerin korotkof sesleri tanımlaması, manometreyi, sistolik ve diastolik kan basıncını doğru okuyabilmesi ve sonucu doğru yorumlama becerilerini, tansiyon aleti olmadan alıştırmaya ve tekrar yapması sağlanarak bilişsel becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Materyal ve Metot: 35 birinci sınıf hemşirelik öğrencisi ile yarı deneysel (tek gruplu) olarak gerçekleştirilen ve bir eğitim materyali olarak kullanılan KBÖS pilot bir uygulama olarak yürütülmüştür. Araştırmada veri toplama araçları “Bilgi Formu”, “KBÖS Oyunu” ve “KBÖS ölçüm bilgi/veri sistemi” sonuçlarıdır. KBÖS ölçüm bilgi/veri sisteminde öğrencilere 10 soruluk bir simülasyon pratiği oyunu geliştirilmiştir. Sistolik ve diastolik kan basıncı değerini manometreden okuyabilme ve sonucu değerlendirebilme aşamalarından oluşturulan oyunun her adımı doğru-yanlış şeklinde değerlendirilmektedir. Her bir soru 3 adımda tamamlanmakta olup oyun sistemi tarafından otomatik olarak veriler 0-100 arasında puana çevrilmiştir. Bulgular: Öğrencilerin KBÖS değerlendirilmesi sonucu aldıkları toplam puan ortalaması 91.52’dir. Öğrenciler sistolik kan basıncını %95,71 oranında, diastolik kan basıncını %92 oranında doğru değerde duymuş, %87,42 oranında kan basıncı sonucunu doğru yorumlamıştır. Ayrıca KBÖS oyunu sonucunda öğrencilerin %71,42’si 100-90 puan aralığında, %22,85’i 89-80 puan aralığında, %5,71’i 79-70 puan aralığında başarılı olmuşlardır. Sonuç: KBÖS’ün öğrencilerin sistolik ve diastolik kan basıncına ait korotkof sesleri duyarak doğru ölçüm sonucunu okuyabilme ve kan basıncı sonucunu doğru yorumlayabilme becerilerine katkı sağladığı sonucuna varılmıştır. KBÖS’ün öğrencilerin kan basıncı ölçüm becerilerini geliştirme ön aşamasında kullanılabilecek bir öğretim materyali olarak kullanılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Kan basıncı, oyun, korotkoff sesler, öğrenci hemşire, öğrenme materyali, simülasyon

S-20 Hemşirelik Uygulamalarında Kullanılan Bilişim Sistemlerinin Önemi

Deniz Tekin¹

¹Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Derleme tarzında hazırlanmış olan bu çalışmanın amacı hemşirelik uygulamalarında kullanılan bilişim sistemlerinin öneminin literatür taraması yapılarak değerlendirilmesidir. Çalışmanın yönteminde hemşirelik uygulamalarında kullanılan bilişim sistemleri ile ilgili kanıt temelli çalışmalar incelenerek araştırılmıştır. 19. yüzyılda Florance Nightingale hastalarla ilgili yapılan gözlemlerin detaylı bir şekilde kaydedilmesinin önemi üzerinde durmuşken günümüzde hemşirelik bilgi yönetimi sistemlerinin istenilen düzeyde olmadığı görülmektedir. Sağlık Bilişim Sistemleri genel olarak; Klinik Bilgi Sistemleri (KBS) ve Teşhis - Tedavi Sistemleri (TTS) olmak üzere iki şekilde sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırmada KBS; Elektronik Sağlık Kayıtları, Klinik Karar Destek Sistemleri, Hemşire Bilgi Sistemleri, Görüntü Yönetim ve Depolama Sistemleri, Klinik İletişim Sistemleri, Teletıp, Vaka Bilişimi, Sanal Gerçeklik Uygulamaları, Akıllı Kart, Hastane Bilgi Sistemleri gibi bileşenlerden oluşmaktadır. TTS ise daha çok teşhis ve tedaviye yönelik hizmet veren Tıbbi Görüntüleme Sistemleri, Laboratuvar Sistemleri gibi uygulamalardan meydana gelmektedir. Bilişim uygulamalarının sağlık hizmetlerinde kullanımının yaygınlaşması sonucu sağlık sektörüne etkisi giderek artmaktadır. Hastaların bakımı, kabulü, transferi ve taburcu edilmesine kadar her türlü uygulama, bilgisayar ve iletişim teknolojileri sayesinde geliştirilebilmektedir. Hemşireler sağlıkta teknolojinin ve bilgisayarların kullanımının önemine inanmakta veri paylaşımı ve iletişimi kolaylaştırdığı; hemşirelik kayıtlarının sistematik ve düzenli olmasını sağladığı, yazılı kağıt işlerini önemli ölçüde azaltacağını belirtmektedir. Hastanelerde kullanılan sağlık bilişimi verilerinin ve hemşirelik bilişimi verilerinin doğrudan elektronik olarak girilebileceği programların olduğu servis bilgisayar ve tabletlerin sayısının artırılması, hasta yanında da verilerin girilebileceği bilgisayarların olması ve yazılı belgelerin kayıtlarının kaldırıldığı tamamen elektronik olarak kayıtların alındığı sistemler önerilir. Sonuç olarak; Bilişim sistemlerinin hemşirelere yeni roller kazandırdığı belirlenmiştir. Ayrıca hemşireler, hemşirelik sürecine ilişkin yazılım programlarının geliştirilmesine de ihtiyaç duymaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Hemşirelik Bilgi Sistemleri, Sağlık Bilişimi

S-21 Hemşirelik Eğitiminde Akran Eğitim Modeli

Deniz Tekin¹, Şebnem Çınar Yücel¹

¹Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Akran eğitimi bireylerin kendilerinden elde edilen veriler ile bilişsel öğrenme çıktıklarına ışık tutan öğrenme ya da birbirine öğretme sürecidir. Bu makalede hemşirelik eğitiminde akran eğitim modelinin etkileri incelenmiştir. Akran eğitiminin hem akran rehberler, hem akran öğrenciler için birçok açıdan olumlu yönleri ve avantajları bulunmaktadır. Akran rehberler ve akran öğrencilerin yeni bilgi ve becerileri öğrenirken yaşanan anksiyete düzeylerini azaltır. Bu durum uygulama, öğrenme ve gelişme açısından uygun bir ortam oluşturur. Akranların kendi aralarında daha rahat konuşup tartışması, aynı dili kullanmaları ve birbirlerinden etkilenmeleri her iki taraf için de uygun bir öğrenme ortamı oluşturmaktadır. Akran eğitiminde eğitim gruplarının büyük gruplar yerine küçük gruplar şeklinde olması öğrencilere stresten uzak rahat bir öğrenme ortamı sunar. Akran eğitiminin hemşirelik becerilerinin öğretimine etkisinin incelendiği bir çalışmada deney grubu öğrencilerine akran eğitimi yöntemiyle, kontrol grubu öğrencilerine mevcut öğretim yöntemleri ile beş temel hemşirelik becerisi uygulaması öğretilmiştir. Uygulama becerileri ile ilgili eğitimi akran rehberlerden alan öğrencilerin becerilerinin klasik öğretim ile öğrenenlere göre daha çok geliştiği saptanmıştır. Akran eğitim modelinin etkili olabilmesi için akran rehberlerin iyi seçilmesi ve iyi yetiştirilmeleri çok önemlidir. Akranla rehberlerin uygun kriterlere göre seçilmemesi ve iyi hazırlanmamaları durumunda yanlış bilgilendirme ve profesyonel olmayan öneriler gibi istenmeyen sonuçların görülmesi olasıdır. Sonuç olarak; akran öğrenme modeli hemşirelik eğitim sürecine olumlu katkıları vardır. Ayrıca öğrencilerin klinik uygulama öncesinde özgüven ve yeterliliklerini arttırarak anksiyeteyi azaltacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Akran Eğitimi, Hemşirelik Becerileri

S-22 Çevrimiçi Ortamda Yürütülen Fiziksel Değerlendirme Dersinin Değerlendirilmesi: Hemşirelik Öğrencileri Deneyimi

Serpil Çetin¹, Derya Cınar¹

¹İzmir Bakırçay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

GİRİŞ: Hemşirelik eğitim programlarında fiziksel değerlendirme dersi ile hemşirelik öğrencilerinin fiziksel değerlendirme becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu çalışmanın amacı; çevrimiçi ortamda yürütülen fiziksel değerlendirme dersine ilişkin hemşirelik öğrencilerinin görüş ve değerlendirmelerini belirlemektir. **YÖNTEM:** Araştırma kesitsel tanımlayıcı tipte, bir devlet üniversitesinin Hemşirelik Bölümü 2. sınıf öğrencileri ile yürütüldü. Araştırmada 2020-2021 eğitim yılı güz döneminde çevrimiçi yürütülen Fiziksel Değerlendirme dersi almış ve çalışmaya katılmaya gönüllü 60 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturdu. Araştırma verileri, öğrencilerin tanıtıcı bilgileri ve derse ilişkin görüş ve değerlendirmelerine yönelik hazırlanan veri toplama formu çevrimiçi anket yöntemi kullanılarak toplandı. **BULGULAR:** Araştırmaya dahil edilen öğrencilerin yarısından fazlası kadındı. Katılımcıların çevrimiçi ortamda yürütülen Fiziksel Değerlendirme dersini yararlı bulma durumları $8,60 \pm 1,63$ olarak hesaplandı. Çalışmaya katılan öğrencilerin yarısına yakınının dersin işleniş şeklini verimli bulduğu, yarısına yakınının ise ders saatini yeterli bulmadığı belirlendi. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun ders kapsamında periyodik olarak her hafta yapılan kısa sınavları yeterli/verimli bulduğu ve yarısından fazlasının dersin ölçme-değerlendirme tekniklerini yeterli bulduğu görüldü. Öğrencilerin çoğunluğu dersin işleniş şekline ilişkin olumlu görüş bildirdi. Yaklaşık olarak her dört öğrenciden birinin çevrimiçi ders kapsamında verilen tüm konuları iyi öğrendiği, en iyi öğrendikleri konuların ise sırasıyla; öykü alma ve tanı yöntemleri, kardiyovasküler sistem değerlendirmesi ve fiziksel muayene teknikleri olduğu saptandı. **SONUÇ ve ÖNERİLER:** Sonuç olarak, öğrencilerin çevrimiçi dersi yüksek düzeyde yararlı buldukları ve dersin iyi işlendiğine yönelik görüşte oldukları belirlendi. Araştırmaya dahil edilen öğrencilerin çevrimiçi derse ilişkin olarak sıklıkla; ders süresinin arttırılması, oyuna dayalı formatif yöntemlerin daha sık kullanılması ve ders anlatımı sırasında demonstrasyon için video desteği sağlanması yönünde önerilerde bulundu. Bu araştırma, öğrencilerin çevrimiçi ortamda yürütülen derslere ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik pilot bir çalışma olarak yürütüldü. Araştırma sonuçları doğrultusunda, gelecekte yüz yüze ortamda ve simülasyon eğitimi ile çevrimiçi ortamda yürütülen derslerin karşılaştırmasının yapılacağı çalışmalar planlandı. Bu kapsamda elde edilen verilerin hemşirelik eğitim programlarında ders içeriklerinin geliştirilmesine katkı sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Fiziksel değerlendirme, hemşirelik öğrencisi, hemşirelik eğitimi, çevrimiçi uzaktan eğitim

S-23 Jigsaw Öğrenme Tekniğinin Hemşirelerin Fiziksel Değerlendirme Yöntemlerini Kullanabilme Becerilerine Ve Bilgi Düzeylerine Etkisi

Dilan Gökdemir¹

¹Güven Çayyolu Sağlık Kampüsü

Amaç: Bu çalışma, Jigsaw tekniğinin kurumumuzda çalışan Ebe, Hemşire ve ATT çalışanlarının fiziksel değerlendirme yapabilme becerilerine ve bilgi düzeylerine etkisini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. **Yöntem:** Bu çalışma Ön test son test deseninde yarı deneysel bir çalışma olarak planlanmıştır. Çalışmanın evrenini araştırmanın yapıldığı Güven Çayyolu Sağlık Kampüsü’nde çalışmakta olan 52 Ebe, Hemşire ve ATT oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise aktif olarak fiziksel değerlendirme yapan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 40 Ebe, Hemşire ve ATT’nin oluşturmuştur. Çalışmanın verileri ‘‘Kişisel Bilgi Formu’’, ‘‘Ön-test-Son-test’’, ‘‘Uzman Grup Soruları’’, ‘‘Fiziksel Değerlendirme Yöntemleri Uygulama Değerlendirme Formu’’, ‘‘Jigsaw Görüş Ölçeği’’ ile toplanmıştır. **Bulgular:** Çalışmaya katılanların ön test puan ortalaması 65±9,4, son test puan ortalaması 82±6,7 olarak bulunmuştur. Ön test ve son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuş olup, öğrenenlerin son test puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Jigsaw Görüş Ölçeği toplam puan ortalaması 60,25±0,73 olarak saptanmış olup, öğrenenlerin bu teknik hakkındaki görüşlerinin genel olarak olumlu olduğu görülmüştür. **Sonuç :** Elde edilen sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda Jigsaw Öğrenme Tekniği’nin bilgi ve beceriyi arttırmada etkili bir yöntem olduğu gözlemlenmiştir. Çalışma hala devam ettiği için, çalışma verilerin tam sonuçları bildiri metni gönderimi sırasında güncellenerek gönderilecektir.

Anahtar Kelimeler: İş birlikçi öğrenme, Hemşirelik eğitimi, Jigsaw tekniği, Psikomotor beceri

S-24 Hemşirelik Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Tutumları ile 21. Yüzyıl Becerileri Arasındaki İlişki

Dilek Erden¹, Hülya Kaya²

¹Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi

²İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa

Amaç: Araştırma, hemşirelik öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme tutumları ve 21. yüzyıl becerileri ve aralarındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapıldı. **Gereç-yöntem:** Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tipte gerçekleştirilen araştırmanın evrenini, bir üniversitenin sağlık yüksekokulu hemşirelik bölümünde öğrenim gören 453 öğrenciden oluşturdu. Örneklem, tam sayım örnekleme yöntemi ile belirlendi ve örneklemi hemşirelik bölümünde öğrenim gören ve araştırmaya katılmaya kabul eden 338 öğrenci oluşturdu. Veriler, “Bilgi Formu”, “Sağlık Alanında Yükseköğrenim Gören Öğrenciler İçin Yaşam Boyu Öğrenme Tutum Ölçeği” ve “Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği” kullanılarak toplandı. Veriler, IBM SPSS 25 programında, Kolmogorov-Smirnov, t testi, varyans analizi, Sidak ikili kıyaslama testi, Bonferroni düzeltilmeli Dunn testi, regresyon analizi kullanılarak analiz edildi. **Bulgular :** Araştırmada öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri puan ortalamaları (25.11±4.91) yüksek, bilgi ve teknoloji okuryazarlığı becerileri (26,86±7.63), girişimcilik ve inovasyon becerileri (23,38±7.11), kariyer bilinci (8,86 ±3.37) puan ortalamaları düşüktür. Hemşirelik öğrencilerinin bitirdiği lise, mezuniyet sonrası kariyer planı, mesleki kursa katılma durumu ile yaşam boyu öğrenme tutumu ve 21. Yüzyıl becerileri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (p<0,05). Çalışmada hemşirelik öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme tutumu ile 21. Yüzyıl becerileri alt boyutu olan eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri arasında pozitif yönde güçlü bir ilişki, yaşam boyu öğrenme tutumu ile 21. Yüzyıl becerileri alt boyutu olan kariyer bilinci ve bilgi ve teknoloji okuryazarlığı becerileri arasında negatif yönde zayıf bir ilişki bulunmuştur. **Sonuç:** Çalışmadan elde edilen sonuçlar; mesleki kursa katılan, mezuniyet sonrası lisansüstü eğitim almak ve eğitimci olmak isteyen hemşirelik öğrencilerin yaşam boyu öğrenme tutumlarının olumlu olduğunu, mezuniyet sonrası yönetici olmak isteyen öğrencilerin 21. Yüzyıl becerilerine yüksek düzeyde sahip olduğunu göstermiştir. Hemşirelik öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin yüksek olduğu, yaşam boyu öğrenme tutumları arttıkça eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin de olumlu yönde arttığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yaşam boyu öğrenme; 21.yüzyıl becerileri; Tutum; Beceri

S-25 Hemşirelik Eğitiminde Eğitim Modelleri Ve Entegrasyon Çalışmaları İlgili Sorunlar, Çözüm Önerileri

Duygu Ceren Güngör¹, Fatma Orgun ¹, Nilay Özkütük¹

¹Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Hemşirelik eğitimi birbirini tamamlar nitelikteki teorik ve uygulamalı bölümlerinden oluşmaktadır. Klinik eğitim burada teorik bilgi birikimi ile uygulama becerisinin bütünleşmesini, öğrencilerin klinik ortamda hasta birey ile etkileşim içerisinde ve öğrencinin yaparak ve yaşayarak öğrenmesini desteklemektedir. Eğitim modelleri ise program çıktılarının kazanım sürecinde önemli bir role sahiptir. Hemşirelikte kullanılan eğitim modellerine dair sorunların çözümlenmesi ve iyileştirilmesine gereksinim vardır. Sorunlar incelendiğinde ortak olarak hemşirelikte kullanılan eğitim modellerinde öğrenci sayısı fazlalığı, farklı öğretim yöntem, teknik ve materyallerini kullanmama, öğretim elemanı yetersizliği ve iş yükü daha çok ön planda karşımıza çıkmaktadır. Bu durum mevcut eğitim kalitesini ve program çıktılarının kazanım sürecini olumsuz yönde etkilemekte olup, çözüm önerilerinin bu sorunların çözümlenmesi için yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Hemşirelik eğitim programlarının amacı; öğrencilerin oluşturulan program çıktılarını kazanmasıdır. Bu ancak hemşirelik öğrencilerine uygun eğitim modellerinin belirlenmesi ile mümkün olacaktır. Bu bağlamda mevcut eğitim modelleri incelenecek olup, modellere ilişkin sorunlar ve çözüm önerileri sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik eğitimi, eğitim modelleri, entegrasyon

S-26 Hemşirelik Eğitimine Değişen Ve Gelişen Teknolojilerin Yansımaları

Duygu Ceren Güngör¹, Nilay Özkütük¹, Fatma Orgun¹

¹Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Covid-19 pandemisi ile değişen eğitim paradigması dünyada olduğu gibi hemşirelik eğitiminde de yeniliklere ve gelişmelere sebep olmuştur. Bu süreç içerisinde mevcut değişimlerden hemşirelik eğitimi de etkilenmiştir. Pandemi sürecinde eğitimdeki en büyük değişimlerden biri olan uzaktan eğitim hemşirelik eğitime entegre olmuş, değişen ve gelişen teknoloji ile yeniliklere ihtiyaç duyulmuş ve bu alanda bilgi açığı ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda teknolojik yeniliklerden biri olan Web 2.0 araçlarının eğitimde değeri artmış ve birçok etkiye sahip olan araçların hemşirelik eğitiminde de kullanımını artmıştır. Bu derlemede, gelişim ve değişim gösteren teknolojilerin hemşirelik eğitimindeki önemi, kullanılan ve kullanılacak etkileşimli araçlar ve hemşirelik eğitimindeki yerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu çalışma, hemşirelik eğitimini destekleyici uygulamalar ve etkileşimli eğitim teknolojileri sunulmuş, kullanım alanları ve etkilerine yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik eğitimi, değişen teknoloji, web 2.0

S-27 Hemşirelik Eğitiminde Harmanlanmış Öğrenmenin Etkililiği Ve Uygulama Alanları Üzerine Bir Sistematik Derleme

Duygu Ceren Güngör¹, Elif Kocaağalar Akince², Cemre Paylan Akkoç¹, Alev Ateş Çobanoğlu³

¹Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

²Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

³Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Amaç: Bu araştırmada harmanlanmış öğrenmenin hemşirelik eğitiminde kullanılmasının etkililiğini ve uygulama alanlarını belirlemek amaçlanmıştır. **Gereç ve Yöntem:** Araştırmada ilgili makaleleri belirlemek için “Web Of Science”, “Pubmed” veri tabanları kullanılmıştır. 2010- 2020 yılları arasında yayımlanan araştırmalardan, dahil edilme kriterlere uygun 32 tam metin araştırma değerlendirilmiştir. : Bu sistematik derlemede, PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic review and Meta-Analysis) akış şeması kullanılmıştır. Üç yazar bağımsız olarak makaleleri incelemiş ve gözden geçirmiştir. **Bulgular:** Harmanlanmış öğrenmenin lisans ve lisansüstü hemşirelik öğrencilerinde birçok teorik ders ve beceri öğretiminde, ayrıca mezuniyet sonrası hemşirelerin sürekli mesleki gelişimlerinin sürdürülmesi için kullanıldığı görülmektedir. Amaçlı ve etkili bir şekilde kullanıldığında; problem çözme, eleştirel düşünme, akıl yürütme, analitik düşünme becerilerini olumlu yönde etkilediği, ayrıca öz etkililiği, motivasyon, memnuniyet, akademik başarılarını arttırdığı görülmektedir. **Sonuç:** Bulgular, hemşirelik eğitimde bir öğretim tasarımı yaklaşımı olarak kullanılabilirliğini göstermektedir. Hemşire eğitimcilerin Covid-19 pandemisi ve sonrasında bilgiyi çevrimiçi ortamda etkili bir şekilde öğretmek için harmanlanmış öğrenme uygulamaları öğrenci başarısını olumlu yönde etkileyebilir. Çalışmada, harmanlanmış öğrenme temelli öğretimin teorik eğitimin yanı sıra, laboratuvar ve klinik eğitim sürecinde uygulamasına dair daha ileri çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Harmanlanmış öğrenme, hemşirelik eğitimi, sistematik derleme

S-28 Hemşirelik Öğrencilerinin Klinik Uygulama Öğrenme Ortamında Yaşadığı Güçlükler Ve Önerileri

Elif Akyüz¹, Şule Ergöl¹

¹Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Giriş: Kaliteli hemşirelik eğitimi için klinik öğrenme ortamının önemi uzun zamandır bilinmektedir. Bununla birlikte, literatürde hem teorik eğitim hem de klinik uygulama eğitimi ile ilgili sorunlar bildirilmiştir. Bu sorunlar öğrencilerin öğrenmesini etkilemekte ve klinik uygulamada zorluklar yaşamalarına neden olmaktadır. **Amaç:** Bu tanımlayıcı çalışmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulama öğrenme ortamında yaşadıkları güçlükleri ve önerilerini belirlemektir. **Yöntem:** Araştırma Kasım 2019-Mart 2020 tarihleri arasında yapılmıştır. **Örneklem,** Türkiye'deki bir devlet üniversitesinden 249 hemşirelik öğrencisinden oluşmaktadır. **Veriler,** araştırmacılar tarafından literatüre dayalı olarak geliştirilen 62 maddelik bir anket kullanılarak toplanmıştır. **Bulgular:** Katılımcıların% 49,8'i klinik uygulama sırasında hemşireler (% 37,5), hastane (% 27,0) ve teorik eğitim (% 13,5) ile ilgili güçlüklerle karşılaşmış ve yaşadıkları güçlüklerin kısmen çözülebileceğine inandıkları (% 46,6) belirlenmiştir. Katılımcıların% 70,7'sinin derste öğrendiklerini kısmen klinik uygulamaya aktarabildikleri belirlenmiştir. Klinikte kendilerini etkileyen bir olay bildiren katılımcıların tamamı (% 67,5) olumsuz bir olay örneği vermiş ve bu olayların çoğu hemşirelerin tutum ve davranışlarıyla ilgilidir. Daha iyi klinik uygulama için önerileri; uygulama dersinin daha fazla olması ve önce laboratuvarında yapılması ve yenilikçi eğitim teknikleri kullanılması, hemşirelerin iletişim ve davranışları destekleyici olması, hastanelerin daha gelişmiş olması ve uygulamalar sırasında öğretim elemanının öğrencinin yanında olmalıdır. **Sonuç:** Klinik uygulama, hemşirelik eğitiminin vazgeçilmez bir parçasıdır. Hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamada yaşadıkları güçlüklerin çözümü için eğitmen ve yöneticiler tarafından planlama yapılması ve özellikle öğrencilerin becerilerini artırmaya yönelik yeni eğitim tekniklerinin geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik öğrencisi, eğitim, klinik uygulama

S-29 Hemşirelik Eğitimini Etkileyen Paradigmalar

Elif Kocaağalar Akince¹, Fatma Orgun², Nilay Özkütük²

¹Erciyes Üniversitesi

²Ege Üniversitesi

Çağın en belirgin özelliklerinden biri toplumların sürekli ve hızlı değişmesidir. Bilgi toplumu bu değişimin yönünü ve içeriğini vurgularken, insanların bu kadar hızlı değişimlere ayak uydurabilmesi eğitimle gerçekleşmektedir. Eğitim ve bilgi toplumunun yükselen değerlerinin buluşması karşımıza hızlı teknoloji dönüşümünü, hızlı değişme ve gelişme, bilgiyi iyi organize edebilmeyi, insanı hem yaşam boyu öğrenen olarak ele almayı hem de bilgi insanı olarak sürekli öğrenmeyi, öğrenmeyi öğrenen insan modelini oluşturmayı amaçlamaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişim ve değişimler çok yönlü olmayı gerektirirken, öğrenenlere verilen eğitim derin olmakla birlikte, kalın çizgilerle ayrılmış, kalıplaşmış fikirlerden bir türlü sıyrılamamış ve dar kanallarda hapsolmuştur. Bilginin sürekli olarak arttığı ve çok kolay bir şekilde yayıldığı ortadayken eğitimciler öğrenenlerin bilgileri sorgulamalarını, sorunlara çözüm üretebilmelerini, kendilerini sürekli yenileyip geliştirmelerini, eleştirel düşünüp karar verebilmelerini sağlayacak paradigmalar çerçevesinde müfredatları, eğitim programlarını yenileyebilmeli ve çağa ayak uydurabilmelidirler. Bu makalede hemşirelik eğitimini geçmişten bugüne etkileyen paradigmaların üzerinde durulması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik eğitimi;, Hemşirelik eğitiminde paradigmalar; Paradigma.

S-30 Hemşirelik Eğitiminde Yeni Bir Yaklaşım: Harmanlanmış Öğrenme

Elif Kocaağalar Akınce¹, Duygu Ceren Güngör², Nilay Özkütük², Fatma Orgun²

¹Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

²Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

21. yy’da bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler ve değişimler insan yaşamının her alanını etkilediği gibi, hemşirelik eğitim sistemini de etkilemekte olup, öğrenme-öğretme süreçlerinin değişime uğramasını ve yeni gelişmelere ayak uydurmasını zorunlu hale getirmektedir. Bu değişim ve gelişmelerin entegrasyonu, özellikle covid-19 pandemisi ile mevcut eğitim sisteminin aniden çökmesine ve durmasına sebep olmasıyla daha çok önem kazanmıştır. Hemşirelik eğitimi teorik ve uygulamalı derslerden oluşması nedeniyle uzaktan eğitim yetersiz kalmış olup, uzaktan ve geleneksel eğitimin birleşimi olan harmanlanmış öğrenme önem kazanmıştır. Bu bağlamda hem ulusal hem de uluslararası hemşirelik eğitim kurumları harmanlanmış öğrenmeye covid-19 pandemisi ile geçiş yapmak zorunda kalmışlardır. Harmanlanmış öğrenme ile hemşirelik öğrencilerinin 21.yy becerilerinden problem çözme, eleştirel düşünme, akıl yürütme, analitik düşünme becerileri geliştirilmekte olup, aynı zamanda hemşirelik öğrencilerinin akademik başarıları, öğrenen motivasyonu, eğitimin etkililiği ve, aktif katılımı olumlu yönde etkilenmektedir. Bu derleme ile harmanlanmış öğrenme tanımları, kuramsal ve tarihsel gelişimi, modelleri, bileşenleri, avantajları ve dezavantajları sunulurken, hemşirelik eğitim programına entegrasyon sürecinde harmanlanmış öğrenmenin desteklenmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitimde entegrasyon, harmanlanmış öğrenme, hemşirelik eğitimi

S-31 Program Geliştirmede Misyon: Tanımı, Amaçları Ve Oluşturulması

Esra Erikmen¹, Fatma Orgun², Nilay Özkütük²

¹İzmir İl Sağlık Müdürlüğü Halk Sağlığı Hizmetleri Başkanlığı, Toplum Sağlığı Birimi

²Ege Üniversitesi

Çağımız koşulları göz önünde bulundurulduğunda eğitim gereksinimlerinin her geçen gün farklılaşması yadsınamaz bir gerçektir. Gereksinimler doğrultusunda eğitim kurumları da uyguladıkları programları tüm bu değişimlere ayak uydurabilmesi ve gereksinimleri karşılayabilmesi için sürekli geliştirmeye ihtiyaç duymaktadır. Eğitim kurumları için program geliştirme, planlama aşamasından, elde edilen son çıktının değerlendirilmesine kadar devam eden stratejik bir süreci içermektedir. Bu stratejik süreçte; amaç ve hedef saptanır, saptanan amaç ve hedefler doğrultusunda en iyi sonuçları elde etmek için kapsamlı ve etkili bilgi toplanmaya çalışılır ve ileriye yönelik taktikler belirlenir. Bir eğitim programının hedefi belirlenirken, bağlı olduğu bölümün hedefini tamamlamaya ve ilerletmeye yönelik olmasına özen gösterilmelidir. Bu çerçeveden bakıldığında, program geliştirmenin bilimsel, teorik ve eğitim çalışmaları da dahil olmak üzere eğitimin birçok yönüyle ilgili olduğu görülmektedir. Bir eğitim kurumunun, program geliştirme aşamasında program planı oluşturulurken belirli bir misyon çerçevesinde olması oldukça önemlidir. Misyon tanımının oluşturulması ise çeşitli aşamalardan geçerek gerçekleşmektedir. İlk olarak paydaşlardan gelen girdilere ihtiyaç duyulur. Hemşirelik bölümü açısından bakıldığında temel paydaşlar; öğrenciler, eğitimciler, idari personel, hasta, hasta yakını, klinik hemşire, yönetici hemşire, mezunlar ve işverenlerdir. Hemşirelik programı misyonu oluşturulurken tüm bu paydaşlara, hemşirelik programına ilişkin sorular sorulur: Hemşirelik programı neden var? Amacı nedir? Hemşirelik programı ne yapar? Hemşirelik programı neye inanır? Değerleri nelerdir? Her bir paydaşın cevaplarından bir liste oluşturulur ve tüm paydaşlara dağıtılarak değerlendirilir ve bölümün tanımları bağlı olduğu kurumun hedef tanımlarında yer alan tanımlar ile uyumlu olarak belirlenir. Bu çalışmada, eğitim kurumlarında program geliştirme sürecine, stratejik planlama sürecinin önemine, bu süreçte önemli bir araç olan misyon tanımının amaçlarına ve gelişimine değinilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Programı, Misyon, Stratejik Planlama

S-32 Hemşirelik Eğitiminde Üç Boyutlu Baskı Teknolojisinin Kullanımı

Esra Sezer¹

¹İstanbul Aydın Üniversitesi

Günümüzde teknolojik gelişmeler hızla devam ederken hemşirelik eğitimi de bu gelişmelerden etkilenmektedir. Hemşirelik eğitiminde teknolojinin etkin ve verimli olarak kullanılması eğitim ortamlarının zenginleştirilmesine, eğitim sürecinde öğrencilerin aktif katılımını sağlayarak öğrenme hızlarının artırılmasına, bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerileri öğrencilerin daha etkili ve kalıcı bir şekilde kazanmalarına destek sağlamaktadır. Yeni gelişen ve hemşirelik eğitiminde kullanılmaya başlayan teknolojilerden biri de üç boyutlu baskı teknolojisidir. Eklemeli üretim olarak da bilinen 3D baskı, bilgisayar ortamında oluşturulan bir katı model tasarımını kullanıp katman üzerine katman eklenerek üç boyutlu bir nesneye dönüştürülmesi yöntemidir. Bu işlemi gerçekleştiren cihazlara da üç boyutlu yazıcı adı verilmektedir. Son yıllarda üç boyutlu baskı teknolojilerinin eğitim alanında kullanımı ile ilgili çalışmalar ele alınmaya başlanmıştır. Bu çalışmaların sonucunda üç boyutlu baskıların öğrencilerin soyut bilgileri daha kolay somutlaştırarak anlamasına yardımcı olduğu, zorlu kavramların anlaşılmasını kolaylaştırarak öğrenci performansının artmasına katkı sağladığı bulunmuştur. Üç boyutlu baskı teknolojilerinin proje tabanlı öğrenme ortamlarına dahil edilmesiyle öğrencinin hayal gücü, yaratıcı düşünme, problem çözme, üretkenlik ve disiplinler arası iletişim kurma becerilerinin gelişimi de desteklenmektedir. Anlaşılması zor olan konuların somutlaştırılmasını sağlaması, eğitim maliyetlerinin azaltılmasına destek sağlaması, öğrenme sürecine katkı sağlaması ile üç boyutlu baskı teknolojisinin sağlık eğitiminde kullanılması yaygınlaşmaktadır. Hemşirelik eğitiminde bu teknolojinin kullanımına yönelik çalışmalar sınırlı olmakla birlikte, ilerleyen yıllarda hem eğitim hem de klinik uygulamalarda kullanımının artacağı ve çeşitli alanlarda fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Yapılan çalışmalarda özellikle anatomi öğretimi, konjenital ve yapısal kalp hastalıklarının öğretimi, stoma bakımı, yara bakımı ve hasta eğitimi alanlarında kullanım örneklerinin arttığı görülmektedir. Sağlık ve eğitim alanında kullanımı her geçen gün artan üç boyutlu baskı teknolojisinin hemşirelik eğitim ve uygulamalarına entegre edilerek kullanımının yaygınlaştırılması ve bu konu ile ilgili daha fazla araştırma yapılması önerilmektedir. Bu çalışma ile hemşirelik eğitiminde üç boyutlu baskı teknolojisinin kullanımını ve etkinliğini belirlemek amacıyla literatürde yer alan çalışmaların incelenmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Üç boyutlu baskı, teknolojisi, hemşirelik eğitimi

S-33 Çevrimiçi Eğitimde Beceri Öğretimi Örneği: "beceri Eğitim Kiti" Kullanılarak İntramüsküler Enjeksiyon Öğretimi

Esra Uğur¹, Ükke Karabacak¹, Hilal Yıldız Çelik¹, Tülay Demiray¹, Şehriban Serbest¹
¹Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Hemşirelik, teorik eğitimin yanı sıra yoğun bir beceri öğretimini içermektedir. Pandeminin ilanından sonra başlayan uzaktan eğitim sürecinde, beceri öğretimini fiziksel olarak sürdürmede yaşanan kısıtlılıklar nedeniyle hemşirelik okulları farklı çözüm arayışları içerisine girdiler. Bu çalışmada, bir vakıf üniversitesi hemşirelik lisans programında Hemşirelikte Temel İlke ve Uygulamalar dersinde psikomotor beceri öğretimi amacıyla oluşturulan “Beceri Eğitim Kiti” ve bu kit aracılığı ile gerçekleştirilen im enjeksiyon uygulaması öğretimi örneğinin aktarılması amaçlandı. Pandeminin ilk dalgası sonrasında, 2020-2021 eğitim öğretim yılında evlerinden çevrimiçi eğitime devam edecek öğrencilerle psikomotor beceri öğretiminin sürdürülebilmesi amacıyla Hemşirelik Esasları A.D. bünyesinde laboratuvar ders konuları incelenerek beceriler, laboratuvar ortamında ve çevrimiçi sürdürülebilecekler olarak gruplandı. Çevrimiçi sürdürülecek uygulamalar için malzeme listesi oluşturuldu. Malzemeler temin edilerek her beceri protokolü için ayrı şekilde paketlenildi ve eğitim kiti oluşturuldu. Enjeksiyon uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için ayrıca üniversitenin Biyotasarım Merkezi işbirliğinde kalın sünger materyalden bir enjeksiyon pedi oluşturularak beceri eğitim kitlelerine konuldu ve kitleler öğrencilerin evlerine kargoyla gönderildi. Dersin teorik bölümü tamamlandıktan sonra laboratuvar saatinde dersin sorumlu öğretim üyesi tarafından beceri uygulaması demonstrasyon yöntemi ile anlatıldı. Ardından sınıf çevrimiçi eğitim platformunda küçük gruplara ayrılarak öğretim elemanları gözetiminde birebir intramüsküler beceri uygulaması gerçekleştirmeleri istendi ve anında geri bildirim verildi. Kitlelerdeki malzemeler ile öğrencilerin dönem içerisinde tekrarlı olarak uygulama yapması sağlandı. Dönem sonunda kitleler kullanılarak kontrol listeleri üzerinden beceri değerlendirmesi yapıldı. Değerlendirmede öğrencilerin beceri puanları ortalaması 82,31 olarak belirlendi. Beceri kontrol listeleri incelendiğinde öğrencilerin en fazla atladıkları basamakların hastayı reaksiyon açısından izleme, enjeksiyondan önce hastaya derin nefes almasını söyleme ve işlem sonrasında hastaya rahat bir pozisyon verme olduğu görüldü. Uygulamalar sırasında herhangi bir güvenlik sorunu yaşanmadı. Bu deneyim sonucunda, iyi yapılandırılmış bir planlama ile im enjeksiyon becerisi öğretiminde “Beceri Eğitim Kiti” uygulamasının zorunlu durumlarda çevrimiçi uzaktan eğitimde kullanılabilirliği ve yüz yüze eğitimde ise öğrenmeyi destekleyici bir yöntem olarak yararlanılabileceği belirlendi.

Anahtar Kelimeler: beceri öğretimi, hemşirelik eğitimi, intramüsküler enjeksiyon, çevrimiçi eğitim

S-34 Hemşirelik Eğitiminde Sanal Gerçeklik

Filiz Özel¹, Serdar Kula²

¹Kastamonu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

²Gazi Üniversitesi, Bilişim Enstitüsü, Sağlık Bilişimi Anabilim Dalı

Hemşirelik eğitimi, teorik ve uygulamalı eğitimden oluşan bir eğitim sistemidir. Türkiye’de yükseköğretimde öğrenci sayısı artarken kaynakların azalması sonucu yeni öğretim tekniklerine ihtiyaç olduğu ortaya çıkmıştır. Özellikle de Koronavirüs hastalığının (COVID-19) ortaya çıkması, eğitim dahil olmak üzere faaliyetlerin durdurulmasına yol açmış ve bu beklenmeyen kriz, kolejlerin ve üniversitelerin kapanmasına yol açmış ve akademik faaliyetleri kesintiye uğratarak, hemşirelik okullarında klinik eğitim de dahil olmak üzere bir eğitim yöntemi olarak uzak sınıflara geçişe yol açmış ve simülasyon gibi çok çeşitli eğitim yöntemlerini teşvik etmiştir. Bu nedenlerle, son yıllarda simülasyon ve bilgisayar destekli eğitim yaklaşımları önem kazanmıştır. Bu yaklaşımlardan sanal gerçeklik de yeni bir platform sunmaktadır. Sanal gerçeklik (VR), artırılmış gerçeklik (AR) ve karma gerçeklik (MR) teknolojileri, kullanıcının sanal ve fiziksel ortamlarda sanal olarak görüntülenen bileşenlerle etkileşime girmesini ve bunları kontrol etmesini sağlar. Hem fiziksel hem de sanal bileşenlerin kombinasyonu, kullanıcının sınıf güvenliği veya klinik beceri laboratuvarı içinde düşük frekanslı, yüksek riskli senaryoları uygulamasına olanak tanır. Sanal temsiller, öğrenciler ve eğitmenler tarafından kullanılan, sanal hastane ortamında olan, gerçek yaşamdaki üç boyutlu bireylerdir. Öğrencilerin, sağlık profesyonellerinin ve hastaların simülasyon senaryolarıyla etkileşime girebileceği ve bunlardan yararlanabileceği akıllı, uyarlanabilir sanal ortamlar oluşturma olanakları göz önüne alındığında, VR sağlık hizmetlerinde keşfedilmeye değer bir dünyadır. Son dönemlerde değişen şartlara bağlı olarak hemşirelik eğitimine yönelik sanal gerçeklik uygulamalarının da arttığı görülmektedir. Literatür incelendiğinde VR ve hemşirelik eğitime yönelik çalışmaların gün geçtikçe arttığı görülmüş ve bu derlemede yapılan araştırmalar incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik; hemşirelik eğitimi; sanal gerçeklik

S-35 Hemşirelik Esasları Dersinde Yer Alan Temel Hemşirelik Becerilerinin Eğitim Programındaki Yerine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Gizem Güneş¹, Arzu Dikici², Nurcan Uysal³

¹Üsküdar Üniversitesi

²İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa

³İstinye Üniversitesi

Giriş ve Amaç: Yükseköğretimde akreditasyonun amaçlarından biri araştırmanın ve eğitim-öğretim faaliyetlerinin niteliğini arttırmaktır. Akreditasyon aynı zamanda hem kurumun/programın kendini değerlendirmesi hem de kurumun/programın bağımsız akreditasyon kuruluşları tarafından dönemsel değerlendirilmesine imkan veren bir süreçtir. Bu değerlendirmeyi yapan ulusal ve uluslararası çeşitli akreditasyon kuruluşları mevcuttur. Türkiye’de hemşirelik eğitim programının akreditasyon sürecinden Hemşirelik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (HEPDAK) sorumludur. Bu dernek tarafından hemşirelik lisans eğitim programları için 8 standart geliştirilmiştir. Eğitim programının yönetimine eğitimin önemli paydaşlarından olan öğrencilerin dahil edilmesi, akreditasyon standartlarının alt maddelerinden biridir. Bu çalışmada, öğrencilerin Hemşirelik Esasları dersi kapsamında yer alan temel becerilerinin eğitim programındaki yerine ilişkin görüşleri alınmıştır. Yöntem: Çalışma, tanımlayıcı bir araştırma olarak yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini 2021-2022 eğitim-öğretim yılı güz döneminde bir vakıf üniversitesinin hemşirelik bölümünde kayıtlı olan ve Hemşirelik Esasları dersi almış olan 3 ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem seçimi yapılmadan tüm evrene ulaşmak hedeflenmiştir. Veri toplama formları olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel veri formu ile 2009 yılında düzenlenen II. Hemşirelik Esasları Çalıştayı’nda belirlenen Temel Hemşirelik Becerileri Listesi kullanılmıştır. Öğrencilerin formları çevrimiçi olarak doldurmaları istenmiştir. Google Forms aracılığıyla hazırlanan formlar öğrencilere iletilmiş ve doldurmaları sağlanmıştır. Bu form aracılığıyla öğrenciler çalışma hakkında bilgilendirilmiş ve gönüllü olduklarına dair onamları alınmıştır. Elde edilen nicel veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiş olup nitel veriler ise içerik analizi yapılmıştır. Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin %82,4’ü kadın, %39,2’si 20 yaşında, %27,5’i mesleki teknik ve anadolu lisesinden (sağlık meslek lisesi) mezun, %68,6’sı 3.sınıf öğrencisidir. Büyük bir çoğunluğu (%90,2) hemşirelik bölümünü kendi isteği ile seçmiştir. Öğrencilerin %90,1’i fiziksel muayene yöntemlerini, %84,3’ü ise yaşamsal bulguların ölçümünü 1.sınıfta öğrenmek istediklerini belirtmiştir. Öğrencilerin %52,9’u bireysel hijyen uygulamalarını 1.sınıfta öğrenmek isterken %45’i 2.sınıfta öğrenmek istemektedir. Parenteral ilaç uygulamaları çoğunlukla (%56,6) 2.sınıfta öğrenilmek istenmektedir. Öğrencilerin %11,7’si de Hemşirelik Esasları dersini 1.sınıfta almak istediği sonucuna varılmıştır. Sonuçlar ve Öneriler: Bazı hemşirelik becerilerini öğrendiklerinden farklı bir dönemde öğrenmek isteyen öğrenciler mevcuttur. Ayrıca öğrencilerin öğrenmek istedikleri beceriler ve içerikler konusunda da önerileri olmuştur. Programın planlanması aşamasında öğrencilerin fikirlerinin dikkate alınması son derece önemlidir. Program planlanmasında öğrencilerin görüşlerinin dikkate alınması ve bu konuda öğrenci görüşlerini ortaya koyan çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, ders içeriği, temel hemşirelik becerileri

S-36 Hemşirelik Eğitiminde Haptik Sistemler

Gül Çakır Özmen¹, Perihan Şimşek²

¹Karadeniz Teknik Üniversitesi

²Trabzon Üniversitesi

Gelişen teknoloji ile birlikte bilginin önemi giderek artmakta ve sağlık bakım uygulamaları hızla değişmektedir. Artan yaşlı nüfus, kronik hastalıklarla yaşama süresinin uzaması hasta bakım ve tedavisinde modellerin değişimine katkı sağlayarak beraberinde bakımın niteliğinin artırılmasında yeni bir bakış açısı kazandırmıştır. Bu yeni bakış açısı hemşirelik eğitiminde inovatif yaklaşımların benimsenmesine katkı sağlamaktadır. Kanıta dayalı uygulamaların kavramsal ve kuramsal bakış açısı ile bütünleşmesi ve uygulamaya dönüştürülmesinde inovatif uygulamaların benimsenmesi, bakım standardizasyonunun oluşturulmasında önemli rol üstlenmektedir. Bu kapsamda hemşirelik eğitiminde kullanılan simülasyon uygulamaları da bilgi ve becerinin uygulamaya dönüştürülmesinde, aktarılmasında ve bakıma yansıtılmasında oldukça önemlidir. Hemşirelik eğitimde kullanılan simülasyon uygulamalarından olan haptik sistemler; dokunma duyusunu kullanan insan bilgisayar ara yüzleri olarak tanımlanmaktadır. Yeni insan bilgisayar etkileşimi paradigması olan haptik alan, biyomekanik, psikoloji, nörofizyoloji, mühendislik ve bilgisayar bilimi gibi çeşitli disiplinleri bir araya getirmiştir. Multidisipliner bakım çerçevesinde sağlık bakım sisteminde anahtar rol üstlenen hemşirelerin, bakım kalitesinin artırılmasında, bilginin elde edilmesinde ve sunulmasında haptik simülasyon sistemlerinin bilgi ve beceriyi entegre edilerek, klinik uygulamada hatalı girişimleri azaltması ve hasta güvenliğini artırması gibi özellikleri göz önüne alındığında, sanal simülasyon sistemlerinin hemşirelik eğitiminde kullanılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: HAPTIC SYSTEMS IN NURSING EDUCATION

S-37 Hemşirelik Eğitimi Uygulamalarında Uzaktan Eğitim

Gül Çakır Özmen¹, Perihan Şimşek²

¹Karadeniz Teknik Üniversitesi

²Trabzon Üniversitesi

Eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme ve uygulama becerilerinin kullanıldığı süreçte uygulamalı bir disiplin olan hemşirelik mesleğinde, kanıta dayalı bilginin ve uygulamanın kavramsal ve kuramsal boyutta kullanılmasında nitelikli hemşirelere gereksinim vardır. Bu kapsamda gelişen teknolojiyle birlikte teknolojik ürünlerin ve akıllı cihazların kullanımının artması ve bilginin çevrimiçi ortamda ulaşılabilirliğinin ve kullanımının daha kolay olmasına olanak sağlamaktadır. Geleneksel yolla sunulan hemşirelik eğitiminin yanı sıra çevrimiçi olarak erişim sağlanabilen teknolojilerin kullanıldığı uzaktan hemşirelik eğitimi programları da sıklıkla kullanılmaktadır. Amerikan Hemşirelik Akreditasyon Birliği' nin (AACN), uzaktan eğitime yönelik sunmuş olduğu raporda, hemşirelik eğitiminde uzaktan ders ve programların arttığını ve artmaya da devam edeceğini belirtmiştir. Hemşirelikte web tabanlı eğitimler, simülasyon uygulamaları ve haptik uygulamalar gibi birçok uzaktan eğitim yöntemi kullanılmakta olup her geçen gün kullanımı daha da artmaktadır. Bilişsel, psikomotor ve tutumsal davranışların kazandırılmasını gerektiren hemşirelik mesleğinde uzaktan eğitimin, uzaktan eğitim modellerinin ve yenilikçi uygulamaların kullanılması önemlidir.

Anahtar Kelimeler: uzaktan hemşirelik eğitimi, uzaktan eğitim, hemşirelik,

S-38 COVID-19 PANDEMİSİNDE HEMŞİRELİK EĞİTİMİNDE ÇEVİRİMİÇİ ÖĞRENME
Gülseren KESKİN,

Gülseren KESKİN, Doç. Dr., Ege Üniversitesi Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu
gulseren.keskin @ege.edu.tr

ÖZET

Amaç: Covid-19, Mart 2020'de WHO tarafından pandemik hastalık olarak ilan edilmiştir. Pandemi sürecinde izolasyon uygulamaları gereğince eğitim kurumlarında yüz yüze eğitime ara verilmiştir. Eğitiminin sürekliliğini sağlamak için yeni bir öğretim yöntemi olarak Uzaktan E-öğrenme yöntemleri, eğitim kurumlarında uygulamaya başlanmıştır. Bu çalışmada Covid 19 pandemisinde hemşirelik eğitiminde çevrimiçi yöntemlerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Pubmed, EBSCO, Science Direct gibi akademik veri tabanları üzerinde “Covid 19, pandemi, çevrim içi öğrenme, hemşire, eğitim ” gibi anahtar kelimeleri kullanılarak sistematik bir literatür taraması yapılmıştır. 2019-2021 döneminde 1705 makale bulunmuş, 149 derleme çalışması dışlanmış, 590 araştırma çalışma kapsamına alınmıştır.

Bulgular: Koronavirüs pandemisi tüm dünyada sağlık bölümlerindeki eğitimi etkiledi. Üniversiteler yeni yöntemlerle eğitim vermeye çalışırken, eğitimin çevrimiçi yöntemlerle sürdürülmesi, eğitimi farklı bir boyuta taşımıştır. Uzaktan E-Öğrenme, çevrimiçi, çevrimdışı gibi teknoloji destekli öğrenme dahil olmak üzere, eğitim vermek için bilgisayar teknolojisinin kullanılmasını zorunlu kılmıştır.

Moore ve ark. uzaktan e-öğrenmenin, coğrafi olarak eğitmenen uzak olanlar için öğrenmeye erişim sağlama olanağı tanıyan, bu süreçte öğrencilerin ilerlemelerinin izlendiği ve değerlendirildiği etkileşimli bir teknik olduğunu ifade etmişlerdir. Kanada'daki Eğitim Araştırmaları Enstitüsü'nden elde edilen veriler, öğretim sürecinde elektronik kitaplar ve çevrimiçi makaleler gibi çeşitli yöntemler uygulandığında öğrenenlerin öğrenmede daha aktif bir tutum sergilediğini göstermiştir. Ancak klinik hasta başı öğrenmenin aktif olarak kullanıldığı hemşirelik eğitimi, çevrimiçi yöntemler nedeni ile sekteye uğramıştır. Öğrencilerin eğitim ve öğretim faaliyetlerini güvence altına almak için dersler ve dersler hızla çevrimiçi öğretime geçerken, teknik ve ilişkisel yetkinlikleri desteklemek için simülasyon ve laboratuvar gibi klinik öncesi etkinliklerin yönetilmesi de pek mümkün olmamıştır.

Sonuç: Kısıtlama koşullarına adaptasyonun ve yeni çevrimiçi öğretim sistemlerinin uygulanmasından sonra öğrenciler eğitim hayatında da yeni bir normalleşmeye başlamışlardır. Teorik öğretimde, yüz yüze öğretim yöntemleri yerine, online öğretim yöntemleri, tercih edilse de, hemşirelik öğrencilerinin eğitimi için klinik uygulamaların vazgeçilmez olduğunun da anlaşılmasına yol açmıştır

Anahtar Kelimeler: Covid 19, pandemi, çevrim içi öğrenme, hemşire, eğitim

SUMMARY

Objective: Covid-19 was declared as a pandemic disease by WHO in March 2020. In accordance with the isolation practices during the pandemic process, face-to-face education has been suspended in educational institutions. In order to ensure the continuity of education, Distance E-learning methods as a new teaching

method have been started to be implemented in educational institutions. In this study, it was aimed to evaluate online methods in nursing education in the Covid 19 pandemic.

Method: A systematic literature search was conducted on academic databases such as Pubmed, EBSCO, Science Direct, using keywords such as "Covid 19, pandemic, online learning, nurse, education". In the period of 2019-2021, 1705 articles were found, 149 compilation studies were excluded, and 590 studies were included in the study.

Results : The coronavirus pandemic has affected education in health departments all over the world. While universities are trying to provide education with new methods, continuing education with online methods has carried education to a different dimension. Distance E-Learning has necessitated the use of computer technology to provide education, including technology-assisted learning such as online and offline.

Moore et al. They stated that distance e-learning is an interactive technique that provides access to learning for those who are geographically distant from the instructor, in which students' progress is monitored and evaluated. In Canada, the methods in which electronic books and online articles are applied in the teaching process have shown that learners take a more active attitude in learning. However, nursing education, in which clinical bedside learning is actively used, has been interrupted by online methods. While lectures and lectures are rapidly moving to online teaching to secure students' education and training activities, it has also been less possible to manage preclinical activities such as simulation and laboratory to support technical and relational competencies.

Conclusion: After the adaptation to the restrictions and the implementation of the new online teaching systems, the students started a new normalization in their education life. Although online teaching methods are preferred instead of face-to-face teaching methods in theoretical teaching, it has also led to the understanding that clinical applications are indispensable for the education of nursing students.

Keywords: Covid 19, pandemic, online learning, nurse, education

GİRİŞ

Covid-19, Mart 2020'de WHO tarafından pandemik hastalık olarak ilan edilmiştir. Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) ilk vakayı doğruladığı Ocak 2020'nin başından bu yana vaka sayısı istikrarlı bir şekilde artmaktadır. Teyit edilen vakaların kümülatif sayısı 10 Aralık 2021'e kadar 267 milyonu aşmıştır (WHO, 2021b) ve tüm ülkeleri krizle mücadele için ulusal düzeyde acil müdahale sistemleri kurmaya çağırmıştır (WHO, 2020). Dünyanın diğer ülkelerinde olduğu gibi Türkiyede de durum benzerdir. Hükümet, COVID-19'un yayılmasını önlemek için sosyal mesafe ve günlük yaşamda mesafe koyarak vatandaşların izolasyonu için önlemleri zorunlu kılmıştır (Sağlık Bakanlığı, 2020).

COVID-19 insan yaşamının tüm alanlarında büyük bir sorunlara yol açmıştır. En büyük zorluklardan birisi eğitim alanında yaşanmıştır. Küresel olarak, çevrimiçi öğrenme uzmanları, çevrimiçi öğrenme deneyiminin yönlerinin yüz yüze öğretimden farklı olduğunu kabul etmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojisi de dahil olmak üzere çevrimiçi öğrenmede teknolojinin önemi de ortaya çıkmıştır (Shin, 2020).

Hastalık yaşamı tehdit eden koşullara neden olabilir ve sağlık bölümlerinde eğitim sürecinin bütünlüğünü ve sürekliliğini sağlarken eğitmenlerin dersleri güvenli bir şekilde vermeleri gerektiğinden bu bölümler için

zorluklar ortaya çıkmıştır. Virüsün son derece bulaşıcı doğası, derslere devam etmeyi zorlaştırmış, hasta temelli eğitime dayalı tıp ve hemşirelik eğitimi sürecini etkilemiştir (Swaminathan ve ark 2020; Nabolsi ve ark 2021).

Tıp ve hemşirelik öğrencileri için yatak başı öğretim fırsatlarının mevcudiyetini kısıtlayan COVID-19 hastalarına odaklanma nedeniyle, hasta bakımı ve sayısında sınırlamalar yaşanmıştır. Bu nedenle tıp ve hemşirelik öğrencilerinin bir kısmı stajlarını tamamlayamamışlardır. Klinik rotasyonlar yoluyla yapılan eğitimler askıya alınmak zorunda kalmıştır. Diğer zorluklar arasında tıp öğrencilerinin eğitimleri sırasında virüse bulaşabileceği ve onu topluma bulaştırabileceği korkusu yer almaktadır. Ayrıca öğrencilerin evde kalmaları ve sosyal mesafe kurallarına uymaları gerekmektedir. Bu nedenle, pandemi nedeniyle gecikmeleri de önleyen, öğrencilere sürekli öğrenme fırsatları sunan bir tıp ve hemşirelik eğitimi geliştirilmesi yoluna gidilmiştir (Shetty ve ark 2020; Kochis, Goessling 2021)

Pandemi sürecinde izolasyon uygulamaları gereğince eğitim kurumlarında yüz yüze eğitime ara verilmiştir. Eğitiminin sürekliliğini sağlamak için yeni bir öğretim yöntemi olarak Uzaktan E-öğrenme yöntemleri, eğitim kurumlarında uygulamaya başlanmıştır. Bu çalışmada Covid 19 pandemisinde hemşirelik eğitiminde çevrimiçi yöntemlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Pubmed, EBSCO, Science Direct gibi akademik veri tabanları üzerinde “Covid 19, pandemi, çevrim içi öğrenme, hemşire, eğitim ” gibi anahtar kelimeleri kullanılarak sistematik bir literatür taraması yapılmıştır. 2019-2021 döneminde 1705 makale bulunmuş, 149 derleme çalışması dışlanmış, 590 araştırma çalışma kapsamına alınmıştır.

Koronavirüs pandemisi ve Çevrimiçi öğrenme

Koronavirüs pandemisi tüm dünyada sağlık bölümlerindeki eğitimi etkilemiştir. Üniversiteler yeni yöntemlerle eğitim vermeye çalışırken, eğitimin çevrimiçi yöntemlerle sürdürülmesi, eğitimi farklı bir boyuta taşımıştır. Uzaktan E-Öğrenme, çevrimiçi, çevrimdışı gibi teknoloji destekli öğrenme dahil olmak üzere, eğitim vermek için bilgisayar teknolojisinin kullanılmasını zorunlu kılmıştır. En yaygın olarak önerilen yöntemlerden bazıları, etkileşimli tartışmalar içeren planlanmış canlı çevrimiçi video dersleri ve her üniversitedeki tıp ve hemşirelik öğrencileri için çevrimiçi olarak sunulan birkaç farklı programın veya kendi kendine çalışmaya olanak tanıyan çevrimiçi kayıtlı derslerin kullanımını içermektedir (Nabolishi ve ark 2021; Georgoulis ve ark 2021).

Bununla birlikte, COVID-19'un hızla yayılmasıyla birlikte, ülke çapındaki karantina kısıtlamaları, tıp ve hemşirelik öğrencilerinin hastalara ve tıbbi personele erişimi üzerinde güçlü bir etki yaratmıştır. Klinik pratiğin ortaya çıkan pasif formu, tıp eğitiminin kalitesinde sorunlara yol açmıştır. Bu nedenle, fakülte hocalarının klinik uygulamadaki boşlukları acilen doldurmaları ve nitelikli geleceğin sağlık çalışanlarını yetiştirme misyonunu tamamlamaları gerektiğinin farkına vararak eğitimde farklı bir oluşuma gitmişlerdir (Tabatabai, 2020; Ioda ve ark 2020) .

Dijital eğitim, çevrimdışı öğrenme, çevrimiçi öğrenme, mobil öğrenme veya sanal gerçeklik gibi çeşitlendirilmiş öğretim yöntemlerini içeren dijital teknolojiler aracılığıyla öğretme ve öğrenme eylemidir. Farklı dijital eğitim yöntemleri, esas olarak teknik hazırlık, ölçüm araçları, sunum ayarları ve öğrenme

yaklaşımlarında somutlaşan farklı özelliklere sahiptir. Son 50 yılda, dijital eğitim sağlık profesyonel eğitiminde yaygın olarak kullanılmaktadır ve geleneksel öğrenmeye daha esnek, erişilebilir ve uygun maliyetli bir alternatif sağlayabilir. Bununla birlikte, kişisel koruyucu ekipman (KKD) kıtlığı, COVID-19 testinin sınırlı mevcudiyeti ve kusurlu enfeksiyon kontrol şemalarının tümü önemli güvenlik endişeleri olmuştur. Bu nedenle, güvenlik riski olmayan dijital eğitim, karantina sırasında bile uygulanabilecek klinik eğitime bir alternatif olarak uygulanmıştır (Swaminathan ve ark 2020; Nabolishi ve ark 2021; Georgoulis ve ark 2021).

Çevrimiçi öğrenmenin avantajları

Uzaktan eğitim önemli bir öğrenme stratejisidir. Öğrencilere ders çalışmak için uygun bir zaman ve yer belirleme konusunda esnek öğrenme fırsatları sunar. Uzaktan eğitimin başlıca avantajları, öğrenme materyallerinin uzaktan teslimi, rahatlık, erişilebilirlik ve kolay olmasıdır. Covid 19 pandemisinde, özellikle başka bir şehirde yaşayan öğrencilerin karşılaştıkları ulaşım sorunları ve özel kurumlarda birden fazla öğretmene erişimin daha kolay olması çevrim içi öğrenmenin avantajı olmuştur. Kanada'daki Eğitim Araştırmaları Enstitüsü'nden elde edilen veriler, öğretim sürecinde elektronik kitaplar ve çevrimiçi makaleler gibi çeşitli yöntemler uygulandığında öğrenenlerin öğrenmede daha aktif bir tutum sergilediğini göstermiştir (Kabir ve ark, 2021).

Çevrimiçi öğrenmenin dezavantajları

Öğrenmenin üç ana alanı bilişsel (bilgi, kavrama ve eleştirel düşünme), psikomotor (beceri gelişimi) ve duyuşsal (duygusal ve davranışsal tepkiler) şeklindedir. Bloom'un sınıflandırmasının e-öğrenmede uygulanması, öğretmenlerin sınıflarını etkili bir şekilde tasarlamalarına yardımcı olabilir. Çevrimiçi sınıflar aracılığıyla bilişsel becerileri kazandırmak daha kolay olsa da, duyuşsal ve psikomotor becerileri kazandırmakta zorluk yaşanmaktadır. Klinik eğitim deneyimleri ve gerçek hastalara maruz kalma, hemşirelik eğitiminin temel unsurlarıdır ve kişisel tıp eğitimi ve gelişiminin vazgeçilmez bir parçasıdır. Bu alanda yaşanan zorluklar özellikle hastaya empatik yaklaşımda (duyuşsal) ve hemşirelik temel becerilerinin kazanılmasında (psikomotor) zorluklara yol açmıştır

Çevrimiçi öğrenmenin bir diğer dezavantajı derslerde öğrencilerin devamsızlık yapmasıdır. Bir çalışmada üniversite öğrencilerin sadece üçte birinin derslerine katıldıkları belirtilmiştir. Bu sorunlar, öğrenciler arasında ilgi eksikliği ve öğretim stili, özellikle öğrencilerin monoton dersleri dinlemesini gerektiren, görsel uyarıdan yoksun ve öğrencilere tartışmalara katılmaları için çok az fırsat sağlaması çevrimiçi yöntemlerde sorun yaşanmasına yol açmasıdır (Rafi ve ark 2020).

Ancak sosyal izolasyon döneminde önemli rol oynayan dijital eğitim sırasında erişimdeki teknik zorluklar, eğitimde akşamlara neden olmuştur. Öğrencilerin dikkat süresi, öğrencilerin motivasyonuna, günün saatine ve öğrenme deneyimine bağlıdır. Çalışma belleği bir ders sırasında yeni kavramları işler ve uzun süreli bellek oluşturmak için mevcut bilgilerle bütünleşir (Gaur ve ark 2021; Georgoulis ve ark 2021).

Her derste yeni bilgiler akar ve yeterli aralar olmadan, öğrencilerin önceki bilgiler hala işlenirken yeni bilgileri özümsemeleri zorlaşır. Çevrimiçi yöntemlerde öğretim oturumlarının uzun olması, tartışma oturumlarının kısalığı, derslerde simülasyon ve görsel –video içerikli derslere daha az yer verilmesi çevrimiçi öğrenmede yaşanan bir başka sorun kaynağıdır (Georgoulis ve ark 2021; Sigdel ve ark 2021).

Çevrimiçi kaynaklardaki eşitsizlikler, örneğin, düşük sosyoekonomik statüye sahip öğrenciler ve uzak bölgelerde yaşayanlar, çevrimiçi öğrenmeye katılmayı zorlaştırmıştır. Öğrencilerin arabalara park ederken cihazlarını kullanarak çevrimiçi oturumlara katılması, öğrencilerin özel hayatlarına ilişkin görsellerin ders sırasında diğer öğrenciler tarafından izlenmesi ile mahremiyete engel olması e –öğrenmede yaşanan bir başka sorun alanıdır (Gaur ve ark 2021; Georgoulis ve ark 2021; Sigdel ve ark 2021).

Öte yandan çevrim içi öğrenme yöntemleri hemşirelik öğrencilerin sağlıkla ilgili sorun yaşanmasını da yol açmıştır. Öğrencilerin önemli bir yüzdesi (%37-58) uzun ekran süresi nedeniyle sağlık sorunları bildirmiştir. Öğrencilerin %54'ü göz yorgunluğu, %40'ı bir tür kas-iskelet sistemi sorunu, %42.8'i uyku bozukluğu ve %58.1'i konsantrasyon kaybı bildirmiştir. Günde 4 saatten fazla ekran süresinin dijital göz yorgunluğunu (baş ağrısı, bulanık görme, kuru gözler ve boyun ve omuzlarda ağrı olarak kendini gösterir) artırdığı gösterilmiştir. Ekranı izlerken yeterli mola vermemek ve ekranı 36 inçten (bilgisayarlar için) ve 40 cm'den (akıllı telefonlar için) daha az bir mesafede tutmak gibi diğer alışkanlıklar göz yorgunluğunu şiddetlendirebilir. Öğrencilerin %44'ünde ise kas-iskelet sistemi sorununa (boyun ağrısı, bel ağrısı, omuz veya bilek ağrısı) rastlanmıştır . Bilgisayar kullanım süresi (farklı çalışmalara göre 2-5 saatten fazla) ile bu sorunların görülme sıklığı arttığı bildirilmiştir (İdris ve ark 2021 .

SONUÇ

Kısıtlama koşullarına adaptasyonun ve yeni çevrimiçi öğretim sistemlerinin uygulanmasından sonra öğrenciler eğitim hayatında da yeni bir normalleşmeye başlamışlardır. Teorik öğretimde, yüz yüze öğretim yöntemleri yerine, online öğretim yöntemleri, tercih edilse de, hemşirelik öğrencilerinin eğitimi için klinik uygulamaların vazgeçilmez olduğunun da anlaşılmasına yol açmıştır. Ancak eğitimciler, pandemi sırasında hemşirelik eğitimi ve hasta bakımı sağlamaya devam etmeyi planlamalı ve bu hizmetler, iyilik, cesaret ve özveri gibi mesleki erdemlere dayalı etik çerçevelere uygun olarak yürütülmelidir.

KAYNAKLAR

1. Gaur, U., Majumder, M., Sa, B., Sarkar, S., Williams, A., & Singh, K. (2020). Challenges and Opportunities of Preclinical Medical Education: COVID-19 Crisis and Beyond. *SN comprehensive clinical medicine*, 1–6. Advance online publication. <https://doi.org/10.1007/s42399-020-00528-1>
2. Georgoulis, P., Angelidis, G., Valotassiou, V., & Tsougos, I. (2021). COVID-19 crisis: will online learning have negative consequences to our students?. *Cardiology in the young*, 31(3), 511. <https://doi.org/10.1017/S104795112000493X>
3. Idris, F., Zulkipli, I. N., Abdul-Mumin, K. H., Ahmad, S. R., Mitha, S., Rahman, H. A., Rajabalaya, R., David, S. R., & Naing, L. (2021). Academic experiences, physical and mental health impact of COVID-19 pandemic on students and lecturers in health care education. *BMC medical education*, 21(1), 542. <https://doi.org/10.1186/s12909-021-02968-2>
4. Kabir, H., Nasrullah, S. M., Hasan, M. K., Ahmed, S., Hawlader, M., & Mitra, D. K. (2021). Perceived e-learning stress as an independent predictor of e-learning readiness: Results from a nationwide survey in Bangladesh. *PloS one*, 16(10), e0259281. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0259281>

5. Kochis, M., & Goessling, W. (2021). Learning During and From a Crisis: The Student-Led Development of a COVID-19 Curriculum. *Academic medicine : journal of the Association of American Medical Colleges*, 96(3), 399–401. <https://doi.org/10.1097/ACM.00000000000003755>
6. Loda, T., Löffler, T., Erschens, R., Zipfel, S., & Herrmann-Werner, A. (2020). Medical education in times of COVID-19: German students' expectations - A cross-sectional study. *PloS one*, 15(11), e0241660. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0241660>
7. Nabolsi, M., Abu-Moghli, F., Khalaf, I., Zumot, A., & Suliman, W. (2021). Nursing Faculty Experience With Online Distance Education During COVID-19 Crisis: A Qualitative Study. *Journal of professional nursing : official journal of the American Association of Colleges of Nursing*, 37(5), 828–835. <https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2021.06.002>
8. Rafi, A. M., Varghese, P. R., & Kuttichira, P. (2020). The Pedagogical Shift During COVID 19 Pandemic: Online Medical Education, Barriers and Perceptions in Central Kerala. *Journal of medical education and curricular development*, 7, 2382120520951795. <https://doi.org/10.1177/2382120520951795>
9. Savitsky, B., Findling, Y., Ereli, A., & Hendel, T. (2020). Anxiety and coping strategies among nursing students during the covid-19 pandemic. *Nurse education in practice*, 46, 102809. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2020.102809>
10. Shetty, S., Shilpa, C., Dey, D., & Kavya, S. (2020). Academic Crisis During COVID 19: Online Classes, a Panacea for Imminent Doctors. *Indian journal of otolaryngology and head and neck surgery : official publication of the Association of Otolaryngologists of India*, 1–5. Advance online publication. <https://doi.org/10.1007/s12070-020-02224-x>
11. Sigdel, S., Ozaki, A., Dhakal, R., Pradhan, B., & Tanimoto, T. (2021). Medical Education in Nepal: Impact and Challenges of the COVID-19 Pandemic. *Academic medicine : journal of the Association of American Medical Colleges*, 96(3), 340–342. <https://doi.org/10.1097/ACM.00000000000003888>
12. Swaminathan, N., Govindharaj, P., Jagadeesh, N. S., & Ravichandran, L. (2020). Evaluating the effectiveness of an online faculty development programme for nurse educators about remote teaching during COVID-19. *Journal of Taibah University Medical Sciences*, 16(2), 268–273. <https://doi.org/10.1016/j.jtumed.2020.11.003>
13. Tabatabai S. (2020). COVID-19 impact and virtual medical education. *Journal of advances in medical education & professionalism*, 8(3), 140–143. <https://doi.org/10.30476/jamp.2020.86070.1213>
14. Tomietto M, Comparcini D, Simonetti V, Cicolini G. Nursing Education: challenges and perspectives in a COVID-19 age. *Formazione infermieristica: sfide e prospettive alla luce del COVID-19. Prof Inferm.* 2020;73(3):131-132.

S-39 Çevrimiçi Derste Flipgrid Kullanımına İlişkin Hemşirelik Öğrencilerinin Görüşleri

Hale Sezer¹

¹İzmir Bakırçay Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

Amaç: Bu araştırma, 2020-2021 öğretim yılında çevrimiçi yürütülen “Hemşirelikte Etik İlke ve Uygulamalar” dersinde asenkron video tabanlı tartışmalarda kullanılan Flipgrid web 2.0 aracına ilişkin hemşirelik öğrencilerinin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. **Yöntem:** Tanımlayıcı ve kesitsel tipte bir araştırmadır. Araştırmada amaçlı örnekleme gidilmiş olup Hemşirelik Bölümü birinci sınıf öğrencilerinden (N:86) “Hemşirelikte Etik İlke ve Uygulamalar” dersinde asenkron video tabanlı tartışmalara katılan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan (n:50) öğrenciler araştırma kapsamına alınmıştır. Flipgrid, öğrenmeyi eğlenceli, tatmin edici ve güçlendirici hale getirmek için basit, ücretsiz video tartışmalarının gerçekleştirilmesini sağlayan web 2.0 araçlarından biridir. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından literatür taranarak oluşturulan ve 14 sorudan oluşan anket ile toplanmıştır. Verilerin analizinde sayı, yüzde dağılımları, ortalama ve standart sapma hesaplanmıştır. **Bulgular:** Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin %80’i (n: 40) kadın ve %20’si (n:10) erkektir. Öğrencilerin yaş ortalaması 19.82±0.88’dir. “Derste flipgrid kullanımını sevdim” ifadesine öğrencilerin %54’ü (n:27) kesinlikle katıldığı, “Flipgrid uygulaması, sınıf arkadaşlarımı daha iyi tanımama yardımcı oldu” ifadesine öğrencilerin %40’ı (n:20) katıldığını ifade etmiştir. “Çevrimiçi derste sosyal varlığın (yani, diğerlerinin "gerçek" ve "orada" olduğu duygusunun) iyileştirilmesine yardımcı oldu” ifadesine öğrencilerin %48’inin (n:24) katıldığı belirlenmiştir. Öğrencilerin %50’si Flipgrid kullanımının kolay olduğunu, %68’i sınıf arkadaşlarıyla etkileşimi arttırdığını ve %96’sı Flipgrid üzerinden arkadaşlarının videolarını izlemekten hoşlandıklarını belirtmişlerdir. **Sonuç:** Araştırma sonucunda, hemşirelik öğrencilerinin çevrimiçi derste Flipgrid kullanmayı sevdikleri, kullanımının kolay olduğu, çevrimiçi ortamda sosyal varlığı geliştirmeye yardımcı olduğu ve sınıf içi etkileşimi arttırdığı saptanmıştır. Flipgrid web 2.0 aracının derslerde etkileşimi arttırmak ve video tabanlı tartışmaların yürütülmesini sağlamak amacıyla kullanılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Eğitimi, Çevrimiçi Ders, Flipgrid, Web 2.0 Araçları

S-40 Öğrencilerin Görme Engelli Simüle Hasta İle İletişim Becerilerinin Değerlendirilmesi

Hatice Yıldırım Sarı¹, **Pınar Doğan¹**

¹İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Amaç: Bu çalışmanın amacı; hemşirelik öğrencilerinin görme engelli simüle hasta ile iletişim becerilerinin değerlendirilmesidir. **Yöntem:** Bu çalışma tanımlayıcı olarak yürütülmüştür. Araştırma 2018-2019 Eğitim Öğretim yılı güz döneminde 3.sınıfta Engelli Birey Hemşireliği dersi alan hemşirelik bölümüne ait hemşirelik beceri laboratuvarında araştırmaya katılmayı kabul eden 57 öğrenci ile yürütülmüştür. Simülasyon senaryosunun uygulaması sırasında görme engelli simüle hasta ile öğrencilerin iletişimini değerlendirmek için iletişim becerileri kontrol listesi kullanılmıştır. **Bulgular:** Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.75±1.25'dir (min-max:19-25). Öğrencilerin %19.3'ü (n:11) erkek, %80.7'si (n:46) kızdır. Simülasyona katılan öğrencilerin Öğrenmede Öğrenci Memnuniyeti ve Özgüven ölçeğine ait toplam ölçek puanlarının 4.12± .48 (min:3.08 ve maks:5.00), Simülasyon Tasarım Ölçeği toplam ölçek puanlarının 7.82± 1.24 (min:4.10 ve maks:9.80), Eğitim Uygulamaları Anketi toplam ölçek puanlarının 7.78±1.85 (min: 2.38 ve maks: 11.75) olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin tamamı hastaya saygılı davranmış, %94.7'si hastaya yapılacak işlem hakkında bilgi vermiş, %89.5'i işlem sonucu hakkında hastaya bilgi vermiş, %87.7'si hastayı sözünü kesmeden dinlemiştir. Öğrencilerin sadece %38.6'sı hasta ile konuşurken göz temasını sürdürmüş, %52.6'sı önce sözlü bilgi verip ardından dokunarak hazır olup olmadığını sormuştur. **Sonuç ve Öneriler:** Çalışma sonuçları öğrencilerin simülasyon uygulamasından memnun olduklarını göstermektedir. Çalışma sonuçları doğrultusunda farklı engel türlerine yönelik simülasyon eğitimlerinin yapılması ve teorik derslere ek olarak simülasyon tabanlı eğitimlerin yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, simülasyon, görme engelli, iletişim.

S-41 Hemşirelik Eğitim Programlarında Zihinsel Yetersizliğin Yeri

Hatice Yıldırım Sarı¹

¹İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Zihinsel yetersizliği olan bireylerin toplumun genelinden daha fazla ve karmaşık sağlık bakım gereksinimleri olduğu, sağlık bakım sistemi ve sağlık profesyonellerinin bu gereksinimi karşılama konusunda engellerinin olduğu bilinmektedir (Sarı 2010). Dünya Sağlık Örgütü'nün zihinsel yetersizliği olan bireylerin sağlık bakım gereksinimlerinin karşılanmasına yönelik önerileri bulunmaktadır ve Birleşmiş Milletler Engelliler Hakları Sözleşmesi ile de Engelli hakları güvence altına alınmıştır. Yasal dayanaklar, uluslararası araştırmalar ve raporlar sağlık bakım profesyonellerinin mesleki eğitimleri içinde zihinsel yetersizliği olan bireylere yönelik bilgi ve becerilerinin artırılmasının hayati önem taşıdığına kanıtı niteliğindedir. Buna karşın hemşirelik eğitiminde zihinsel yetersizliği olan bireylerin sağlık bakım gereksinimleri sınırlı düzeyde yer almaktadır. Trollor ve arkadaşlarının (2016) çalışmasında 31 Üniversitenin %52'sinde zihinsel engellilik ile ilgili bir içerik bulunmadığı, içerik bulunan okulların %82'sinde teorik ders anlatım, %12'sinde simülasyon uygulaması olduğu saptanmıştır. Howie ve arkadaşlarının (2021) Delphi çalışmasında zihinsel ve gelişimsel yetersizlik hemşireliği uygulama standartları belirlenmiştir. Bu standartlara da dayanarak hemşirelik eğitiminde hedefler; zihinsel ve gelişimsel engelliliğin doğası ve çeşitliliğini anlama, etkili iletişim kurma, zihinsel ve gelişimsel yetersizliği olan bireylerin bireyselleştirilmiş bakımını sürdürme, yasal ve etik çerçevenin kapsadığı uygulamaları yerine getirme yanında hemşireliğin araştırmaya ve sektörlerarası işbirliğine dayalı bakım verme rollerini de kapsamalıdır. Zihinsel yetersizlik hafiften çok ağıra seyir izleyen bir durum olduğundan bireyselleştirilmiş bakımın uygulanması önemlidir. Çeşitli iletişim aksaklıkları ve ek sağlık sorunları nedeniyle klinik ortamda ilaç hataları başta olmak üzere hasta güvenliğini tehlikeye atacak durumların daha sık geliştiği de bildirilmektedir. Günümüzde uluslararası literatürde zihinsel yetersizliği olan bireylerin sağlık sorunları kapsamlı şekilde açıklanmıştır. Hemşirelik eğitim programlarında zihinsel yetersizliğin HUÇEP alanında da değerlendirilmesi ve müfredatta yer almasının gerekliliği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: zihinsel yetersizlik, hemşirelik eğitimi

S-42 Uygulamalı Derslerin Uzaktan Eğitim İle Yürütülmesi: Çocuk Sağlığı Ve Hastalıkları Hemşireliği Örneği

Hatice Yıldırım Sarı¹, Esra Ardahan Akgül¹, **Pınar Doğan**¹, Beste Özgüven Öztornacı¹
¹İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Aralık 2019'da, Çin'in Wuhan şehrinde COVID-19 kaynaklı birçok pnömoni vakası meydana gelmiş ve sonrasında dünyaya yayılmıştır (Guo, 2020). Ülkemizde de COVID-19 vakalarının görülmeye başlamasıyla birlikte 23 Mart 2020 tarihinden itibaren yükseköğretim kurumları uzaktan eğitim yöntemi ile eğitimi sürdürmüşlerdir. Pandemi koşullarında klinik uygulamaların yüz yüze ortamda gerçekleştirilememesi nedeniyle programlar uzaktan eğitim yöntemi ile yürütülmüştür. Hemşirelik disiplini bilişsel, psikomotor ve duyuşsal alana ait hedefleri ve sonuç çıktılarını içeren bir eğitime sahiptir (Skiba, 2013). Bloom tarafından oluşturulmuş olan eğitim taksonomisi de bu üç alanı içermektedir (Bloom, 1956). Uzaktan eğitim sürecinde yürüttüğümüz derslerimiz daha çok bilişsel ve psikomotor alan odaklı olmuştur. Bilişsel alanın temel basamakları olan hatırlama ve anlama basamağı kapsamında (Bümen, 2010), haftanın bir günü teorik derslerimiz her iki ders için de yürütülmüştür. Uygulama, çözümlenme ve değerlendirme basamakları (Bümen, 2010) için ise, çocuklarda sıklıkla görülen hastalıklar ile ilgili haftanın bir günü hemşirelik süreci vaka çalışmalarımız her iki ders için de sürdürülmüştür. Bu vaka çalışmalarında, öğretim elemanlarımız tarafından öğrencilere hastalık ve hasta bilgisi, hastanın Fonksiyonel Sağlık Örneklere (Gordon, 2014) uyarınca değerlendirilmesi, fizik tanımlama ve laboratuvar bulguları ile hekim istemi verilmiştir. Üçüncü sınıf öğrencilerimizden vaka örneğinde yer alan hastanın hemşirelik sürecini planlamaları, hemşirelik tanımlarını belirlemeleri (Herdman, 2021) ve grup ödevi olarak sunmaları istenmiştir. İntörn öğrencilerimizden ise hazırladıkları bu vaka sunumunu bireysel olarak kavram haritası şeklinde sunmaları beklenmiştir. Yüz yüze eğitimde laboratuvarda uygulanan ve uzaktan eğitimin ilk döneminde teorik olarak anlatılan çocuklarda temel bakım, fiziksel tanımlama ve ilaç uygulamaları konularının hatırlanması ve daha iyi anlaşılması amacıyla öğretim elemanlarımız tarafından videolar çekilmiş, uzaktan eğitim sistemi üzerinden paylaşılmıştır. Öğrencilerin psikomotor alan gelişimleri açısından, büyüme gelişme değerlendirmesi için bir çocuğu verilen rehber doğrultusunda gözlemleri, verilen kontrol listelerine göre oyuncak bebek üzerinde fizik muayene ve temel bakım uygulamalarını gösteren birer video çekmeleri istenmiştir. Bu videolar, öğretim elemanları tarafından küçük grup çalışmalarıyla izlenip, tartışılmış ve öğrencilere geri bildirimler verilmiştir. Yüzyüze eğitim ortamında laboratuvarda bu becerilerin değerlendirilmesinde kullanılan kontrol listeleri doldurularak öğrenci videoları değerlendirilmiştir. Bu bildiri, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği (3. sınıf) ve Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği İntörnlüğü (4. Sınıf) derslerimizin 2020/2021 Eğitim Öğretim yılı Bahar yarıyılında uzaktan eğitim yoluyla yürütülmesinde izlenen yolun anlatılması amacıyla yazılmıştır.

Anahtar Kelimeler: uzaktan eğitim, uygulamalı eğitim

S-43 Covid-19 Pandemi Sürecinde Web Tabanlı Uzaktan Eğitime İlişkin Hemşirelik Öğrencilerinin Görüşleri

Hayva Karadeniz¹

¹Karadeniz Teknik Üniversitesi

Amaç: Araştırmanın amacı COVID-19 pandemisinde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin belirlenerek nitelikli bir eğitim sürecine katkı sağlamaktır. **Gereç ve Yöntem:** Tanımlayıcı tipte planlanan bu araştırma bir devlet üniversitesinin hemşirelik öğrencilerinde 3-17 Mart 2021 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Veriler kişisel bilgi formu ve yapılandırılmış soru formu kullanılarak toplanmıştır. Hazırlanan soru formları web ortamına aktarılarak e-posta ile öğrencilerin tamamına (720 öğrenci) gönderilmiş, araştırmaya katılım için gönüllü 504 öğrenciden geri dönüş alınmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde, ortalama ve ki-kare testi kullanılmış olup, $p < 0.05$ değeri anlamlı kabul edilmiştir. **Bulgular:** Hemşirelik öğrencilerinin yaş ortalaması 20.73 ± 1.81 yıl olup, %82.9'u kadın, üçte biri dördüncü sınıf öğrencileridir. Öğrencilerin küçük bir kısmı uzaktan eğitimden memnun olup, çoğunluğu yüz yüze eğitimin daha etkili olduğunu düşünmektedir. Sınıf düzeyi uzaktan eğitimi onaylamayı etkilememektedir ($p > 0.073$). Sınıf düzeyine göre uzaktan eğitimin; bilgileri güncelleştirilebileceği ($p < 0.000$), mezuniyet sonrası sürekli eğitime katkı sağlayabileceği ($p < 0.000$), hemşirelik bilgi ve becerilerinin görsel ($p < 0.000$), dinleme ($p < 0.009$) ve uygulamaya ($p < 0.048$) dayalı etkinliklerle kazandırılabilirliği görüşleri arasında anlamlı fark saptanmıştır. **Sonuç:** Hemşirelik öğrencilerinin çoğunluğu COVID-19 pandemisinde en iyi eğitim yönteminin uzaktan eğitim olduğunu onaylamasına karşın, yüz yüze eğitimin daha etkili olduğunu düşünmektedir. Uzaktan eğitimin daha nitelikli hale gelebilmesi için üniversitelerin bilişim altyapılarını güçlendirmeleri, öğretim yönetim sistemlerini kurmaları veya geliştirmeleri, öğretim elemanlarının ve öğrencilerin eğitimi, eğitim öğretim süreçlerinin uzaktan eğitime uygun hale getirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, Uzaktan eğitim, Üniversiteler, Hemşirelik öğrencileri

S-44 Bir Grup Hemşirelik Öğrencisinin Web Tabanlı Öğretime Yönelik Tutumları ile Çevrimiçi Öğrenmeye Yönelik Hazır Bulunuşluk Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Araştırılması

İlkay Çulha¹

¹Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Giriş ve amaç: Web tabanlı ve çevrimiçi öğretim yöntemlerinin yüz-yüze eğitimle birlikte kullanılma yaygınlığı ve önemi her geçen gün artmaktadır. Tanımlayıcı tipte olan bu çalışmada bir grup hemşirelik öğrencisinin web tabanlı eğitime yönelik tutumları ile çevrimiçi öğrenmeye hazır bulunuşluk düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırmak amaçlanmıştır. Materyal ve method: Araştırmanın evrenini bir sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümünde okuyan öğrenciler oluşturdu. Örneklem seçimine gidilmemiş, araştırmaya katılmayı kabul eden 221 öğrenci araştırma kapsamına alındı. Veriler; kişisel bilgi formu, Web Tabanlı Öğretime Yönelik Tutum Ölçeği (WTÖ-TÖ) ve Çevrimiçi Öğrenmeye Yönelik Hazır Bulunuşluk Ölçeği (ÇÖHBÖ) ile online google form aracılığıyla 2020-2021 eğitim öğretim yılı içinde toplandı. Verilerin değerlendirilmesinde; frekans, yüzdelik hesaplama, ortalama±standart sapma; verilerin dağılımında Spearman Korelasyon analizi, Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U-testleri kullanıldı. İstatistiksel anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edildi. Bulgular: Öğrencilerin yarısından fazlası (%58.4) 18-20 yaş arasında ve kadın (%56.6) olup, %66.5'i ilde ikametgah etmektedir. Öğrencilerin %38.9'nun gün içinde internet kullanma süresi 3-4 saat arasında olup, çoğunluğunun (%81.4) pandemi öncesinde uzaktan eğitim yöntemiyle ders/kurs alma deneyimi yoktur. Öğrencilerin kendi kendine öğrenme alt boyutundan aldıkları puan ortalaması (18.82±2.99) ve web tabanlı öğretimin etkililik boyutu alt boyutundan aldıkları puan ortalaması (52.41±7.70) en yüksektir. Araştırmada ÇÖHBÖ puan ortalaması; 18-20 yaş grubu arasındakilerde, ilde ikamet edenlerde, gün içinde internet kullanma süresi fazla olanlarda ve kişisel bilgisayarında internet imkanı olanlarda daha yüksek belirlendi (p<0.05). WTÖ-TÖ puan ortalamaları incelendiğinde; 2. sınıf öğrencilerde, anadolu lisesi mezunlarında, kişisel bilgisayarında internet imkanı olanlarda daha yüksek belirlendi (p<0.05). Öğrencilerin ÇÖHBÖ ve WTÖ-TÖ toplam puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki belirlendi (p=0.015, r=0.164) Sonuç: Öğrencilerin çevrimiçi öğrenmeye yönelik tutumları ve web tabanlı öğrenmeye yönelik tutumları arasında anlamlı ilişki anlamlı bir ilişki bulunduğu; çoğunluğunun kendi kendine çevrimiçi öğrenmeye yönelik hazır bulunuşluğunun yüksek olduğu ve web tabanlı öğrenmeye yönelik kararsız bir tutuma sahip oldukları belirlendi.

Anahtar Kelimeler: web tabanlı öğretim, çevrimiçi öğrenme, hemşirelik, hemşirelik eğitimi

S-45 Türkiye’de Okul Hemşireliği Sertifika Programı Müfredatı Geliştirme Projesi: Bir Delphi Çalışması

İrem Nur Özdemir¹, Hasibe Kadioğlu²

¹Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim Ve Araştırma Hastanesi

² Marmara Üniversitesi

Okul Hemşireleri Birliği, okul sağlığı hemşirelerinin rollerine hazırlanabilmeleri için eğitim programından geçmelerini zorunlu kılmıştır. Türkiye’de okul sağlığı hemşiresi olabilmek için bir sertifikasyon programı zorunlu değildir. Sertifika programlarının ve lisansüstü eğitimin başarılı olabilmesi için bilgi ve uygulamaların ulusal bir standardının olması gerekmektedir. Okul sağlığı hemşireliği eğitiminin Türkiye’de bir standardizasyonunun olmaması ve tüm uzmanların eğitim içeriği hakkında bir uzlaşma sağlayabilmesi için Delphi tekniği kullanılarak ulusal okul sağlığı hemşireliği müfredatının geliştirilmesine karar verilmiştir. Araştırma, 24 Eylül 2020 - 8 Temmuz 2021 tarihleri arasında yapılmıştır. Veriler ardışık devam eden 3 Delphi turu ile toplanmıştır. Uzman grubuna okul sağlığı hemşireleri ile akademisyenleri seçilmiştir ve 42 uzman ile çalışma tamamlanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 26 programı kullanılmıştır. Veriler 1. Çeyrek, 3. Çeyrek, medyan ve genişlik ile değerlendirilmiştir. Genişlik; üçüncü çeyrek ile birinci çeyrek arasındaki farktır. Bu farkın az olması görüş birliği olduğunu ifade eder. Birinci Delphi turu sonunda 177 öğrenim çıktısı, 9 Ana başlık, 262 Alt başlık, ikinci turun sonunda, 167 öğrenim çıktısı, 9 ana ve 255 alt başlık, üçüncü turun sonunda 9 ana başlık, 255 alt başlık, 167 öğrenim çıktısı üzerinde uzlaşma sağlanarak delphi turları sonlandırılmıştır. Delphi turları sırasında uzmanlara ayrıca sertifika programına başvuru için ön koşullar, teorik ve uygulama eğitiminin süresi ve sertifikanın geçerlilik süresi de sorulmuştur. Uzmanların tamamı hemşirelikte lisans derecesine sahip olunması gerektiğini belirtmiştir. Uzlaşma sağlanarak oluşturulan bu müfredatın, okul sağlığı hemşireliği eğitimi için bir rehber olarak esas alınıp eğitimin standardizasyonuna katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: okul hemşireliği, hemşirelik eğitimi, müfredat, S-sertifika, Delphi tekniği

S-46 Oryantasyon Eğitiminin Covid-19 Pandemisi Sürecinde İşe Başlayan Hemşirelerin Duygu Ve Düşüncelerine Etkisi

İrem Nur Özdemir¹, Figen Çalışkan¹

¹Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim Ve Araştırma Hastanesi

Tüm hemşirelere göreve başlamadan önce ve farklı birimde görevlendirildiğinde oryantasyon eğitimlerinin verilmesi ve işe yeni başlayanların uyumunun değerlendirilerek hızlı bir şekilde uyumun sağlanması gerekmektedir. Bu bağlamda çalışma, COVID 19 pandemisi sürecinde işe başlayan hemşirelerin kurumda almış oldukları oryantasyon eğitiminin, hemşirelerin duygu ve düşünceleri üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma, 1 Mart – 1 Mayıs 2021 tarihleri arasında bir eğitim ve araştırma hastanesinde işe yeni başlayan hemşirelere, ön test son test tek gruplu yarı deneysel olarak yapılmıştır. İlk olarak araştırmaya katılan hemşireler tarafından oryantasyon eğitimi öncesi test formu uygulanmıştır. Sonrasında tam günlük oryantasyon eğitimi verilmiş olup eğitim sonrasında eğitimin ve duygu, düşüncelerinin değerlendirilmesi amacıyla oryantasyon eğitimi sonrası test formu uygulanmıştır. Veriler SPSS 26 programı ile değerlendirilmiştir. Çalışma, 245 kadın (%68,4), 113 erkek (%31,6) toplam 358 hemşire ile gerçekleştirilmiştir. Hemşirelerin yaşları 20 ile 39 arasında değişmekte olup, ortalama $24,80 \pm 2,79$ olarak saptanmıştır. Hemşirelerin kuruma başladığı ilk gün itibarıyla hissettiği olumlu duygular eğitim öncesine göre eğitim sonrasında teşvik edilmiş hissetmek, memnun olmak, güvenli hissetmek duygularında görülen artışlar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Olumsuz Duygular incelendiğinde ise, eğitim öncesine göre sonrasında kaygıda görülen düşüş oranı istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Uyum eğitimi ile ilgili beklentiler incelendiğinde; uyum eğitimi her kurumda verilmeli görüşüne hemşirelerin %98,9'u (n=354) katılmıştır. Sonuç olarak, pandemi döneminde işe yeni başlayan hemşirelerin almış oldukları oryantasyon eğitiminin, hemşirelerin hissettikleri olumsuz duygularının olumluya dönüşmesi konusunda etkili olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Oryantasyon eğitimi, COVID-19, hemşirelik

S-48 Z Kuşağı Ile Hemşirelik Eğitimi

Kevser Sevgi Ünal Aslan¹

¹Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

Nursing Education with Generation Z, Teknoloji, hemşire uygulamasının ayrılmaz bir parçasıdır; bu nedenle teknolojinin öğrenciler için hemşirelik müfredatına entegre edilmesi gerekmektedir. Z kuşağı öğrencileri, eğitim ve uygulamayı uzun yıllar etkileyecek benzersiz bir tutum, inanç ve davranış kombinasyonuna sahiptir. Bu nedenle z kuşağının özelliklerini bilmek oldukça önemlidir. Literatür incelenirken, Z Kuşağının özellikleri şu şekilde belirlenmiştir; teknoloji fazla tüketmeleri; dijital dünya tutkunluğu; yarıcı, sosyal ve kişisel ilişki becerilerinde zayıflık; duygusal, fiziksel ve finansal güvenlikle ilgili kendinden emin; bireyci; artan izolasyon, kaygı, güvensizlik ve depresyon riski; dikkat süresi eksikliği, kolaylık ve aciliyet arzusu; açık fikirli, farklılıkları kolay kabul edebilmez. Bu özelliklere sahip öğrencilere sunulabilecek eğitim önerileri arasında bireyselleştirilmiş eğitim, anında yanıt alabileceği, heyecan verici, ilgi çekici, teknolojik olarak gelişmiş ve görsel temelli öğrenme teknikleri bulunmaktadır. Z Kuşağı öğrencilerinin özellikleri arasında izleyerek öğrenme olduğundan dolayı , video klipler öğrencilerin ilgisini çekmeye yardımcı olabilir. Z Kuşağı öğrencilerinin ekran başında geçirdikleri yoğun süre göz önüne alındığında, bu öğrenciler sosyal ve sözlü iletişim becerilerinden yoksun olabilmektedirler. Teknolojiye önem veren ve azalan kişisel arası ilişkiler nedeni ile Z Kuşağı hemşirelik öğrencileri, kendilerini izole edilmiş, kaygı ve depresyon gibi ruhsal sağlık sorunlarına yatkın hissedebilirler. Z kuşağı öğrencilerine, dijital kaynakların güvenilirliğini, uygunluğunu ve doğruluğunu nasıl değerlendireceklerini, araştırma ve alıntının nasıl yapılacağına öğretilmesi oldukça önemlidir. Z kuşağı öğrencileri için mümkünse etkileşimli e-ders kitaplarının olması ve sınıf etkinliklerine katılımları önemlidir. Öğrenciler sınıf etkinliklerine katılırken onları kendi teknolojilerini kullanmaya teşvik etmek önemlidir. Eğitimcilerin; gerçek yaşam deneyimlerini ders içeriğine dahil etmeleri ve klinik deneyimlerle ilişkilendirmelerinin oldukça etkili olduğu belirlenmiştir. Sınıfta öğrenmeyi, aktif dinleme, yapıcı eleştirilerde bulunma ve diğerlerinin bakış açılarına saygı gösterme gibi kişilerarası becerileri geliştirmek önemlidir. Öğrencilerden deneyimler üzerinde düşünmelerini, iletişim, dinleme ve sunum becerilerini değerlendirmeleri istenebilir. Anahtar kelimeler: Z kuşağı, hemşirelikte eğitim, hemşire öğrenci

Anahtar Kelimeler: Z Kuşağı, Hemşirelik Eğitimi

S-49 Covid-19 Pandemi Sürecinde Hemşirelik Öğrencilerinin E-Öğrenmeye Yönelik Tutumları İle Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Kübra Nur Köse Alabay¹, Serpil Su¹

¹Necmettin Erbakan Üniversitesi

COVID-19 pandemi sürecinde hemşirelik eğitiminde yüz yüze eğitimden e-öğrenme yöntemine hızlı bir geçiş oldu. Bunun sonucunda e-öğrenme yönteminde yaşanan sorunlar nedeniyle öğrencilerin kaygı düzeyi arttı. Bu çalışma COVID-19 pandemi sürecinde hemşirelik öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapıldı. Tanımlayıcı türde yapılan araştırma, Konya ilindeki Necmettin Erbakan Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi’nde Eylül 2020-Haziran 2021 tarihleri arasında 313 öğrenci ile yürütüldü. Araştırmanın verileri Öğrenci Bilgi Formu, E- Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği, Durumluk ve Sürekli Kaygı Ölçeği kullanılarak toplandı. Elde edilen veriler, tanımlayıcı istatistiksel metotlar, Shapiro Wilk testi, bağımsız örneklem t testi; ANOVA (F) testi, Pearson Korelasyon Analizi, kullanılarak değerlendirildi. Önemlilik düzeyi $p<0,05$ kabul edildi. Öğrencilerin E-öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği toplam puan ortalaması $47,25\pm 12,61$, Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalaması $46,93\pm 12,98$, Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalaması $48,08\pm 9,68$ bulundu. E-öğrenmeye yönelik Tutum Ölçeği’nin e-öğrenmeye yakınlık alt boyut puanı $22,66\pm 8,26$, e-öğrenmeden kaçış alt boyut puanı $24,66\pm 8,70$ olarak tespit edildi. Hemşirelik öğrencilerinin E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği ile Durumluk ve Sürekli Kaygı Ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü çok zayıf düzey bir ilişki olduğu saptandı ($p<0,01$). Sonuç olarak, öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutumlarının orta düzeyde, durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin ortalamanın üstünde olduğu, e-öğrenmeye yönelik tutumları arttıkça kaygı düzeyinin azaldığı bulundu. Ayrıca öğrencilerin kaygı düzeyinin en fazla sosyoekonomik durum ve kadın cinsiyetinden etkilendiği belirlendi. Öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını arttırabilmek ve kaygı düzeylerini azaltabilmek için e-öğrenme için imkânı kısıtlı olan öğrencileri belirlenmesi ve desteklenmesi, e-öğrenme yönteminde öğrencinin ilgisini çekecek ve öğrenciyi aktif tutacak eğitim yöntemlerinin kullanılması, üniversitelerin uzaktan eğitim altyapılarını geliştirmeleri önerilebilir

Anahtar Kelimeler: COVID-19, E-öğrenme, Hemşirelik Öğrencisi, Kaygı

S-50 Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleki Değerleri İle Hemşirelik Tanılarını Algılamaları Arasındaki İlişki

Serpil Su¹, Kübra Nur Köse Alabay¹

¹Necmettin Erbakan Üniversitesi

Amaç: Araştırma hemşirelik öğrencilerinin mesleki değerleri ile hemşirelik tanımlarını algılamaları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapıldı. **Gereç Yöntem:** Tanımlayıcı türde yapılan araştırmanın örneklemini bir devlet üniversitesinin hemşirelik fakültesinde öğrenim gören 282 öğrenci oluşturdu. Etik kurul onayı, kurum izni ve bireysel onay alınan bu çalışmada veriler; Sosyo-Demografik Özellikler Bilgi Formu, Hemşirelerin Mesleki Değerleri Ölçeği (HMDÖ) ve Hemşirelik Tanılarını Algılama Ölçeği (HTAÖ) ile toplandı. Verilerin analizinde sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, Student T Testi, Mann-Whitney U Testi, Kruskal Wallis Testi ve Pearson korelasyon analizi kullanıldı. **Bulgular:** Çalışmaya katılan öğrencilerin %72'sinin hemşirelik mesleğini isteyerek seçtiği, %96.1'inin hemşirelik sürecinin gerekliliğine inandığı ve en fazla zorluğu %27.3'lük oranla tanımlama basamağında yaşadıkları belirlendi. Öğrencilerin “Hemşirelerin Mesleki Değerleri Ölçeği” puan ortalamaları yüksek düzeyde (100.99 ± 17.86), “Hemşirelik Tanılarını Algılama Ölçeği” puan ortalamaları orta düzeyde (2.39 ± 0.34) bulundu. HTAÖ puan ortalaması ile mesleği isteyerek seçme ve zorluk yaşanan aşama değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görüldü ($p < 0.05$). **Sonuç ve Öneriler:** Bu çalışmaya göre, hemşirelik öğrencilerin mesleki değerleri arttıkça hemşirelik tanımlarını algılama düzeyi artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Öğrencisi, Hemşirelik Tanısı, Mesleki Değerler.

S-51 Öğretim Elemanlarının Kişisel Siber Güvenliği Sağlama Davranışlarının Belirlenmesi

Fatma Orgun¹, Nilay Özkütük¹, Münüre Soybaş¹
¹Ege Üniversitesi

Hızla gelişen bilgi ve iletişim teknolojileri, internetin ve teknolojik araçların her yaşta ve kesimden insanın yaşamında önemli ölçüde yer almaktadır. Kesintisiz internet erişimi ile birlikte kişilerin sahip oldukları teknolojik cihazlar, interneti kullanılabilirlik ve ulaşılabilirlik açısından kolay hale getirmiştir. Sağlık hizmetlerinde kullanılan her aygıtın uzaktan erişilebilir ve kontrol edilmesi açısından veriler ve cihaz güvenliği tehdit altındadır. Sağlık hizmeti veren kuruluşlarda siber güvenlik açıklardan dolayı hasta güvenliği tehlikeye girebilmektedir. Bu sebepten dolayı siber güvenlik açısından hayati öneme sahiptir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde her yaşta, cinsiyetten, mesleki gruptan bilgi ve iletişim teknolojileri ve internet kullananların siber güvenlik tehditleri ile ilgili bilgi düzeylerinin genel anlamda yeterli olmadığı saptanmıştır. Bu çalışmada, hemşire akademisyenlerin kişisel siber güvenliği sağlama davranışları ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi amaçlandı. İzmir ilinde ki bir devlet üniversitesinde 2018-2019 eğitim-öğretim yılında görev yapan hemşirelik fakültesi öğretim elemanları ile yürütüldü. Kesitsel bir tarama modeli kullanıldı. Veriler, “Kişisel Bilgi Formu” ve “Kişisel Siber Güvenliği Sağlama Davranışları Ölçeği” kullanılarak toplandı. Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde, sayı ve yüzde dağılımı, varyans analizi, Kruskal Wallis, Mann Whitney U ve t testi kullanıldı. Çalışmaya katılan öğretim elemanlarının 208'i kadın 14'ü erkektir. 145'i evli, 78'i ise bekar. Yaş ortalamaları 33'tür. Benzer araştırmalarda “iş yoğunluğu”, “ders”, “konferans”, “bilimsel etkinlikler” vb. sebeplerden ötürü veri toplama sürecinde beklenen katılımın sağlanamama riski yüksektir. Araştırmaya katılımı artırmak için çevrimiçi anket katılım oranı artırılabilir. Siber güvenlik farkındalığı yanında etik internet kullanımı konusunun birlikte incelenmesi yapılacak çalışmalara farklı bir boyut katacaktır. Yükseköğretim kurumlarında “siber güvenlik kültürü” geliştirmek için neler yapılması gerektiği araştırılabilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire akademisyenler; öğretim elemanları; siber güvenlik; kişisel siber güvenlik; siber zorbalık; siber mağduriyet

S-52 Türkiye’de Hemşirelik Öğrencilerinin Gözüyle Klinik Uygulamaların İncelenmesi

Nazmiye Kiraz¹, Aklime Sarıkaya²

¹İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

²İstanbul Aydın Üniversitesi

Amaç: Bu çalışma Türkiye’deki hemşire öğrencilerin gözüyle klinik uygulamada yaşadıklarını incelemek amacıyla derleme olarak ele alınmıştır. **Yöntem:** Çalışmada TÜBİTAK ULAKBİM TR Dizin, Türk Medline, DergiPark Akademik, Google Akademik veri tabanlarına yer verildi. Taramada ‘Öğrenci hemşire’, ‘Klinik uygulama’, ‘Hemşirelik eğitimi’ anahtar kelimeleri kullanıldı. Çalışmada 2017-2021 tarihleri arasında ulusal düşünüldüğü için Türkçe ve tam metin olarak yayınlanmış tanımlayıcı kesitsel toplam 15 makale incelenmiştir. **Bulgular:** İncelenen araştırmalar sonucunda öğrencilerin klinik uygulamada kısmen sorun yaşadıklarına¹, çoğunluğun uygulama alanlarının gereksinimlere cevap vermediğini düşündüğüne², etik sorunların sebebinin en fazla hemşirelerden kaynaklandığı ve zarar vermeme-yararlılık ilkesinin en fazla ihlale uğradığına ulaşılmıştır³. Öğrenciler en fazla mobinge hemşireler tarafından maruz kalmaktadırlar. Bu durumda %52.5’i mobing uygulayan çalışanı gözardı ederek karşılıklıta bulduklarını belirtmişlerdir⁴. Öğrenci hemşirelerin çoğunluğu klinikteki hemşirenin iş yükünü azalttıklarını düşünmektedirler^{5,12}. Kliniğe çıkan öğrencilerin duygusal zorlanmalarında ilk sırada profesyonel hemşirelik becerisi eksikliğinden kaynaklanan yetersizlik hissi ve ikinci sırada meslek grupları arasında profesyonellikten uzak davranışların sergilenmesi bulunmuştur⁶. Öğrencilerin uygulamada karşılaştıkları risk faktörleri sonucu orta derecede anksiyete yaşadıklarına ulaşılmıştır⁷. Öğrencilerin öğretim elemanlarından beklentileri içinde ilk üç sırada; öğrencilere anlayışlı ve adaletli davranmaları, etkili ve yargılayıcı olmayan iletişim kurmaları ve değerlendirme yaparken objektif olmaları yer almıştır⁸. Klinik uygulamada öğrencilerin yarısı entegre sistem olmasını istemişlerdir. Klinik uygulamada öğrenciler sırasıyla vaka tartışması, gözlem ve örnek olay metotlarını işlemek istemişlerdir⁹. Hemşirelik öğrencilerinin klinik karar verme durumunun iyi düzeyde olduğu, puanı düşük olan öğrencilerinse problem yaşadıklarına ulaşılmıştır¹⁰. Hemşirelik öğrencilerinin çoğunluğu klinik uygulamada bilişim teknolojilerinin kullanımının klinikte sağlık bilgilerini korumak, hastanın değerlendirmesini yapmak, ilaç yönetimi yapmak, kanıta dayalı araştırma verilerine erişmek gibi açılardan yararlı olduğunu düşünmektedirler. Ancak bilgisayar yanında geçen süre sonucu hastalara daha az zaman kalacağı çoğunluk tarafından düşünülmektedir¹¹. Öğrenciler klinikte yaşadıkları zorluklar arasında öğrenciye görevi dışında sorumluluk verildiği, hastaların uygulama yaptırmaktan kaçındıkları, okulda laboratuvar alanı ve malzemenin, uygulamada soyunma odası gibi benzeri durumların yetersizliğini ve teorik bilgiyi kliniğe taşıyamadıklarını belirtmişlerdir¹². **Sonuç ve uygulama önerileri:** Elde edilen sonuçlar öğrenci hemşirelerin, hemşirelik müfredatının %50’ni oluşturan klinik/alan uygulamalarında “bilgi-beceri, öğrenme süreçleri, öğrenme yöntemleri, öğrenme ortamı ve bireysel psikososyal gelişimlerine” yönelik geliştirilmesi gereken alanların olduğuna dikkat çekmektedir. Uygulamalarda işbirliğinin güçlendirilerek öğrenme ortamlarının iyileştirilmesi, öğrenme strateji ve yöntemlerin kullanılması ve öğrencilerin karşılaştıkları sorunlarla etkin başatme becerilerinin geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci hemşire, Klinik uygulama, Hemşirelik eğitimi

S-53 Temel İlk Yardım Öğretiminde Harmanlanmış Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi: Simülasyon, Ters Yüz Sınıf Ve Geleneksel Yöntem Örneği

Nesibe Şimşekoğlu¹, Serap Pamak Bulut¹, Beliz Yekeler Kahraman¹, Filiz Yağcı², Şemsi Nur Karabela¹

¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

²Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi

Giriş: Bilim ve teknoloji alanında ortaya çıkan yenilikler, hayatın her alanında önemli gelişmelere yol açmış ve toplumları değişime zorlamıştır. Eğitim dünyası da bu gelişmelerden etkilenmiştir. Ancak geleneksel öğretim modelleri, değişen bu ihtiyaçları karşılamada yetersiz kalmıştır ve bireysel ihtiyaçlara göre farklılaştırılmış öğrenme ortamları geliştirilmelidir. Bu bağlamda, teknolojinin eğitimde yer alan yeni öğrenme ve öğretme yaklaşımları giderek yaygınlaşmaktadır. Etkili bir öğretim yöntemi tercihi için öğrencilerin bu yöntemler hakkındaki görüş ve memnuniyet düzeylerinin saptanması önem kazanmıştır. Amaç: Bu araştırmanın amacı, “Temel ilk yardım” dersi öğretiminde halihazırda kullanılan; simülasyon, ters yüz sınıf ve geleneksel öğretim yaklaşımlarının etkinliğini belirlemek ve öğrencilerin bu yöntemler hakkındaki memnuniyet düzeylerini incelemektir. Yöntem: Kesitsel tipteki bu araştırma, İstanbul’da bir devlet üniversitesinde öğrenci olup, 2020-2021 Eğitim Yılı Bahar Döneminde temel ilkyardım dersi alan 150 öğrenci ile yürütüldü. Veriler, demografik veri formu, öğrencilerin eğitim yöntemini değerlendirmelerini amaçlayan ‘Eğitim Uygulaması Değerlendirme Formu’ (EUDF), öğrencilerin eğitim yönteminden memnuniyetlerini tanımlamayı amaçlayan ‘Eğitim Yöntemlerinden Memnuniyet Anketi’ (EYMA), simülasyon uygulamasının etkinliğini değerlendirmeyi amaçlayan ‘Simülasyon Tasarım Ölçeği’ (STÖ) ile elde edildi. Verilerin değerlendirilmesinde; tanımlayıcı ve çıkarımsal analizler kullanıldı. Bulgular: Araştırmadaki katılımcının %70’i (n=105) kadın iken yaş ortalaması 21,2±2,8’dir. Katılımcıların %29,3’ü (n=44) Patoloji Laboratuvar Teknikleri Programı öğrencisidir. Katılımcıların, temel ilk yardım dersinde kullanılan öğretim yöntemi hakkındaki ilk izlenimleri sorulmuş ve %23,3’ü (n=35) yöntemin ‘başarılı’ bulduğu belirtmiştir. Katılımcıların %20,7’si (n=31) öğretim yönteminin öğrenilen bilgileri pekiştirmeye katkı sağlamasını avantaj olarak ifade ederken, %20’si (n=30) uygulama yapamıyor olmayı dezavantaj olarak ifade etmişlerdir. EUDF’nun puan ortalaması 49,97±13,68, EYMA’nın puan ortalaması ise 54,55±16,07’dir. Kullanılan farklı öğretim yöntemleri bakımından ölçekler arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmamıştır. EYMA toplam puanı bazı değişkenler açısından incelenmiş ve cinsiyet, program, başarı durumları, staj ve ilk yardım değişkeni bakımından anlamlı bulunmuştur. EUDF ise, cinsiyet, memnuniyet, başarı durumu, staj durumları bakımından anlamlı bulunmuştur. Katılımcılar, STÖ’nün ‘aslına uygunluk’ alt boyutu açısından uygulanan en iyi tasarım öğesi olduğu, ‘destek’ alt boyutu açısından ise daha önemli olduğunu belirtmişlerdir. STÖ; cinsiyet, başarı durumu, memnuniyet, staj değişkenleri bakımından anlamlı bulunmuştur. Sonuç: Katılımcılar, temel ilk yardım dersinde kullanılan öğretim yöntemini olumlu olarak değerlendirmiş ve memnun kalmışlardır. Öğrencilere, duyuşsal, bilişsel ve devinişsel düzeydeki hedef davranışların kazandırılmasında olumlu etkileri olan öğrenme yönteminin saptanması, ders içeriklerinin bu doğrultuda planlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İlk yardım, Eğitim modelleri, Memnuniyet

S-54 Bir Eğitim Programı Geliştirme Deneyimi: Günlük Tutma

Nil Küçük Yüceyurt¹, Hülya Kaya¹

¹İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi

Giriş: Eğitim programı geliştirme süreci literatürde dinamik ilişkiler bütünü olarak belirtilmektedir. Burada süreç içerisindeki bileşenlerin etkileşimine dikkat çekilmektedir. Sürecin etkileşimli en önemli unsurlarından biri ise aynı zamanda belirleyici rolü olan eğitimcidir. Bu nedenle program geliştirme sürecini planlayıp, hazırlayıp, uygulayıp değerlendiren ve geliştirme önerileri sunan eğitimci deneyiminin incelenmesi; program geliştirme sürecinin daha iyi anlaşılabilmesi ve unsurlar arasındaki dinamik ilişkilerin bilimsel yolla ortaya konulabilmesi açısından önemlidir. Materyal ve Metot: Araştırma, 4 aşamalı olarak gerçekleştirilen duygusal zekâ becerilerinin gelişimine yönelik program geliştirme çalışması olan doktora tezi araştırma sürecinin uygulama aşamasına ilişkin deneyim paylaşımıdır. Araştırmada, hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâ becerilerini geliştirmeye yönelik eğitim programının uygulanması sırasında tutulan eğitimci günlüğünden elde edilen verilerin analizi yapılmıştır. Bu yönüyle araştırma niteliksel bir çalışmadır. Nitel verilerin analizinde betimsel analiz yönteminden yararlanılmıştır. Bulgular: Eğitim programı geliştirme sürecinin aşamalarını tez danışmanı ile birlikte gerçekleştiren eğitimci, ifadelerinde programın uygulanma sürecine ilişkin kendi etki ve etkileşimini saptamak, takip etmek ve geliştirmek amacıyla günlük tutmuş ve günlükten süreç boyunca yararlanmıştır. Eğitimci, günlükte eğitim öncesi hazırlıklarına, eğitim sırasında ve sonrasındaki zihinsel, duygusal ve davranışsal açıdan deneyimlerine yer vermiştir. Eğitimci eğitim sürecinin onu motive ettiğine ve bu süreçte gözlem, duygu kontrolü, planlama, iletişim, eğitim yönetimi, stresle başetme ve problem çözme, özdisiplin gibi eğitim becerilerinin geliştiğine ilişkin değerlendirmeler yapmıştır. Eğitimci bu deneyiminden bireysel ve mesleksi olarak zenginleşmiştir. Sonuç: Eğitimci günlüğünden elde edilen bulgular, eğitimci günlüğünden süreç içerisinde yararlanılmasının, öz değerlendirmenin etkili yapılabilmesi ve eğitimci becerilerinin takibi ve gelişimi açısından eğitimciye yarar sağladığını göstermektedir. Program geliştirme deneyimi, eğitimcinin bireysel ve profesyonel kazanımlar elde etmesinde etkili olmuştur. Bu kazanımlar, hem eğitim programının konu alanına ilişkin uygulama becerilerini kapsamakta hem de eğitimci becerilerine ilişkin pek çok becerinin geliştirilmesine olanak sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Hemşire Eğitimi, Duygusal Zekâ, Eğitim Programı, Deneyim, Eğitimci, Günlük, Nitel Araştırma

S-55 Hemşirelik Öğrencilerinin Duygusal Zekâ Becerilerinin Geliştirilmesine Yönelik İhtiyaç Analizi: Nitel Bir Çalışma

Nil Küçük Yüceyurt¹, Hülya Kaya¹

¹İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi

Giriş: Nitelikli hemşirelik bakımı için hemşirelerin lisans eğitimleri sırasında duygusal zekâ becerilerinin geliştirilmesi önemlidir. Bu becerinin geliştirilmesinde duygusal zekâ becerilerine odaklanan eğitim programlarının ihtiyaçların belirlenerek geliştirilmesi gerekir. Program geliştirme aşamalarının ilki olan ihtiyacın belirlenmesi aşaması tüm eğitim sürecinin etkin yürütülmesi açısından oldukça önemlidir. Materyal ve Metot: Araştırmada, hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâ becerilerini geliştirecek eğitim programına yönelik ihtiyaçları belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma, bireysel derinlemesine görüşmelerin kullanıldığı nitel ve tanımlayıcı bir çalışmadır. Araştırmanın örneklemini İstanbul/Türkiye'den hemşirelik eğitimin paydaşları olan 3 hemşire eğitimci, 7 hastane hemşiresi, 10 hemşirelik öğrencisi ve 5 hasta oluşturmuştur. Nitel verileri analiz etmek için tematik analiz yönteminden yararlanılmıştır. Bulgular: Araştırma, katılımcıların duygusal zekâ becerilerinin hemşireliğin vazgeçilmez bir parçası olduğunu ve hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâ becerilerinin yetersiz olduğunu ve bunları geliştirmek için eğitim programlarına ihtiyaç olduğunu düşündüklerini ortaya koymuştur. Katılımcılar, duygusal zekâ becerilerinin gelişimine yönelik eğitimci ile öğrenci sorumlulukları ve beklentilerine odaklanmış, eğitimcilerin ve öğrencilerin sorumluluk alması gerektiğini ifade etmiştir. Aynı zamanda katılımcılar, duygusal zekâ becerilerini geliştirecek eğitim programlarının amacına ulaşabilmesinin interaktif derslerle ve etkileşimli yöntemlerin kullanılması ile mümkün olacağını belirtmişlerdir. Bu kapsamda dersler ve programda kullanılacak içerik ve yöntemlere ilişkin öneriler getirmişlerdir. Sonuç: Sonuç olarak hemşirelikte duygusal zekâ becerilerini geliştirmeye yönelik bir eğitim programına ihtiyaç vardır. Bu nedenle duygusal zekâ becerilerini geliştirecek eğitim programlarının geliştirilmesinde bu araştırma sonuçlarının kullanılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Hemşire Eğitimi, Duygusal Zekâ, Eğitim Programı, İhtiyaç Analizi, Nitel Araştırma

S-56 Pandemi Döneminde Öğrencilerin Uzaktan Hemşirelik Eğitimine Bakış Açısı Üzerine Nitel Bir Araştırma

Nilay Cakıcı¹

¹Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Semra Ve Vefa Küçük Sağlık Bilimleri Fakültesi

Çin'in Vuhan kentinden 2019 yılında başlayıp yüksek bulaşma özelliği ile tüm dünyaya yayılan koronavirüsün yayılımını azaltmak amacıyla eğitim gibi birçok alanda insanların biraraya gelmesi kısıtlanmıştır. Bu amaçla uzaktan eğitime geçilmiştir. Ancak bu ani karar özellikle hemşirelik gibi uygulamalı alanlarda tartışmalara yol açmıştır. Çünkü bu durumun uygulama alanları klinik olan hemşirelik öğrencileri üzerindeki etkisi daha farklı olacaktır. Bu anlamda hemşirelik gibi uygulamalı eğitimlerde uzaktan eğitimle ilgili yaşanan problemlerin belirlenmesi bu problemlere yönelik çözümler üretilmesi önemli ve gereklidir. Bu amaçla planlanan araştırmanın evrenini bir devlet üniversitesi hemşirelik bölümü 30 son sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Öğrencilerin pandemi döneminde aldıkları hemşirelik eğitimi ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan 11 açık uçlu soru öğrencilerle odak grup görüşmesi yapılmıştır. Görüşmeler uygulanan kısıtlamalar nedeniyle telefonla yapıp kayıt altına alınmıştır. Kayıt alınan verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %63.3'ü uzaktan eğitimle verilen hemşirelik eğitimlerinin ve değerlendirmelerin yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin % 76.6'sı eğitimin özellikle uygulamalı kısımlarını yüzyüze almak istediklerini ifade etmiştir. Öğrencilerin % 70'i uzaktan eğitimde öğrencilere verilen uygulama videolarının yeterli olmadığı/gerçeği yansıtmadığını ifade etmiştir. Öğrencilerin %80'i internet ve bilgisayar erişiminde imkan kısıtlılığı yaşadığını, %46.6'sı yaşanan teknik sorunlar nedeniyle online sınavlarda sorun yaşadığını ifade etmiştir. Öğrencilerin % 83.3'ü yapılan sınavların ve verilen ödevlerin gerçek değerlendirmeyi yansıtmadığını bunun yerine derslerin uygulama kısımlarının yüz yüze eğitime geçildiği zaman tekrarlanması gerektiğini ifade etmiştir. Bu süreçte teori dersleri için üniversitelerin uzaktan alt yapı sistemlerinin sürekli güncellenmesi, imkânı kısıtlı öğrenciler için fırsatlar yaratılması ve uygulamalı derslerin daha sonraki dönemde hızlandırılmış şekilde tekrar edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: PANDEMİ, HEMŞİRELİK, HEMŞİRELİK EĞİTİMİ

S-57 Türkiye’de Hemşirelik Eğitimi Alanında Yazılan Tezlerin Bibliyometrik İncelenmesi

Nükhet Bayer¹, Kamile Akarsu¹

¹Lokman Hekim Üniversitesi

Türkiye’de hemşirelik eğitimi alanında yazılan son 30 yıla ait tezlerin türleri, çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanı kayıtlarında yer alan 43 adet tezle ilgili bazı bilgilere yer verilmiştir. Değerlendirilen tezlerin yılı, yazarın cinsiyeti, tez danışmanının cinsiyeti, tez danışmanının unvanı, üniversitesi, örneklem grubu, örneklem sayısı, yazılan tezin türü, enstitü ve anabilim dalına ilişkin değişkenler belirlenmiştir. Belirlenen değişkenlere göre Ağustos-Ekim 2021 tarihleri arasında kodlama yapılmıştır. Yapılan kodlamalar karşılaştırılmış ve farklılıklar giderilmiştir. Araştırmada, veri toplama tekniği olarak da doküman incelemesinden yararlanılmıştır. Elde edilen veriler, frekans tabloları ve yüzdeler tablolara sunulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre; tezlerin 1994-2021 yılları arasında gerçekleştirildiği, araştırmacıların ve tez danışmanlarının tamamına yakınının kadın olduğu belirlenmiştir. Ayrıca tezlerin büyük çoğunluğunun yüksek lisans tezi olduğu ve hemşirelik fakültesi öğrencilerinde çalışıldığı bulunmuştur

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, hemşirelik Eğitimi, Tezler

S-58 Hemşirelikte Eğitim Programlarının Değerlendirilmesinde Bir Model: Kirkpatrick Eğitim Değerlendirme Modeli

Sevim Ulupınar¹, Özgül Eycan²

¹İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa

²İstanbul Arel Üniversitesi

Program değerlendirme, programların sonuçları veya etkilerinin sistemli şekilde belgelenecek bir sonuca ulaşma ve programa değer biçmedir. Program değerlendirme, temelde öğretimin değerlendirmesini içerir. Program değerlendirme, eğitim programının uygulamada ne kadar kullanılabilirliğini ve değiştirilmesi gereken yönlerini, programın üstün yönlerini, program ürünlerinin başarısını, mesleki yönden akreditasyonun gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemeyi ve programın maliyet analizinin yapılmasını amaçlar. Eğitimde çok çeşitli program değerlendirme modellerinin olduğu bilinmektedir. Kirkpatrick Eğitim Değerlendirme Modeli yükseköğretim, yetişkin eğitimi ve hizmet içi eğitim programlarının değerlendirilmesinde kullanılmaya uygun olması nedeniyle seçilmiştir. Kirkpatrick tarafından 1959 yılında geliştirilen model, literatürde “Kirkpatrick Yetiştirme Değerlendirmesi Modeli” “Kirkpatrick Eğitim Değerlendirme Modeli” ve “Kirkpatrick Dört Aşamalı Eğitim Değerlendirme Modeli” gibi farklı isimlerle yer almaktadır. Model; tepki, öğrenme, davranış ve sonuç olmak üzere dört aşamadan oluşmaktadır. Aşamaların her biri sonraki aşamayı etkilediği için aşamaların sırayla uygulanması önemlidir. Tepki aşamasında, öğrenenlerin programa nasıl bir tepki gösterdiğinin belirlenmesi amaçlanmakta, eğitimin etkili olmasında öğrenenlerin olumlu tepkiler vermesinin önemi vurgulanmaktadır. Öğrenme aşamasında, eğitim programının sonunda öğrenenlerde gerçekleşen bilgi, tutum, beceri ve davranıştaki değişiklik durumunun ne derecede gerçekleştiğinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Davranış aşamasında, öğrenenin eğitim programına katılması ile davranışlarında meydana gelen değişikliklerin derecesinin belirlenmesi hedeflenmektedir. Sonuç aşamasında ise, öğrenenlerin eğitim programını tamamlaması sonucunda ortaya çıkan kesin sonuçlar incelenmektedir. Kirkpatrick modeli dikkate alınması gereken farklı problemleri göstermesi, sistematik yapısı, kolay uygulanabilir olması nedeniyle yaygın kullanılan modellerden biridir. Sınırlı yönü ise, bireysel açıdan kolay kullanılmasına rağmen tüm organizasyonun kullanımını açısından sonuçların değerlendirilmesinin zor olmasıdır. Literatür incelendiğinde, hemşirelikte eğitimlerin değerlendirilmesinde bu modelin kullanımının oldukça sınırlı olduğu belirlenmiştir. Hemşirelik eğitiminde, hasta/sağlık eğitiminde ve hizmet içi eğitimlerde özellikle eğitimlerin uygulamaya yansımalarının değerlendirilmesinde Kirkpatrick Eğitim Değerlendirme Modeli’nden yararlanılabilir. Derlemenin amacı, Kirkpatrick Eğitim Değerlendirme Modeli’ni tanıtmak ve hemşirelik eğitim programlarının değerlendirilmesinde kullanımını için öneriler sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Eğitimi, Kirkpatrick Eğitim Değerlendirme Modeli

S-59 Hemşirelik Profesyonelleri Ve Öğrencilerinin Hucep-2014’Te Belirtilen Görev Ve Sorumluluklarına Yönelik Bilgi Düzeylerinin Ortaya Çıkarılması

Selçuk Akturan¹, Bilge Tuncel¹, Yasemin Güner¹, Melek Üçüncüoğlu¹
¹Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi Anabilim Dalı

Giriş ve Amaç: HUÇEP-2014 ülkemizde hemşirelik lisans eğitiminde rol alan kurumlara bir program çerçevesi sunmakta, ilgili kurumların belirlenen yeterliklere ulaşmalarının hedeflenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Hemşirelik profesyonelleri ve öğrencilerinin HUÇEP-2014’te belirtilen hemşirelik görev ve sorumluluklarına yönelik bilgi düzeylerinin ortaya çıkarmaktır. **Yöntem:** Çalışma karma desenle tasarlanmış olup tanımlayıcı ve nitel araştırma yöntemlerini içermektedir. Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) Sağlık Bilimleri Fakültesinde Hemşirelik Bölümü’nde akademisyenler ve öğrenciler, KTÜ Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Farabi Hastanesinde çalışan hemşireler ve Trabzon İl Sağlık Müdürlüğü’ne bağlı birinci basamak sağlık hizmetlerinde çalışan hemşireler ile yürütülmüştür. Araştırmanın ilk aşamasında araştırmacılar tarafından oluşturulan anket formu katılımcılara online araçlar kullanılarak uygulanmıştır. İkinci aşamada aynı gruplar içerisinde Zoom platformu üzerinden 6-8 kişilik odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Anketi evrenin %20 sine ulaşılması hedeflenmiş, odak grup görüşmeleri için ise tabakalı amaçlı örneklem yöntemi kullanılmıştır. Nicel verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, nitel verilerin değerlendirmesinde ise iki araştırmacı tarafında metne dönüştürülen görüşme içeriklerinin analizleri gerçekleştirilmiştir. Çalışma devam etmekte olup Kasım 2021 sonuna kadar nitel görüşme analizlerinin bitirilmesi hedeflenmektedir. **Bulgular:** Anket uygulanan 274 katılımcının %90.5’i (n: 248) kadın, %9.5’i (n: 26) erkekti. Ayrıca, katılımcıların %86.5’i (n: 237) lisans mezunu veya lisans öğrencisi, %10.6’sı (n: 29) yüksek lisans, %2.9’u (n: 8) ise doktora mezunuydu. Hemşirelik hizmetlerinde görev ve sorumluluklara ilişkin alt boyutlar incelendiğinde, katılımcıların en çok; cerrahi girişimler, hemşirelik yönetimi, hemşirelik süreci, ilaç uygulama ve yaşamsal bulguların değerlendirilmesi başlıklarında bilgi düzeylerinin ve farkındalıklarının olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, kamu kurumlarında çalışan ve 15 yıldan fazla deneyime sahip hemşirelerin görev ve sorumluluk alt boyutlarında daha az bilgi düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir. Toplamda 6-8 kişilik 3 ayrı grup ile odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiş olup, içerik analizleri henüz sonlanmamıştır. **Sonuç:** Hemşirelik profesyonellerine ve lisans eğitimi alan öğrencilere yönelik HUÇEP-2014’te çerçevesi çizilen ‘Temel Hemşirelik Uygulamaları ve İlgili Beceriler’e yönelik bilgi düzeylerinin artırılmasına ilişkin politikaların ilgili karar vericiler tarafından geliştirilmesini önermekteyiz.

Anahtar Kelimeler: hemşirelik, müfredat, hemşirelik lisans eğitimi

S-60 Holistik Hemşirelik Bakımı İle Geleneksel Hemşirelik Bakımı Arasındaki Farklar

Sevil Pamuk Cebeci¹, Şefika Veremci²

¹Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

²Eskişehir Şehir Hastanesi

ÖZET Giriş ve Amaç: İnsanın var oluşundan itibaren ihtiyaç duyduğu bakım, hemşireliğin profesyonel bir rol olarak üstlendiği temel bir kavram olup, insan gereksinimlerinden doğan, bireye, aileye ve topluma verilen bütüncül bir hizmettir. Makale hemşirelik mesleğinin önemli bir ögesi olan bakım kavramına değinmek, holistik hemşirelik bakımı ile geleneksel hemşirelik bakımı arasındaki farkları irdelemek amacıyla yazılmıştır. **Tartışma:** Hemşireliğin temel sorumluluğu; mevcut ve olası sorunlara karşı bireyin ailenin ve toplumun fizyolojik ve ruhsal gereksinimlerinin bütüncül ve insancıl bir yaklaşımla tanımlanması ve karşılanmasıdır. Toplumsal sorunlar nedeniyle sağlık bakım gereksinimleri ve sağlık politikaları zamanla değiştiği için hemşireliğin işlev ve rolleri de değişmektedir. İşlev ve rollerin değişmesine karşın hemşirelik hizmetleri birey ve toplumun temel gereksinimlerine yanıt verme ilkesini sürekli olarak korumaktadır. Hemşirelik kısa tarihinde bir dizi hızlı ve çarpıcı değişim geçirmiştir. Bu değişim ile hekimlere tabi olan bir meslekten, özerk bir mesleğe; sadece hastanelerde uygulanan bir meslekten, çeşitli ortamlarda uygulanan bir mesleğe; sınırlı görevleri olan bir meslekten, önemli toplumsal sorumlulukları olan bir mesleğe, hastalığa odaklanmış bir meslekten, sağlığa odaklanmış bir mesleğe dönüşmüş ve bununla beraber geleneksel hemşirelik bakım algısından holistik hemşirelik bakımı ve bireyselleştirilmiş bakıma odaklanılmıştır. **Sonuç:** İnsan fiziksel, duygusal, sosyal, kültürel, spiritüel ve entellektüel boyutta gereksinimleri olan bir bütündür ve bu gereksinimleri arasında sürekli bir etkileşim vardır. İnsanın sağlıklı olabilmesi için tüm boyutlarda gereksinimlerinin bütüncül yaklaşımla karşılanması gerekir. Geleneksel hemşirelik bakımı, insanı bir bütün olarak ele almaz ve sadece hasta organına ve hastalığına yoğunlaşır. Holistik bakım yaklaşımına göre ise bireyin boyutlarının birbirinden ayrı düşünülmemesi, bütün olarak ele alınması gereklidir. Bireyin herhangi bir boyutundaki değişikliğin, diğer boyutları da etkileyebileceği, bireyde optimal düzeyde sağlık/ iyilik halini sağlamak için tüm boyutlara duyarlı olunması gerektiği ve en önemlisi bireyin bütünlüğünün yanında “eşsiz” ve “biricik” bir varlık olduğu unutulmamalıdır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik bakımı, holistik bakım, geleneksel hemşirelik

S-61 Hemşirelerin Uzaktan Hizmet İçi Eğitim Etkinliklerine Yönelik Algıları İle İş Motivasyonları Arasındaki İlişki

Sevim Akgöz¹, Gönül Bodur²

¹Esenyurt Necmi Kadioğlu Devlet Hastanesi

²İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi

Giriş: Hemşirelikte sürekli eğitim etkinliklerinin yenilikçi teknolojilerden yararlanılarak sürdürülmesi, hemşirelik bakımında kalitenin artırması ve hemşirelerin mesleki gelişmelere hızlı uyum sağlaması açısından önemlidir. Amaç: Araştırma, hemşirelerin uzaktan hizmet içi eğitim etkinliklerine yönelik algıları ile iş motivasyonları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı ve ilişki arayıcı nitelikte gerçekleştirildi. Yöntem: Araştırmanın evrenini, İstanbul Avrupa yakasında uzaktan hizmet içi eğitim etkinliklerini sürdüren köklü eğitim-araştırma ve devlet hastanelerinde çalışan hemşireler, örneklemini ise evren sayısı bilinen örnekleme hesabıyla hesaplanan evreni temsil gücüne sahip 703 hemşire oluşturdu. Veriler “Bilgi Formu”, “Hizmet İçi Eğitime Yönelik Algı Ölçeği” ve “Hemşire İş Motivasyonu Ölçeği” ile toplandı. Veriler; IBM SPSS-26.0 programında iç tutarlık katsayısı, betimleyici analizler (sayı, yüzde, frekans, minimum-maksimum-medyan değerler, ortalama ve standart sapma), t testi, tek yönlü varyans analizi, Kruskal Wallis, Mann Whitney U, Pearson Korelasyon, Post Hoc ileri analizi olarak Tukey HSD testleri kullanılarak %95’lik güven aralığında, $p < 0.05$ istatistiksel anlamlılık düzeyinde analiz edildi. Bulgular: Çalışmaya katılan hemşirelerin yaş ortalamaları $31,42 \pm 7,46$, %86,5’i kadın ve %74,3 lisans mezunu idi. Hemşirelerin %90,8’i hem uzaktan hem yüz yüze hizmet içi eğitim etkinliklerine daha önce katılmıştı. Hemşirelerin ölçek toplam puan ortalamaları “Hizmet İçi Eğitime Yönelik Algı Ölçeği”nden $3,21 \pm 0,97$, “Hemşire İş Motivasyonu Ölçeği”nden $59,98 \pm 10,01$ ’idi. Bu sonuçlara göre, hemşirelerin uzaktan hizmet içi eğitime yönelik algılarının ve iş motivasyonlarının ortalamasının üstünde olumlu olduğu saptandı. Hemşirelerin uzaktan hizmet içi eğitime yönelik algıları ve iş motivasyonları cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi, kurum türü, çalışma yılı, kadro türü, çalışma şekli, çalıştığı birim, mesleği isteyerek seçme, çalıştığı birimi isteyerek seçme durumundan etkilenmekte idi. Hemşirelerin uzaktan hizmet içi eğitime yönelik algıları, uzaktan ya da yüz yüze eğitim yöntem türünden etkilenmemekte idi. Hemşirelerin uzaktan hizmet içi eğitim etkinliklerine yönelik algıları ile iş motivasyonları arasındaki zayıf, pozitif yönlü, istatistiksel olarak çok ileri düzeyde anlamlı ilişki olduğu saptandı. Tartışma ve Sonuç: Hemşirelerin sürekli eğitim etkinliklerinde yenilikçi öğretim yöntem ve teknolojilerinin kullanılmasının mesleki gelişmelerinin süreklilik kazanmasına ve iş motivasyonlarının yükselmesine yararı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hizmet İçi Eğitim, Uzaktan Hizmet İçi Eğitim, İş Motivasyonu

S-62 Çoktan Seçmeli Sorularla Neleri Ölçebiliriz?

Şeyda Ferah Arslan¹, Fatma Orgun²

¹Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

²Ege Üniversitesi

Büyük öğrenci gruplarına uygulanan sınavların büyük oranı çoktan seçmeli sorulardan oluşmaktadır. Yüksek öğretimde sıkça kullanılan çoktan seçmeli soru tipi, hemşirelik eğitiminde de oldukça fazla kullanılmaktadır. Çoktan seçmeli sorular, bir soru ve bu sorunun altında bulunan bir dizi olası cevaptan oluşur. Taşınması gereken teknik özellikler yanı sıra öğrenmenin hangi seviyesini ölçtüğü de dikkate alınmalıdır. Sınavlarda çoğunlukla hatırlama ve anlama düzeyinde soruların kullanıldığı belirtilmektedir. Öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirebilecek/ölçebilecek sorular hazırlanmalıdır. Bu çalışmada dünyada ve ülkemizde, eğitimin planlanmasından değerlendirilmesine kadar, yaygın olarak kabul gören Bloom taksonomisine ilişkin genel bilgi verilecektir. Çoktan seçmeli soruların bu taksonominin hangi düzeylerine ilişkin ölçme sağladığı açıklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çoktan seçmeli soru, Bloom'un aşamalı sınıflaması, hemşirelik eğitimi

S-63 Z Kuşağı Öğrencilerinin Eğitim Sürecini Zorlaştıran Özellikleri

Sıdıka Kestel¹

¹Hacettepe Üniversitesi

Aynı yıllarda doğup, aynı çağın koşullarında, benzer toplumsal olayları, sıkıntıları, yükümlülükleri yaşamış kişiler topluluğunu tanımlamak için kuşak kavramı kullanılmaktadır. Kuşaklar literatürde Sessiz Kuşak, Baby Boomers, X Kuşağı, Y Kuşağı, Z Kuşağı ve Alfa Kuşağı olarak gruplandırılmıştır. Ne zaman başlayıp ne zaman bittiğine dair görüşler değişse de, genelde 1990'ların ortası ile 2000'lerin ortasında doğan kuşak Z Kuşağı olarak adlandırılmaktadır. Aynı zamanda “internet kuşağı” olarak bilinmektedir. Z kuşağı internete olan bağlılığı oldukça fazla, teknolojik gelişmeleri yakından takip eden, cep telefonları, sosyal paylaşım siteleri gibi farklı iletişim kanallarıyla etkileşim ve iletişim becerileri olmaları ile önceki kuşaklardan ayrılmaktadır. Bu kuşak bilgiye kendinden öncekiler gibi basılı kaynaklardan değil, internetten ulaşır ve yazılı metinleri sıkıcı bulmaktadır. Ayrıca bilgi edinmek için ihtiyaç duyduğu her şeyi internet kaynakları aracılığıyla elde edebileceğini düşünür. Hedef odaklı olduğundan bulduğu bilginin ne kadar doğru olduğundan çok bilgiye ne kadar hızlı erişebildiğiyle ilgilenir. Bu yüzden daha kısa sürede, daha az, ama faydalı bilgi kaynağına ulaşmayı tercih eder. Her konuda hız bekleyen bu nesil beklemeye karşı tahammülsüzdür ve dikkat süresi çok düşüktür. Bu süre derslerde 7 ila 10 dakika arası kadardır. Z Kuşağı öğrencileri aynı anda birden fazla iş yapabilirler, ama bu, aynı anda birçok işi başarıyla tamamladıkları anlamına gelmez. Daha çok birbiriyle pek ilgisi olmayan bir işten ötekine geçerler. Bütün bu özellikler Z Kuşağı öğrencilerinde eğitimi zorlaştıran unsurlardır. Bu durum yoğun müfredatı olan hemşirelik lisans öğrencileri bağlamında değerlendirildiğinde; 500 yıl önce kurulan Comenius'un 45 dakikalık ders saati sistemi ve geleneksel öğretim yöntemleri bu kuşağın öğrenme stillerine uygun değildir. Dikkat süresi kısa olan bu nesil için dersler daha kısa bölümlere ayrılabilir, her an bilgiye erişmelerini sağlayacak e-öğrenme platformlarından yararlanılabilir. Günümüzde eğitimcilerin karşısında sürekli online olan, bilgiye internetten ulaşan, dikkat süresi düşük, beklemeye tahammülsüz bir kuşak var. Eğitimci bu durumda ders verdiği kitleyi tanıyıp ona göre yöntem belirlemelidir.

Anahtar Kelimeler: Z kuşağı, kuşaklar, öğrenme stilleri

S-64 Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Pandemi Döneminde Uzaktan Eğitim Ve Klinik Uygulamaya İlişkin Görüşleri

Sinem Bebek¹, Hatice Güzel¹, Nimet Ovayolu¹, Meryem Kılıç¹
¹Sanko Üniversitesi

HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN PANDEMİ DÖNEMİNDE UZAKTAN EĞİTİM VE KLİNİK UYGULAMAYA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ Giriş ve Amaç: Tüm Dünya’da paniğe ve tedirginliğe yol açan COVID-19 salgını, pek çok sektör de olduğu gibi sağlık ve eğitim sistemlerini de olumsuz etkilemiştir. Eğitim sistemi, ilk kez küresel çapta bu kadar büyük oranda etkilenmiş ve bu süreçte birçok ülke COVID-19’un yayılımını sınırlandırmak için okul öncesinden yükseköğretime kadar tüm kademelerde eğitime ara verilmiş ya da uzaktan eğitime geçilmiştir. Bu nedenle bu çalışma hemşirelik bölümü öğrencilerinin pandemi döneminde uzaktan eğitim ve klinik uygulamaya ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Yöntem: Üniversitenin ölçme değerlendirme birimi tarafından 05 Ekim 2020- 04 Haziran 2021 ve 17 Mayıs-18 Haziran 2021 tarihleri arasında, “Uzaktan Öğretim ve Pandemi Döneminde Klinik Uygulamayı Değerlendirme” formu, tüm sınıflara online olarak öğrenci bilgi sistemi üzerinden gönderildi. Bu formda 10 soru likert tipinde değerlendirildi, ayrıca bu formda iki açık uçlu soru yer aldı. Kullanılan bu formun Cronbach Alfa değeri, bütün sınıflar için %90’ın üzerinde bulundu. Çalışmaya başlamadan önce kurum izni alındı. Elde edilen veriler sayı ve yüzde olarak belirtildi. Birinci sınıfların %75.7’si, ikinci sınıfların %60.4’ü, üçüncü sınıfların %62.3’ü ve dördüncü sınıfların %60.5’i online öğretimden memnun olduklarını belirtti. Klinik uygulama için ise ikinci sınıfların %87.7’si, üçüncü sınıfların %63.8’i ve dördüncü sınıfların (intörn uygulama) %87.6’sı memnun olduklarını ifade etti. Açık uçlu sorulara sadece öğrencilerin yarısının yanıt verdiği ve bu yanıtlarda öğrencilerin teknik nedenler, ders süresinin uzun olması, ders sunumlarının kısa ve anlaşılır olmaması, dinamik bir şekilde ders yapılmaması nedeniyle uzaktan öğretimden memnun kalmadıklarını ve yüz yüze olan öğretim kadar verim alamadıklarını belirttikleri saptandı. Sonuç: Pandemi döneminde öğrencilerin çoğunun uzaktan öğretim ve klinik uygulamadan memnun kaldığı, ancak teorik eğitim için yüz yüze öğretimi tercih ettikleri saptandı Anahtar Kelime: Hemşirelik, Klinik Uygulama, Öğrenci, Pandemi, Uzaktan Eğitim,

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Klinik Uygulama, Öğrenci, Pandemi, Uzaktan Eğitim

S-65 Simülasyona Dayalı Eğitimde Mulaj Uygulamaları

Sümeyye Bakır¹, Oya Kavlak¹

¹Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Amaç: Mulaj kelimesi Fransızca kalıplamak anlamına gelen ‘moulé’ kökünden türemiştir. Kavram olarak, hastalıklar, yanıklar, kanamalı yaralar, standart hastalar veya mankenler için özel makyaj tekniği efektlerini kullanarak öğrencilere görsel ve dokunsal ip uçları sağlamak şeklinde açıklanabilir. Mulaj uygulamasının birçok tekniği vardır ve dünya genelinde sağlık, savunma ve sanayiye dayalı farklı disiplinlerde kullanılabilir. Bu çalışmanın amacı simülasyona dayalı eğitim tasarımında mulaj uygulamalarına ilişkin bir literatür derlemesi sunmaktır. **Yöntem:** Derleme olarak planlanan çalışmada, “mulaj”, “simülasyona dayalı eğitim” ve “gerçeklik” anahtar kelimeleri kullanarak literatür taraması yapılmıştır. **Bulgular:** Simülasyona dayalı eğitim tasarımında anahtar element, gerçek durumları etkili şekilde yansıtacak uygun gerçeklik düzeyinin kullanılmasıdır. Bir simülasyon uygulamasının gerçekliği genellikle öznel ve içerik geçerliliği ölçülerek değerlendirilir. Öznel geçerlilik simülasyon senaryosunun ne kadar gerçekçi olduğu ile ilişkiliyken; içerik geçerliliği senaryonun eğitim hedeflerine uygunluğuyla ilişkilidir. Mulaj uygulamaları, senaryonun gerçekliğini arttırmak için bir seçenek olabilir. Mulaj, öğrenciler için görsel ve dokunsal ip uçları sağlar. Katılımcıların uygulamaya dahil olma seviyesini artırır. Mulaj uygulaması, simülasyon uygulamasına katılan bireylere yol gösterici olacak sözlü ip uçlarına bağımlılığı azaltabilir. Literatürdeki çalışmalarda hem profesyonel hem de profesyonel olmayan mulaj uygulamasının simülasyon uygulamasına karşı olumlu tutum geliştirdiğini ve senaryo içerisinde faydalı olduğu, algılanan gerçekliği arttırdığı ve simülasyon uygulamasına adaptasyonu kolaylaştırdığı belirtilmiştir. Stokes-Parish ve ark. (2018) yaptığı sistematik derlemede, kanıtların sınırlı olmasına rağmen simülasyona dayalı eğitimde, gerçekçiliği arttırmak ve öğrenci katılımını geliştirmek için mulaj kullanımının önemli olduğunu belirtmektedir. **Sonuç:** Simülasyona dayalı eğitimde mulaj uygulamaları, gerçekçiliğin artırılması, katılımcılara senaryo ile daha iyi etkileşim kurma olanağı sağlanması ve katılımcılar üzerindeki bilişsel yükün azaltılması gibi sonuçları ortaya çıkarabilme potansiyeline sahip olabilir

Anahtar Kelimeler: Simülasyona dayalı eğitim, mulaj, gerçeklik

S-66 Kadın Sağlığı Ve Mobil Öğrenme

Ruken Yağız Altıntaş¹, Sümeyye Bakır¹, Figen Kazankaya¹, Selin Pakker¹, Oya Kavlak¹

¹Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Amaç: Günlük hayatı kolaylaştırmayı üstelenen mobil cihazlar aracılığıyla gerçekleşen mobil öğrenme, her türlü öğrenme ve öğretme etkinliği ile sağlık verilerinin bireysel takip ve organizasyonu hususunda da önemli bir işlev göstermektedir. Bu çalışman, kadının hayatı boyunca sıklıkla yaşadığı sağlıkla ilgili konulardaki mobil öğrenmelere yönelik literatür derlemesi sunmayı amaçlamıştır. **Yöntem:** Mobil öğrenme ile ilgili literatür çalışmaları taranarak derleme olarak sunulması planlanmıştır. **Bulgular:** Birçok konuda kullanılan mobil uygulamalar bireysel farkındalıklar oluşturarak bireylere kolaylık sağlamaktadır. Son yıllarda özellikle üreme sağlığı başta olmak üzere aile planlaması, gebelik süreci, menopoz, ürojinekoloji ve şiddet gibi kadın sağlığı konularında mobil uygulamaların kullanımının giderek yaygınlaştığı görülmektedir. Gebelik ile ilgili yapılan uygulamalar, gebelik haftasına göre ilgili içerik, videolar, yardımcı kontrol listeleri ve hastaya özgü gebelik belirtileri ve ölçümleri, kontraksiyonlar, bebek hareketleri ve bebeğin günlük kaydını sağlayabilmektedirler. Aynı zamanda gebelikten doğuma kadar anne adayına bebeğinin gelişimi ve kendisi hakkında gerekli bilgileri veren uygulamalar da bulunmaktadır. Aile planlanmasında yapılan uygulamalar; kişiye uygun kontraseptif yöntemlerin seçilmesi, riskli durumlar ve kontraseptif yöntemlerin kullanımı ile ilgili bilgilerin yer aldığı öneriler bulunmaktadır. Ürojinekoloji alanında; üriner inkontinansı önlemek için yapılan kegel egzersizlerini anlatan uygulamalar ile pelvik taban kaslarının ne olduğu, egzersizin neden, nasıl ve ne sıklıkta yapılması gerektiğine dair yazılı açıklamalar bulunmaktadır. Menopoz döneminde ise; diyet değişikliği, ilaç ve egzersiz yaklaşımlarını içermektedir. Ayrıca kadınlarda menopoz ve diğer sağlık riskleri ile ilgili açıklamalar da bulunmaktadır. **Sonuç:** Geliştirilen mobil uygulamaların iyileştirici, geliştirici ve davranış değişikliği sağlamak adına doğru kullanılması kadınların farkındalıklarının artmasına katkı sağlayacaktır. Kadın sağlığı ile ilgili kullanılan mobil uygulamalar; kadınların özgüvenini, yaşam evrelerindeki değişimlerle ilgili bilgi düzeylerini artırır ve yaşadıkları sürece uyumlarını kolaylaştırmada etkili araçlardır. Bu bağlamda hemşirelerin, kadınların bu uygulamalara ulaşabilmeleri, kullanabilmeleri ve öğrenme deneyimlerini olumlu hale getirebilmeleri için uygulamaların kullanımı konusunda bilgilendirme, yönlendirme ve danışmanlık yapma gibi sorumlulukları bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kadın Sağlığı, Mobil Öğrenme, Mobil Uygulama

**S-67 Hasta Güvenliği Eğitim Programı " Geliştirme Sürecinde Önemli Bir Aşama: İhtiyaç Analizi
(Nitel Bir Çalışma)**

Tuba Ötün¹, Emine Şenyuva²

¹İstanbul Başakşehir Çam Ve Sakura Şehir Hastanesi

²İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa Florence Nigtingale Hemşirelik Fakültesi Hemşirelikte Eğitim Anabilim Dalı

Hemşirelerin hasta güvenliği konusunda bilgi ve becerilerini geliştirmek ve bir eğitim programı oluşturmak için ihtiyaçlarını tanımak önemlidir. Çalışma, Yapılandırmacı Öğrenme Modeline dayalı "Hasta Güvenliği Eğitim Programı "nın yapılandırılmasına temel oluşturmak amacıyla hemşirelerin hasta güvenliği ile ilgili bilgi ve becerilerini geliştirmek için ihtiyaçlarını tanımlamayı amaçlamaktadır. Çalışma nitel bir çalışma olarak tasarlanmıştır. Katılımcılara rastgele ulaşılmıştır. (3 hemşirelik eğitmeni, 6 yönetici hemşire, 7 eğitim hemşiresi, 3 servis sorumlu hemşiresi, 5 servis hemşiresi). Veriler, 5 açık uçlu sorudan oluşan Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu kullanılarak toplanmıştır. Araştırma sonuçları hemşirelerin bakımın tüm alanlarında hasta güvenliği ile iç içe olduğunu göstermektedir. Hasta güvenliği ile ilgili eğitim programları yapılandırılırken, hemşirelerin hasta güvenliği ile ilgili bilgi ve becerilerini geliştirecek konuların seçilmesi, öğretim yöntem ve teknikleri, materyalleri ve değerlendirme yöntemlerinin seçilmesi ve kullanılması gerekmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda, örgün eğitim programları yapılandırılırken çalışma sonuçlarının kullanılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Eğitim, İhtiyaç Analizi, Hasta Güvenliği

S-68 Hemşirelerin Yaşam Boyu Öğrenme Ve Öznel Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İlişki

Tuğçe Kabak¹, Afife Yurttaş²

¹Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

²Atatürk Üniversitesi

Amaç: Bu araştırma, hemşirelerin yaşam boyu öğrenme ve öznel mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yürütüldü. **Materyal ve Metot:** Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı nitelikte olan araştırma, Ağrı Eğitim ve Araştırma Hastanesinde Haziran-Aralık 2020 tarihleri arasında yapıldı. Araştırmanın evreni; hastanede çalışan 262 hemşire oluşturdu. Araştırmada herhangi bir örnekleme yöntemi yapılmadan, evrenini % 84'üne ulaşıldı. Araştırmaya gönüllü katılım gösteren 222 hemşire dâhil edildi. Veriler, Tanıtıcı Bilgi Formu, Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği (YBÖEÖ) ve Oxford Mutluluk Ölçeği (OMÖ) kullanılarak toplandı. Verilerin değerlendirilmesinde t-testi, anova ve pearson korelasyon testi kullanıldı. **Bulgular:** Hemşirelerin YBÖEÖ toplam puan ortalamasının 64,74±23,69 orta düzeye yakın olduğu, OMÖ toplam puanı ise 92,78±15,04 orta düzeyde olduğu belirlendi. Hemşirelerin, medeni durum, çalıştığı bölüm ve kişiliğini tanımlama durumu göre OMÖ toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlendi (p<0.05). Ayrıca hemşirelerin YBÖEÖ alt boyutlarından sebat alt boyutu puan ortalaması ile eğitim durumu, şu anda çalıştığı ünite çalışma süresi, ilgilendiği sanatsal ve bilimsel hobi durumu ve kişiliğini nasıl tanımladığı arasında anlamlı fark olduğu saptandı (p<0.05). Hemşirelerin YBÖEÖ puanları ve OMÖ puanları arasında negatif yönlü zayıf ilişki olduğu sonucuna varıldı (p<0.05). **Sonuç:** Araştırma sonucunda hemşirelerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile öznel mutluluk düzeyleri arasında pozitif yönlü zayıf ilişki olduğu saptandı. Hemşirelerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri artarken öznel mutluluk düzeylerinin arttığı belirlendi.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, öznel mutluluk, yaşam boyu öğrenme

S-69 Uluslararası Bakışla Mezun Hemşirelerden Beklenen Yeterlikler: Bir Doküman Analizi Çalışması

Sevim Ulupınar¹, Yağmur Sen¹

¹İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa

Bilgi çağı veya dijital çağ olarak adlandırılan 21. yüzyılda, teknolojik yenilikler ve bilimsel gelişmeler, farklı disiplinleri olduğu gibi hemşireliği de etkilemektedir. Bu değişikliklere uyum sağlayabilmek ve nitelikli sağlık bakım hizmeti verebilmek amacıyla mesleki kuruluşlar, lisans programından mezun hemşirelerin sahip olması gereken temel yeterlikleri güncellemektedir. Mesleki yeterlik “bir mesleğin yerine getirilmesindeki temel standartları” içermektedir. Hemşirelik lisans programından mezun hemşirenin sahip olması gereken temel yeterlikler, mesleki bilgi, beceri, tutum ve davranışları içermektedir. Mesleki yeterlikler; uluslararası hemşirelik kurum ve kuruluşlarının yanı sıra her ülkenin ulusal hemşirelik birlikleri/dernekleri, hemşirelik eğitim kurumları ve üst düzey sağlık kuruluşları tarafından tanımlanmaktadır. Çalışmanın amacı, lisans programından mezun hemşirelerden beklenen yeterlikleri uluslararası boyutta karşılaştırmaktır. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya; hemşirelik lisans programı, ulusal bir hemşirelik birliği, mesleki yeterlik kriterleri ve akreditasyon yapısı bulunan Uluslararası Hemşirelik Birliği’ne (ICN) üye 11 ülke dahil edilmiştir. Çalışmaya 5 kıtayı temsilen dahil edilen ülkeler sırasıyla; Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya, Birleşik Krallık, Güney Afrika, Hong Kong, Kanada, Mısır, Singapur, Suudi Arabistan, Türkiye, Yeni Zelanda’dır. Sürecin içerik analizi aşamasında, kodlama kriteri olarak ICN tarafından 2008 yılında yayınlanan Nursing Care Continuum Framework and Competencies (Hemşirelik Bakımı Sürekliliği Çerçevesi ve Yeterlilikler) esas alınmış, ülkelerin yeterlikleri belirtilen raporda yer alan yeterlik alanlarına göre karşılaştırılmıştır. Farklı ülkelerdeki mesleki yeterliklerin karşılaştırılmasının ülkemizdeki mezun yeterlikleri ile ilgili çalışmalara katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yeterlikler, yeni mezun hemşireler, hemşirelik lisans programları, hemşirelik eğitimi

S-70 Hemşirelik Eğitimindeki Yenilikler; Sistemik Derleme Çalışması

Gülşah Alınca¹, Fatma Orgun², Nilay Özkütük²

¹Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

²Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Amaç: Bu sistemik derlemede Hemşirelik eğitimindeki yenilikleri alanyazın taraması yaparak incelemek amaçlanmıştır. **Gereç Yöntem:** Bu çalışmada, Hemşirelik eğitimindeki yenilikleri belirlemek için Google ve Google Akademi ve Science Direct yabancı arama motorları üzerinde, 2010-2020 tarih aralığında, eğitimde yenilikler, hemşirelik eğitiminde yenilikler, eğitimde trendler sözcük grupları girilerek tarama yapılmıştır. Bu tarama sonucunda Müfredattaki Yenilikler, Teknoloji ve Hemşirelik, Değerlendirme Sistemi, Klinik Öğretim Öğrenme Süreci, Öğretim Yöntemleri ve Akreditasyon gibi hemşirelik eğitiminde kullanılan yeniliklere ulaşılmıştır. Bu tarama yurt dışı makaleler belirlenerek yürütülmüştür. Tüm bu işlemlerin ardından belirtilen sözcük gruplarının kullanıldığı 4070 sonuca ulaşılmıştır. Tüm makaleler araştırmacılar tarafından gözden geçirilmiş, konu ile doğrudan ilgili olmayan yayınlar ve birbirinin tekrarı olan aynı yazılar tarama kapsamı dışında tutulmuş, araştırma makalesi, derleme olan toplam 30 sonuç değerlendirmeye alınmıştır. Çalışmaya dahil edilme kriterleri arasında, araştırma ve derlemelerin ulusal ve uluslararası hakemli bir dergide yayınlanmış olması, bildirilerin bilimsel niteliğinin olması gibi kriterler yer almaktadır. Çalışmaya alınan yayınlar 2010-2020 yılları arasında yapılmış, tarama tarihi olan 2019-2020 tarihleri arasında da internette ulaşılan, çoğunluğu bilimsel makale ve derlemelerden oluşan yayınlardır. Bu yayınlar hemşirelik eğitimdeki yeniliklerle ilgili makalelerdir. **Bulgular:** Tarama sonuçlarına göre; yayınlar 2010 ve 2020 yılları arasında yapılmıştır. Bu yayınların hemşirelik bölümü mezunu akademisyenler tarafından yazılmış, hakemli dergilerde yayınlanmış, %52,4 araştırma makalesi olarak sunulmuş olduğu belirlenmiştir. Tarama sonuçlarının %40,2 hemşirelik fakültesinde yeniliklerin artması gerektiği ve bu yönde çabaların olduğunu belirtmiştir. Yayınların değerlendirmesinde hemşirelik eğitiminde E-öğrenme, web tabanlı öğrenme, harmanlanmış öğrenme, Pecha Kucha yöntemi, oyun oynama yöntemi, simülasyon, grup çalışmaları, disiplinler arası öğrenme, toplum temelli öğrenme, edmoda, edpuzzle, ters yüz sınıf, transformotive learning, koçluk gibi yeniliklerin olduğu belirlenmiştir. **Sonuç:** Araştırmaya dahil edilen yazılarda, Hemşirelik eğitiminde yeniliklerle ilgili yurt içinde ve dışında yeni yöntemler kullanıldığı belirlenmiştir. Lisans ve lisansüstü eğitim programlarında hem teorik hem de beceri eğitiminde öğrencilerin aktif olarak bilgiyi öğrenmek istemeleri yenilikçi eğitim yöntemleri ihtiyaç duyulmaktadır. Öğrencilerin sınıfta, hemşirelik laboratuvarında ve klinik ortamda yargılama, klinik karar verme yetenekleri, optimal hasta bakımı için bu yeniliklerin hemşirelik eğitiminde olması kaçınılmazdır. Eğitimdeki yenilikler eğitimdeki kaliteyi arttırmanın yanında eğlenceli ve motive edicidir. Gelişmiş insan ve gelişmiş meslek üyesi özellikleri taşıyan ve yaşam boyu öğrenmeyi benimsemiş hemşirelerin mezun olmasını sağlar.

Anahtar Kelimeler: eğitimde yenilikler, hemşirelik eğitiminde yenilikler, eğitimde trendler

S-71 Epilepsili Gençler İçin Nörolojik Bozuklukta Depresyon Ölçeğinin Türkçe Geçerlilik Ve Güvenirliliği

Neslihan Özcanarlan¹, Zeynep Güngörmüş²

¹Mersin Şehir Hastanesi Eğitim Ve Araştırma Hastanesi

²Gaziantep İslam Bilim Ve Teknoloji Üniversitesi

Metodolojik tasarım ile yürütülen bu çalışmanın amacı; İngiliz dil ve kültüründe geliştirilen Epilepsili Gençler İçin Nörolojik Bozuklukta Depresyon Ölçeğinin Türkçe Geçerlilik ve Güvenirliliği yapmaktır. Araştırma, Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Nöroloji Polikliniğine başvuran 12-17 yaşları arasındaki epilepsili genç hastalar ile Nisan 2021- Ekim 2021 tarihleri arasında yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde IBM SPSS 22 ve AMOS 22 programları kullanılmıştır. Ölçeklerin geçerliliğini belirlemek için; kapsam geçerliği, ölçüt geçerliği (iç ve dış ölçüt) ve yapı geçerliği (açımlayıcı ve doğrulayıcı) yapılmıştır. Kapsam geçerliği için CVI değeri 0.92'dir. Ölçüt geçerliği için; iç ölçüt geçerliliği (alt-üst grup karşılaştırması: $r=.954$, $t=66.756$, $p=.000$ ve madde-toplam korelasyonları: .551-.865'dir) ve dış ölçüt geçerliği (DSM-5 düzey 2- Depresyon Ölçeği) ile değerlendirildi ($r=.894$). Yapı geçerliği için, açımlayıcı faktör analizinde; Kaiser Meyer Olkin ve Barlett testleri (KMO:.931, Barlett's test $\chi^2:646.946$, $p<0.001$), faktör yükü: (.379-806), özdeğer incelemesi (6.608), total varyans açıklaması (%55.069), Korelasyon matrisi değerleri (.615-.898) incelenmiştir. Doğrulayıcı faktör analizinde ise; maddelerin faktör yükleri, X2/sd (1.262), NFI (.900), TLI (.972), CFI (.977), IFI (.978), RFI (.878), GFI (.894), AGFI (.847), RMSEA (.052) ve RMR (.047) uyum değerleri incelenmiştir. Ölçeklerin güvenilirliğini belirlemek için ise; iç tutarlık güvenilirlik katsayıları (cronbach alfa:.924), Madde-toplam puan korelasyonları (.551-.865), Puanlama tutarlılığı (Sınıf içi korelasyon:.939), Standart Hata (SEM $\leq$ SS/2: 2.48 $\leq$ 4.5) (ölçeklerin ölçmedeki kesinlikleri), Taban tavan etki analizi (Min.Fr=%1.0, Max.Fr=7.3) (ölçek homojenliği) ve Hotelling's T2 testi (F= 245.328, $p=.000$) yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda uyarlanan ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Genç, Epilepsisi, Nöroloji, Geçerlilik, Güvenirlik, Hemşirelik

S-72 İntörn Öğrencilerin Rehber Hemşirelerinin Mentorluk Etkililiğini Değerlendirmesi

Serap Ay¹, Fahriye Vatan², Hatice Çamveren², Banu Alan³, Buse Bekem⁴

¹Bozyaka Eğitim Ve Araştırma Hastanesi, İzmir

²Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelikte Yönetim Ad, İzmir

³İstanbul Çam Ve Sakure Şehir Hastanesi, İstanbul

⁴Alianz Sigorta, İzmir

Giriş: Hemşirelik eğitim programının temelini oluşturan kliniğe dayalı öğrenme, hemşirelik öğrencilerinde en çok stres yaratan durumlardır. Bu nedenle kariyerinin başlangıcında olan intörn öğrencilerin kişisel ve mesleki becerilerini geliştirme ve hemşireliğe uyum sağlamalarında rehber hemşirelerin mentorluk desteği son derece önemlidir. Amaç: Bu çalışmanın amacı, intörn öğrencilerin rehber hemşirelerinin mentorluk etkililiğini değerlendirmesidir. Gereç ve Yöntem: Bu tanımlayıcı çalışma, bir üniversitenin hemşirelik fakültesinde Nisan-Haziran 2019 tarihleri arasında, 200 intörn hemşirelik öğrencisi ile yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, intörn dersinin uygulamasına çıkmış ve araştırmaya katılmayı kabul eden hemşirelik öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın verileri iki bölümden oluşan anket formları ile toplanmıştır. Birinci bölümde öğrencilerin sosyodemografik özelliklerine ilişkin 12 sorudan oluşan “Kişisel Bilgi Formu”; ikinci bölümde ise “Mentorluk Profili Anketi” ve “Mentorluk Etkililik Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın verileri SPSS programında sayı, yüzde; puan ortalaması, standart sapma, Mann-Whitney ve Kruskal- Wallis testi ile değerlendirilmiştir. Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 22.79±0.85 ve %98’i bekadır. İntörn öğrencilerin %%52,5’inin rehber hemşireleriyle bireysel görüşme yoluyla görüştüğü saptanmıştır. Öğrencilerin çoğunluğu rehber hemşirelerin motive edici (%69.5) ve yol gösterici (%62.5) olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin rehber hemşirelerinde en fazla fark ettikleri rol sırasıyla danışman (%28.5), destek sağlayan (%22) ve rol model rolü (%21.5) dür. Öğrenciler, rehberlerinin mentorluk etkililiğinin orta düzeyde (3.39±0.95) ve rehber hemşirelerin ulaşılabilir (3.75±1.00), iletişime açık (3.61±1.06), destekleyici ve teşvik edici (3.52±1.11) olarak değerlendirmişlerdir. Öğrencilerin rehber hemşirelerin mentorluk etkililiğini değerlendirmelerinde bireysel yüz yüze görüşme yolunun etkili olduğu saptanmıştır ($X^2=9.93$, $sd=3$, $p<0.05$). Sonuç: İntörn öğrenciler rehber hemşirelerinin mentorluk etkililiğini orta düzeyde, en fazla danışman rolünde değerlendirmiştir. Öğrencilerin rehber hemşirelerin ulaşılabilir, iletişime açık ve destekleyici olmasından memnun olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin rehber hemşireleri ile bireysel ve yüzyüze görüşmesi rehber hemşirelerin rollerini daha iyi tanımalarına katkı sağlayacaktır. İntörn öğrencilere rehberlik yapacak hemşirelere karar vermede, motive edici iletişim, destekleyici ve yol gösterici özelliklere sahip olan rehberlerin seçilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: mentorluk, rehber hemşire, intörn, öğrenci.

S-73 Hemşirelik Eğitim Programlarında Pragmatizmin Etkileri

Cemre Paylan Akkoç¹, Gülsüm Çonoğlu¹, Fatma Orgun¹, Nilay Özkütük¹

¹Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Felsefe, hazırlanan eğitim programlarının temelini oluşturmakta olup, hemşireliğin bilimsel bilgisini ortaya çıkarmada gerekli olan bir değer sistemidir. Belirli bir okulun ve eğitimcilerin felsefesi, programın hedeflerini, içeriğini ve organizasyonunu dolayısıyla programın tüm öğelerini etkilemektedir. Bu çalışmanın amacı, eğitim programlarında giderek etkisi artan felsefi akımlardan biri olan pragmatizmin program öğelerine yansımalarını açıklamaktır. Eğitim programları, 21. yüzyılın insan, toplum ve yaşam felsefesine uygun birey yetiştirmek için güncellenmelidir. Eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcı düşünme ve yeniliği uygulama becerileri, 21. yy’da bireylerden beklenen beceriler arasındadır. Pragmatizmde de gelişme ve fayda odaklı çağa ayak uydurabilen bireyler yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Öğrenci çevresiyle sürekli etkileşim içinde olan, problemleri çözmeye çalışan, biyolojik ve sosyolojik bir varlık olarak kabul edilir. Eğitim programında hedef, içerik, eğitim durumları ve sınav durumları olarak dört temel öğe bulunmaktadır. Pragmatizme dayalı bir programda eğitimin temel hedefi sosyal verimliliklerdir. İçerik belirlenip düzenlenirken ise; hem pragmatizmden hem de epistemolojiden yararlanılmaktadır. Pragmatist epistemolojide; bilgi, sadece yaşam için bir araçtır. Eğitim durumları düzenlenirken ise, gerçek dünya deneyimleri sağlanmalıdır. Yapararak-yaşayarak öğrenme ön planda tutularak gerçek yaşam durumları ele alınır. Proje, demonstrasyon, simülasyon, ters yüz öğretim, altı-şapka gibi öğrencinin aktif olduğu ve problem çözmeye yönelik yöntemler kullanılabilir. Ölçme değerlendirilmede de problem çözmeye yönelik sorularla ve gerçek yaşam durumları ile öğrenciler değerlendirilmelidir. Sonuç olarak, hemşire eğitimcilerin öğrencilerini geleceğe hazırlayacak eğitim programı oluşturmaları ve mevcut programlarını bu doğrultuda güncellemeleri gerekmektedir. Bu bağlamda, eğitim sürecinde öğrenciyi merkeze alan ve toplumun ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran pragmatizmin 21. yy hemşirelik eğitim programlarına yansımaları kaçınılmazdır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik eğitimi; Eğitim programı; Pragmatizm; Felsefi akımlar

S-74 Hemşirelik Öğrencileri Eğitimde Mentorluk Programından Ne Bekliyor?

Benay Beyoğlu¹, **Fahriye Vatan**², Meltem Dursun Engin², Yeşim Seviker³

¹Gazi Üniversitesi Hastanesi

²Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

³Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi

Giriş: Günümüzde, hem mentor hem de öğrenciye sağladığı birçok yararı açısından, mentorluğun hemşirelik eğitim programlarında uygulanması önemlidir. Amaç: Bu çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin eğitimde mentorluk ile ilgili görüş ve beklentilerini belirleyerek, eğitimde mentorluk programı oluşturmada kullanılabilir bir yapı oluşturmak amaçlanmıştır. Gereç ve Yöntem: Bu tanımlayıcı çalışma, bir üniversitenin hemşirelik fakültesinde öğrenim görmekte olan 1. 2. 3. ve 4. sınıf öğrencileri ile yürütülmüştür (N=1456). Araştırmaya katılmayı kabul eden ve ulaşılabilen 525 öğrenci örnekleme alınmıştır. Araştırmanın verileri iki bölümden oluşan anket formu ile toplanmıştır. Birinci bölümde 12 sorudan oluşan “Kişisel Bilgi Formu”; ikinci bölümde ise öğrencilerin mentorluk programına ilişkin görüş ve beklentilerini belirlemeye yönelik, ilgili literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlanan soru formu kullanılmıştır. Araştırmanın verileri SPSS programında sayı, yüzde; puan ortalaması ve ki-kare testi ile değerlendirilmiştir. Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun 21-23 yaş grubunda (%60.6), 3. Sınıf öğrencisi (%33.0) dir. Öğrencilerin yarısı mentorluk kavramının ne olduğunu bilmektedir. Öğrencilerin %85.9’u uygulanacak mentorluk programına katılmak istemekte, %83’ü başka bir öğrenciye mentorluk yapmak istemekte, %61.1’i mentorunun bayan olmasını ve daha çok klinik hemşirelerinin kendilerine mentorluk yapmasını tercih etmektedir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu mentorluğunu haftada bir, bireysel olarak ve okulda görüşmek istemektedir. Öğrenciler mentorluk programının uygulama sürecinde en çok mentorunun duygu, düşünce ve şüphelerini gizli tutmasını beklemektedir. Öğrencilerin yaşı ve sınıfı mentorluk kavramını bilmede, başka bir öğrenciye mentorluk yapma isteğinde, mentorunun cinsiyet tercihlerinde, mentorlu ile görüşme sıklığında, görüşme yöntemi ve yerinde etkili olduğu saptanmıştır (p<0.05). Cinsiyetin, okulda mentorluk uygulamasına katılma ve başka bir öğrenciye mentorluk yapma isteğinde etkili olduğu belirlenmiştir. Sonuç: Öğrenciler okulda mentorluk uygulaması olması durumunda uygulamaya dahil olmak ve başka bir öğrenciye mentorluk yapmak istemektedir. Öğrenciler en çok klinik hemşiresini kendilerine mentor olarak tercih etmekte ve bireysel görüşmeyi istemektedir. Öğrenciler mentorunun paylaşılan bilgilerin gizliliği konusunda güven vermesini beklemektedir.

Anahtar Kelimeler: Mentorluk, intörn, öğrenci.